

Judiskt liv i Sverige

Levnadsvanor och attityder bland medlemmarna i de
judiska församlingarna i Göteborg och Stockholm

Lars Dencik
Karl Marosi

Maj 2000

Uppdraget

På uppdrag av Judiska Centralrådet i Sverige och i samarbete med *Institute for Jewish Policy Research* i London och dåvarande ordföranden för Judiska Församlingen i Göteborg prof.

Sigvard Rubenowitz har vi tillrättalagt en undersökning av hur judar i Sverige idag ser på sig själva och sin framtid. I det syftet utarbetade vi frågeformuläret *Frågor om judiskt liv*.

Frågeformuläret omfattar knappt hundra frågor varav flera med många delfrågor om hur man upplever sig själv som jude, om vilka levnadssvanor och erfarenheter man har, och om ens inställning både till specifikt judiska förhållanden och till mer allmänna livs- och samhällsfrågor.

Frågeformuläret har utsänts till medlemmarna i Judiska församlingarna i Göteborg och Stockholm. Göteborgs- och Stockholmsversionerna skiljer sig åt vad gäller deras grafiska utformning, men är i innehållsligt avseende identiska, bortsett från att Göteborgsversionen rymmer 13 frågor som specifikt berör lokala förhållanden i Göteborg, medan Stockholmsversionen innehåller 14 frågor som särskilt berör stockholmsförhållanden. Församlingarna i de två städerna har per post sänt ut ett exemplar av frågeformuläret *Frågor om judiskt liv* samt ett frankerat svarskuvert till varje enskild medlem som är 18 år eller äldre och som betalt sin skatt till Judiska Församlingen i Göteborg resp. Stockholm. I den medföljande instruktionen garanterades medlemmarna full anonymitet. Datainsamlingen i Göteborg ägde rum under sommarmånaderna 1999, medan medlemmarna i Stockholm fick möjlighet att besvara frågeformuläret i september/oktober samma år.

Med denna rapport redovisar vi de svar vi fått på de frågor vi ställt.

København i maj år 2000

Lars Dencik och Karl Marosi

Utgångspunkter

Det judiska folket lever som kanske inget annat folk i spänningsfältet mellan tradition och modernitet. Liksom mellan social tillhörighet och utanförskap.

Judendomen var en etablerad religion långt innan kristendomen och senare islam föddes ur den. Judiskt liv omfattar en uppsättning urgamla traditioner. Men i många avseenden också ett utpräglat bejakande förhållningssätt till utveckling och nyskapande. Att vara jude innebär att höra till en kultur präglad av livsformer och historiska begivenheter som är säregna för just judenheten. Men att vara jude i Sverige innebär att samtidigt också leva i en kultur och vara delaktig i ett samhälle som präglas av lutherskt-kristet färgade värderingar och icke-judiska traditioner.

”Allt fast förflyktigas - allt heligt profaneras”, förutskickade rabbinsonen Karl Marx för 150 år sedan. Sedan dess har farten bara ökat. Tidens ledande sociologer talar om våra moderna samhällen som ”post-traditionella”. Vi lever i moderniseringens virvelvind – ett turbosamhälle med hög mobilitet och uppbrott på alla fronter.

Vad innebär det att vara jude i en sådan tid? Vad betyder det för judar i Sverige idag att de är judar? Hur lever man som jude i Sverige idag? Hur hanterar man spänningen mellan tradition och modernisering, mellan social tillhörighet och utanförskap? Håller man fast vid sin särart? Är man på väg att assimileras? Vilka perspektiv tecknar sig för de judiska församlingarnas framtid i Sverige?

Sådana frågeställningar låg bakom utarbetandet av de frågor som vi sammanställde i frågeformuläret *Frågor om judiskt liv*.

I Göteborg utsändes 1193 frågeformulär varav 542 returnerades i besvarat skick, vilket motsvarar 45% av de utsända formulären. Av de 3978 frågeformulär som skickades ut i Stockholm, kom 1685 tillbaka i besvarat skick. Det motsvarar 42%.

Bortfallet

Skillnaden i svarsprocent mellan Göteborg och Stockholm kan förklaras av att man i Göteborg skickade ut en påminnelse till dem som inte hade svarat, vilket man i Stockholm inte hade möjlighet att göra.

För att sätta svarsfrekvensen i relief kan det påpekas att det är fler i bägge församlingarna som har besvarat enkäten än som deltog i de senast avhållna valen till respektive församlingsfullmäktige.

Det hör till bilden att man vid postenkäter av detta slag brukar få räkna med att uppemot 20% av målgruppen är oanträffbar på grund av att några har flyttat, är på resa eller sjuka. En uppföljningsundersökning i Göteborgsförsamlingen visade dessutom att bland dem som fått formuläret men inte har besvarat det återfinns en relativt stor grupp av förhållandevis ny-anlända medlemmar från Ryssland och andra f d Sovjetrepubliker som inte kan svenska. Med tanke på undersökningens karaktär och att det tar cirka en timme att besvara frågeformuläret är svarsprocenten att betrakta som hög.

Är då de som svarat representativa för församlingsmedlemmarna som helhet?

Vi känner till könsfördelningen och åldersfördelningen i församlingarna. 57% av medlemmarna både i Stockholm och Göteborg är kvinnor, och av de ifyllda formulär vi fått in kommer också 57% från kvinnor, både i Göteborg och Stockholm. På samma sätt förhåller det sig när det gäller ålder. Genomsnittsåldern är i 54 år bland dem som besvarat frågeformuläret, liksom bland gruppen av församlingsmedlemmar över 18 år i de två städerna. På de flesta frågor har medlemmarna i Göteborg och Stockholm svarat likadant. Endast i enstaka och tämligen lättförklarliga fall förekommer det markanta skillnader.

De här nämnda förhållanden underbygger möjligheten att generalisera undersökningresultaten till att gälla hela målgruppen. Någon absolut garanti för att det inte föreligger någon systematiskt missvisning på grund av vem som svarat och vem som inte har gjort det har man dock aldrig i den här typen av undersökningar.

Därför måste vi fråga oss om det finns något som tyder på att specifika grupper, t.ex. religiösa och ortodoxa medlemmar, varit mindre benägna att delta i undersökningen än sådana medlemmar som varken sätter sin fot i en synagoga eller håller på judiska traditioner? Ingenting i de svarsfördelningar vi fått ger anledning att tro det. Våra statistiska analyser pekar på att de resultat vi här kan redovisa väl speglar de hållningar som medlemmarna i de två judiska församlingarna faktiskt har.

Det är viktigt att påpeka, att de svar vi här redovisar inte utan vidare kan anses uttrycka vad "Sveriges judar" menar. Dels är Malmöförsamlingen som skiljer sig från de övriga två församlingarna genom att vara ortodox inte med i undersökningen. Dels är den stora grupp av judar i Sverige som *inte* är medlem i någon judisk församling inte representerad i undersökningen.

Både församlingsmedlemmarna i Malmö och judar som inte är med i någon av de judiska församlingarna kommer vi dock att också inkludera i undersökningen. Perspektivet på judiskt liv och judisk framtid i Sverige kan därmed komma att förskjutas i förhållande till de data vi här presenterar – som alltså tills vidare är begränsat till vad medlemmarna i Judiska Församlingarna i Göteborg och Stockholm menar.

Analyskategorier

Vi har valt att analysera de svar vi fått utifrån följande fyra dimensioner:

1. Den *ålders- & könskategori* som de svarande tillhör
2. Den *familjetyp* som de svarande lever i
3. De svarandes historiska och *släktmässig förankring i Sverige*
4. I vilken grad av *religiös observans* som de svarande anger sig ha

1. Ålder & kön

57% av de som svarat är kvinnor, 43% är män. Genomsnittsåldern är 54 år. Medianåldern ligger mellan 51 och 52 år.

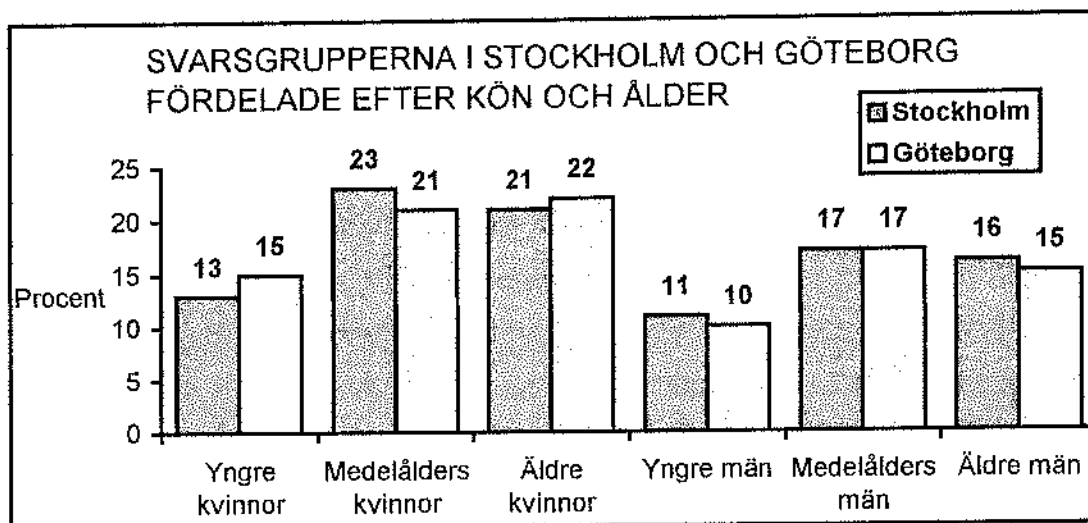
När det gäller ålder delar vi in gruppen i tre kategorier:

- a) De ”*yngre*”, så kallar vi dem som är 18-39 år gamla. De utgör 24 procent av dem som svarat.
- b) De ”*medelålders*”, så kallar vi dem mellan 40 och 64 år. De utgör 40 procent av dem som svarat.
- c) De ”*äldre*” – det är dem som är 65 år eller äldre. 36 procent av svarsgruppen hör till denna kategori.

(Det kan observeras att 20% av dem som svarat är 75 år eller äldre och att denna grupp ”*åldringar*” i församlingarna är lika stor som antalet medlemmar som är mellan 18 och 35 år gamla.)

När vi fördelar vi de tre ovan definierade åldersgrupperna över kön får vi följande bild av svarsgruppens sammansättning:

Figur 1.



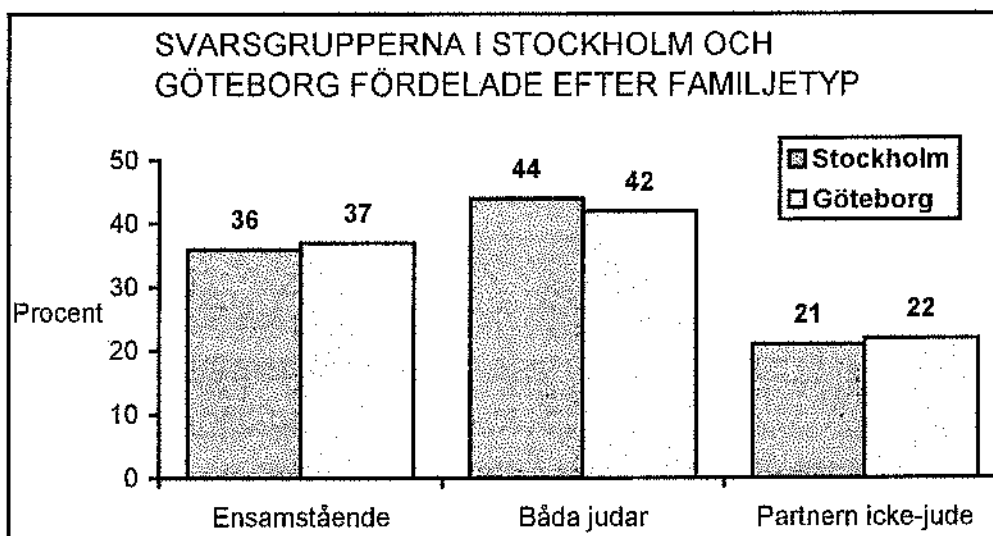
Ett kvinnoöverskott gör sig gällande inom alla ålderskategorier, men stiger med stigande ålder.

Utifrån denna indelning kan vi undersöka om och hur svaren fördelar sig mellan olika köns- och åldersgrupper i församlingarna.

2. Familjetyp

Några av församlingsmedlemmar är ensamstående, andra lever i ett parförhållande som gifta eller sambor. Några av dessa parförhållanden består av två parter som båda är judar, andra av en judisk och en icke-judisk partner (ibland kallade "blandäktenskap"). Så här fördelar sig svarsgruppen på dessa olika familjetyper:

Figur 2.



Vi ser att två tredjedelar av dem som är med i undersökningen lever i parförhållande (antingen som gift eller som sambo) och att cirka två tredjedelar av dessa har en judisk partner. Ett av tre parförhållanden som någon församlingsmedlem ingår i är alltså med en icke-jude.

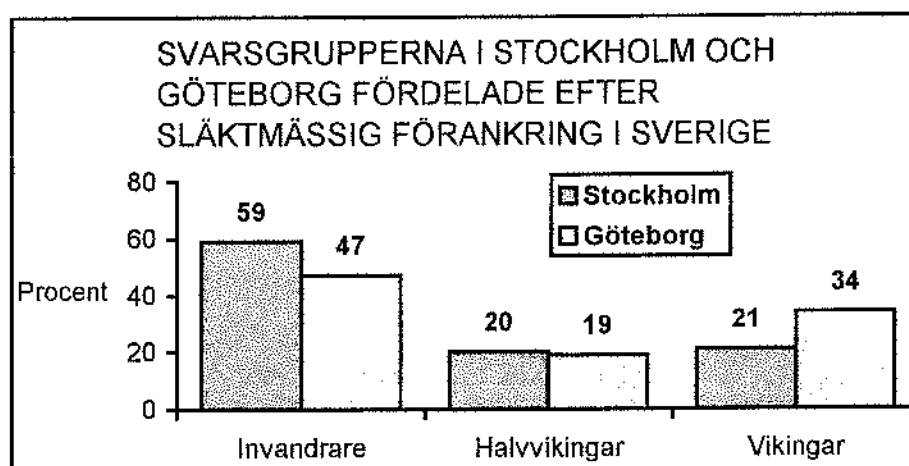
Ungefär en tredjedel lever som ensamstående. De utgörs i sin tur av tre ungefär lika stora kategorier:

- de som aldrig har bott ihop med någon partner, d.v.s. huvudsakligen unga;
- de som lever som fränskilda eller separerade utan att ha en ny partner, samt
- änkor/änkemän.

3. Släktmässig förankring i Sverige

De medlemmar i en judisk församling som har en mor och en far som båda är födda i och har vuxit upp i Sverige benämner vi "vikingar". De medlemmar som själva inte är födda i landet eller, om de är det, har åtminstone en förälder som inte är det benämner vi "invandrare". De som har en förälder som är "viking" och en är som är "invandrare" benämner vi "halvvikingar". I de avseenden vi här talar om ser gruppen vi undersökt ut så här:

Figur 3.



Vi ser att 59% av medlemmarna i den judiska församlingen i Stockholm och 47% i Göteborg är "invandrare" enligt den definition vi givit och att ytterligare ca 20% delvis är det. Den judiska gruppen i Sverige består alltså till övervägande del av människor som rent släktmässigt inte har särskilt djupa rötter i Sverige. Endast ca var femte medlem i Stockholm och var tredje i Göteborg har både en mor och en far som båda är födda i och har vuxit upp i Sverige.

”Konvertiter”

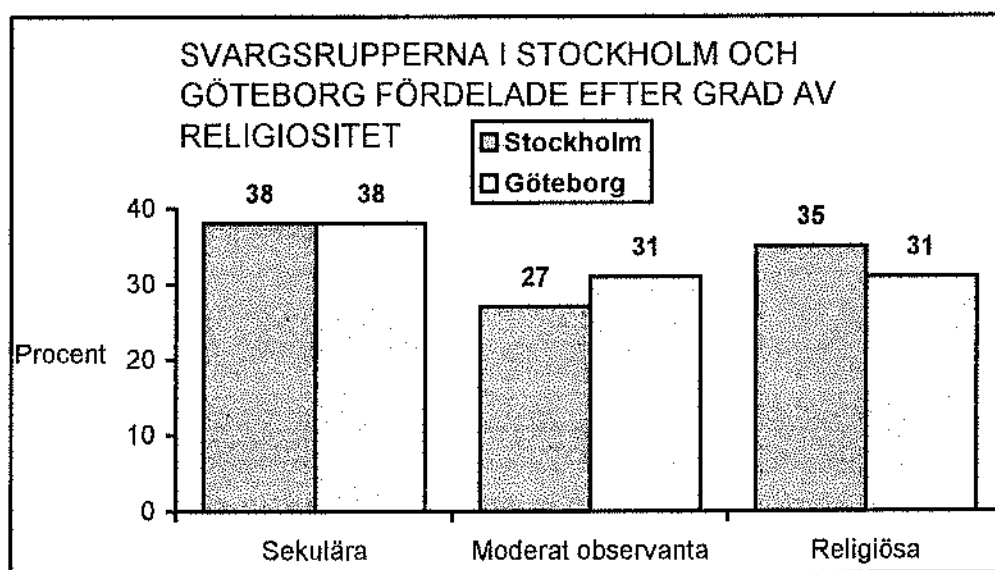
Utan att det skall bli en särskild analyskategori kan det ändå i detta sammanhang vara av intresse att notera hur stor den andel är av församlingarnas medlemmar som blivit judar genom att konvertera till judendomen. Utifrån svaren på flera av de frågor vi ställt kan vi räkna oss fram till att på att det rör sig om ca. 13% av medlemmarna i Judiska Församlingen i Stockholm och en något större andel, uppemot 17% av medlemmarna i Göteborgs Judiska Församling.

Det visar sig att över 80% av dem som har konverterat till judendomen har gjort det utifrån att de har ett judiskt släktskapsförhållande.

4. Religiös observans

Judar har ett sociologiskt sett komplicerat förhållande till fenomenet ”tro”. Några följer i vissa hänseenden religionens bud och föreskrifter utan att uppfatta sig själva som ”religiösa”. Andra följer i mindre grad religionens bud och föreskrifter, men kan ändå uppfatta sig som ”troende”. Vi har bitt medlemmarna att svara på frågan ”Hur skulle du vilja beskriva dig i förhållande till judisk religionsutövning” genom att kryssa för ett av fem svarsalternativ. Den grupp som säger sig ”inte alls utöva religionen” eller vara judisk ”bara så där i allmänhet” definierar vi som ”*sekulära*”. En grupp säger sig vara ”liberalt”, ”reform” eller ”conservative” judiska. Dessa benämner vi ”*moderat observanta*”. De som markerar att de är ”traditionella” eller ”ortodoxa” betecknar vi som ”*religiösa*”.

Figur 4.

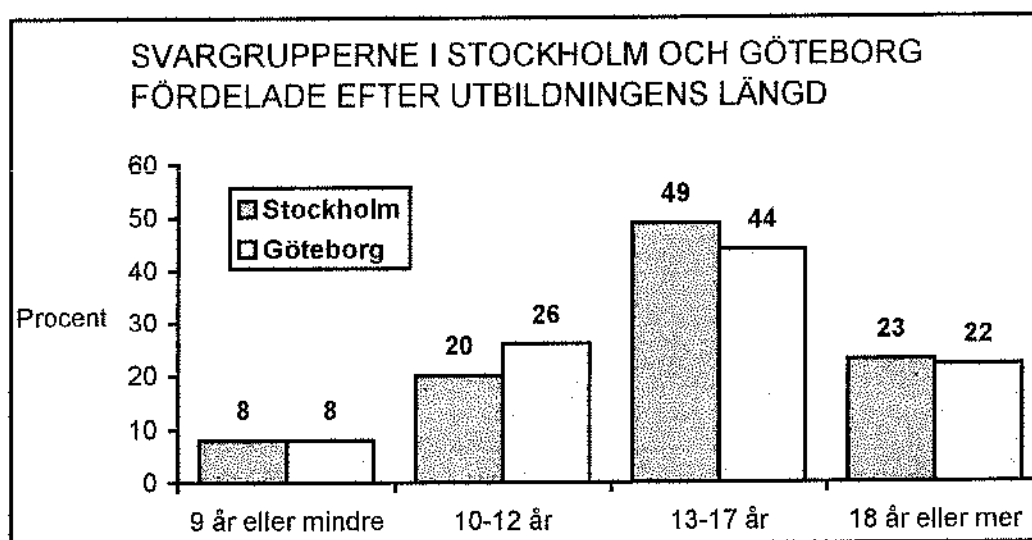


Med bakgrund i denna indelning kan vi analysera hur medlemmarnas religiösa observans samvarierar med t ex huruvida man betraktar den judiska gruppen i Sverige främst som en religiös grupp eller som främst en del av det judiska folket. Svartsfördelningarna visar att tvåtredjedelar av församlingsmedlemmarna betraktar den judiska gruppen som först och främst en del av det judiska folket och att endast 5% ser judenheten främst som en religiös kategori. Detta sätt att definiera den judiska gruppen visar sig faktiskt *inte* bero på om man är sekulär eller religiös. Också tvåtredjedelar av de religiösa anser att det först och främst är genom sin etnicitet som den judiska gruppen kan definieras, och endast 4 % av de religiösa anser att den judiska gruppen låter sig definieras som "först och främst en religiös grupp".

Utbildningsnivå

I de flesta undersökningar av den här typen brukar man analysera svartsfördelningarna utifrån bl a de svarandes utbildningsnivå. Det kommer vi att avstå ifrån att göra här därför att variationen inom svartsgruppen i detta hänseende är för liten för att det skall bli meningsfullt: färre än 10 procent i den undersökta gruppen har under tio års skolgång bakom sig medan tre fjärdedelar av dem som svarat har postgymnasial utbildning.

Figur 5.



Resultatredovisningen

De resultat vi i denna rapport kommer att redovisa kan bidra till att ge insikt om hur man lever och upplever sig själv som jude i Sverige idag. Det kan röra sig om relativt enkla och okomplicerade iakttagelser, som t ex hur ofta man gått i synagogan under det senaste året. Men svaren kan också, när man kombinerar dem, belysa något mer komplicerade sammanhang, som t ex om man är på väg att överge sitt fädernesarv eller ej. Det visar sig t ex när vi analyserar fördelningarna utifrån våra analyskategorier att de som i särskilt hög grad anger att de följde judiska seder och traditioner i högre grad i sitt barndomshem än vad man själv gör idag är de *äldre* – i synnerhet männen bland dem. Ungefär 60% av de äldre männen uppger att de följer judiska seder och levnadsregler i mindre grad i deras eget hem än vad de gjorde i sitt barndomshem. Däremot är det framför allt de medelålders som i högre grad än andra anger att de själva idag följer judiska seder och traditioner i *högre* grad än vad man gjorde i deras eget barndomshem. En tredjedel av de medelålders kvinnorna uppger att de idag i deras eget hem nu följer judiska seder och traditioner i *högre* grad än vad man gjorde i deras eget barndomshem.

Således kan våra data kanske sägas att spåra två parallella processer i den judiska gruppen i Sverige – många äldres frånfall från en tradition som i deras barndom var mer eller mindre självklar, och en del av de något yngres försök att återta en tradition som deras föräldrar i många fall aldrig har fört dem riktigt in i.

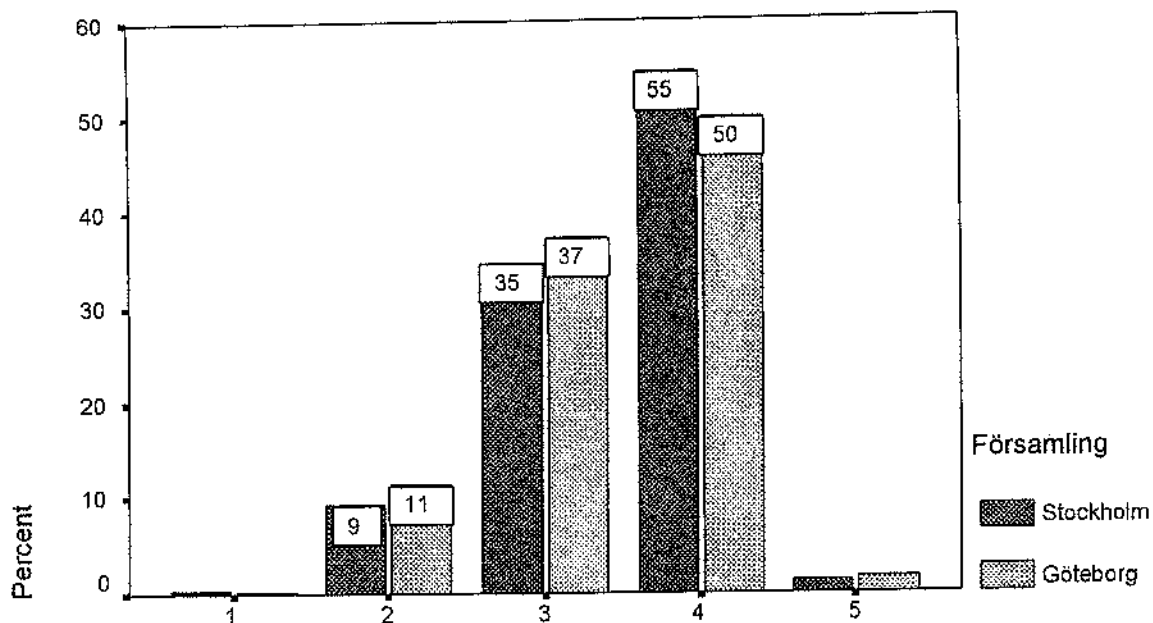
Så kan man gå vidare med att sammanställa, analysera och tolka de data vi här kommer att redovisa. Det skall vi göra i andra sammanhang. I denna rapport skall vi begränsa oss till att helt enkelt fråga för fråga redovisa svarsfördelningarna med stapeldiagram och procentangivelser för svarsgruppen som helhet. För att möjliggöra jämförelser och analyser av lokala förhållanden håller vi dock isär svaren från Göteborgs- resp. Stockholmsförsamlingens medlemmar - även om vi, som nämnt, kunnat konstatera att på de allra flesta frågor har medlemmarna i dessa två judiska församlingar svarat i stort sett likadant. Svaren på de frågor som riktats speciellt till göteborgs- resp. Stockholmsförsamlingens medlemmar redovisas i två särskilda appendix sist i rapporten

Mer tematiska och penetrerande analyser av svaren på enkäten kommer vi från och med sommaren år 2000 och något år framåt att presentera som en serie artiklar i tidskriften *Judisk Krönika*. Några av de temata vi då kommer att gruppera resultaten runt blir:

- Sig själv som jude: Vari består ens judiska identitet?;
- Kvinnan: Vilken ställning i det judiska livet tillerkänns hon?;
- Israel: Vilken roll spelar Israel för dagens svenska judar?;
- Gud: Vilken roll spelar religionsutövning och tro för dagens svenska judar?;
- Tradition vs assimilation: I vilken grad efterlever man judiska och icke-judiska traditioner och sedvänjor?;
- Judisk kultur: Bryr man sig om det?;
- Jude och icke-jude: vad anser man om vem som skall få vara med i det judiska livet och hur ser man på "de andra"?
- Framtiden: vad anser man att det bör satsas på?

Tabeller

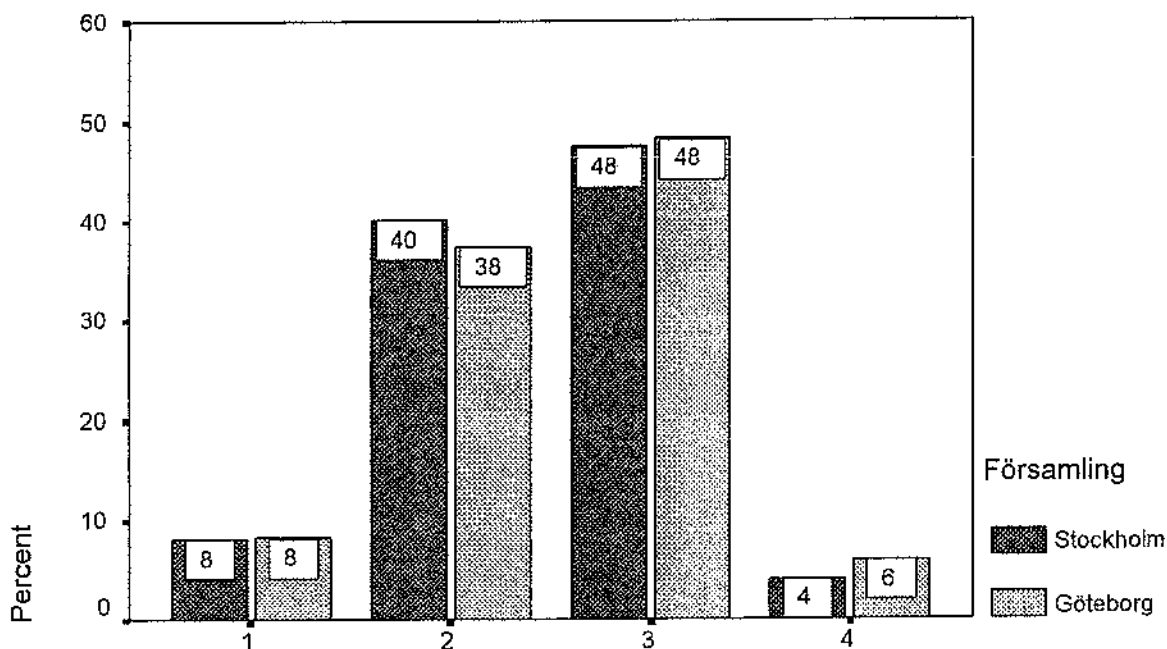
Fråga 1. Man kan ha olika känsla för "det judiska". Vilket av följande svarsalternativ beskriver bäst hur du känner det?



FRÅGA1

1. Även om jag har judisk bakgrund, betraktar jag mig inte på något sätt som jude
2. Jag är medveten om att jag är jude, men tänker inte så ofta på det
3. Jag känner mig rätt judisk, men andra aspekter av mitt liv och min tillvaro spelar också stor roll
4. Jag är starkt medveten om att jag är jude, och det är mycket viktigt för mig
5. Inget av dessa alternativ, svårt att säga

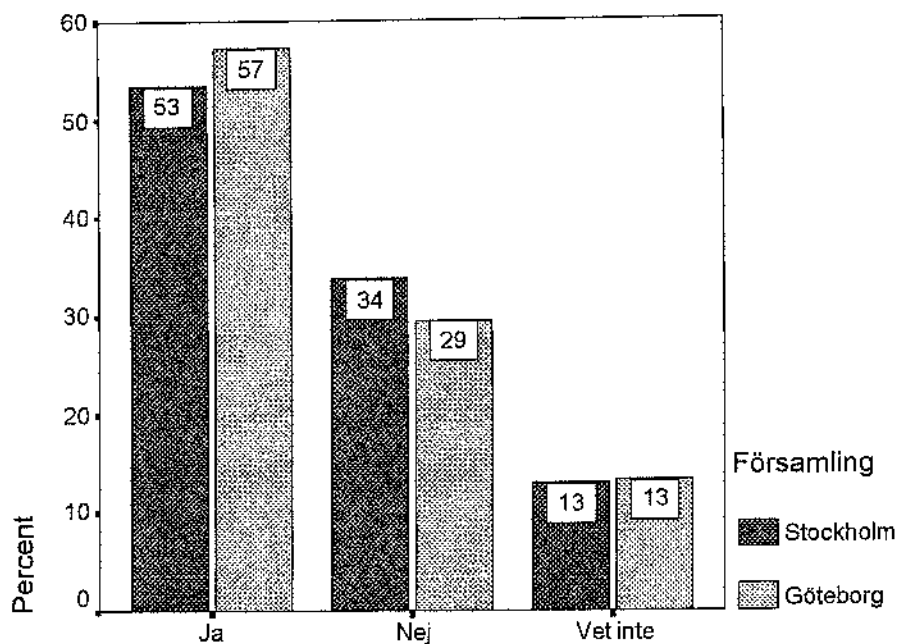
Fråga 2. Känner du dig mest som jude eller som svensk?



FRÅGA2

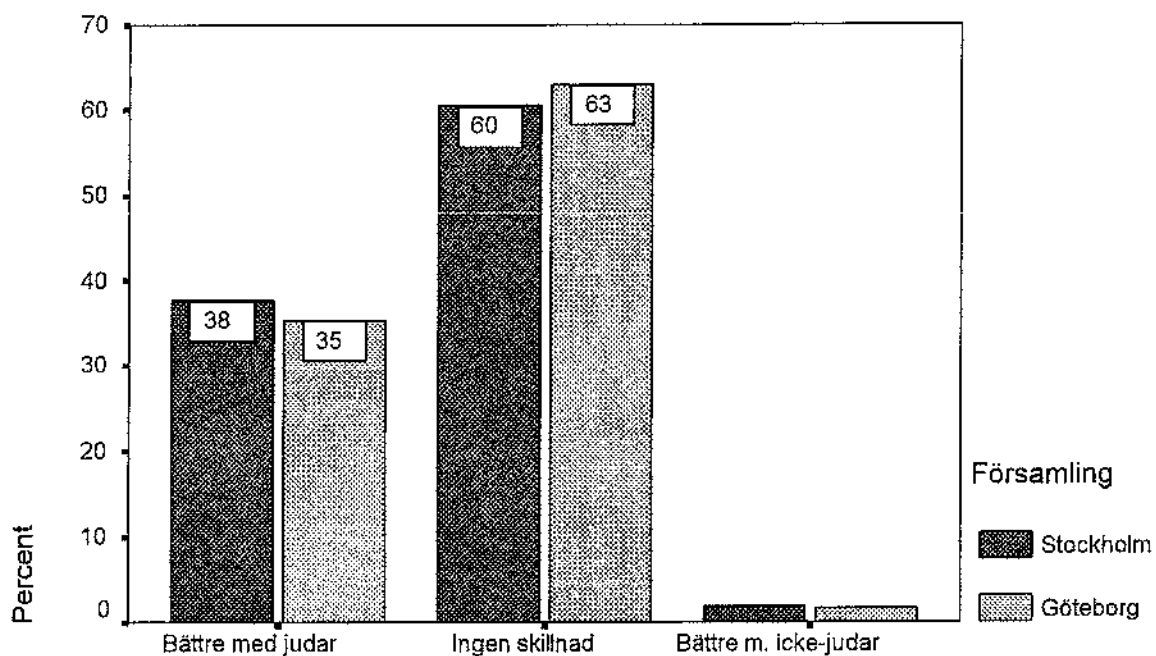
1. Jag känner mig mer som svensk än som jude
2. Jag känner mig lika mycket som svensk, som jag känner mig som jude
3. Jag känner mig mer som jude än som svensk
4. Svårt att säga, osäker

Fråga 3. Skulle du i princip kunna tänka dig att vara gift med en icke-jude?



FRÅGA3

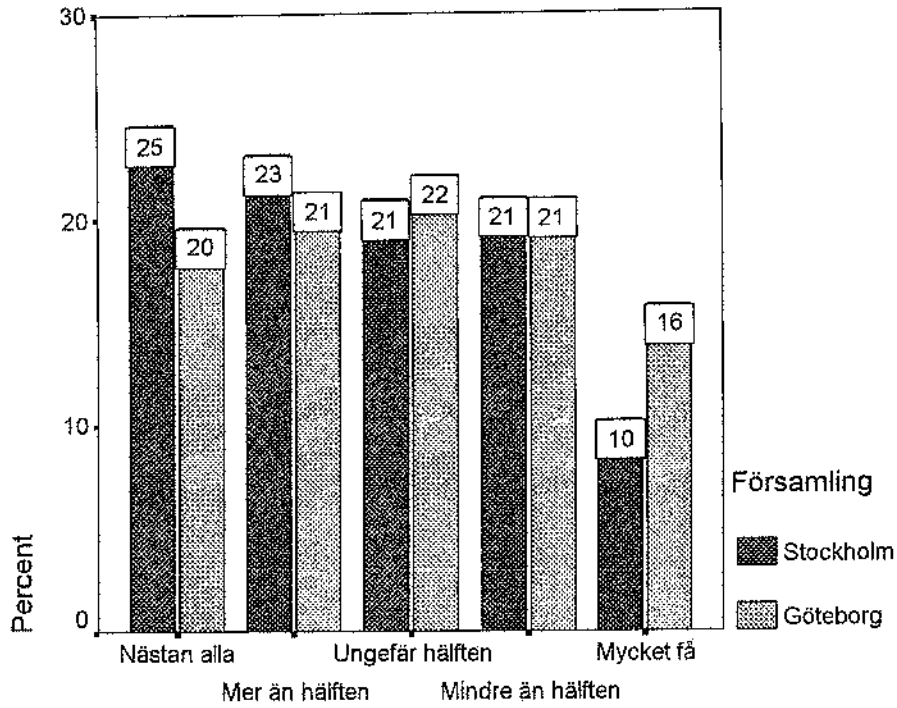
Fråga 4. När du är tillsammans med andra människor, tycker du att det känns bättre att vara med judar än med icke-judar?



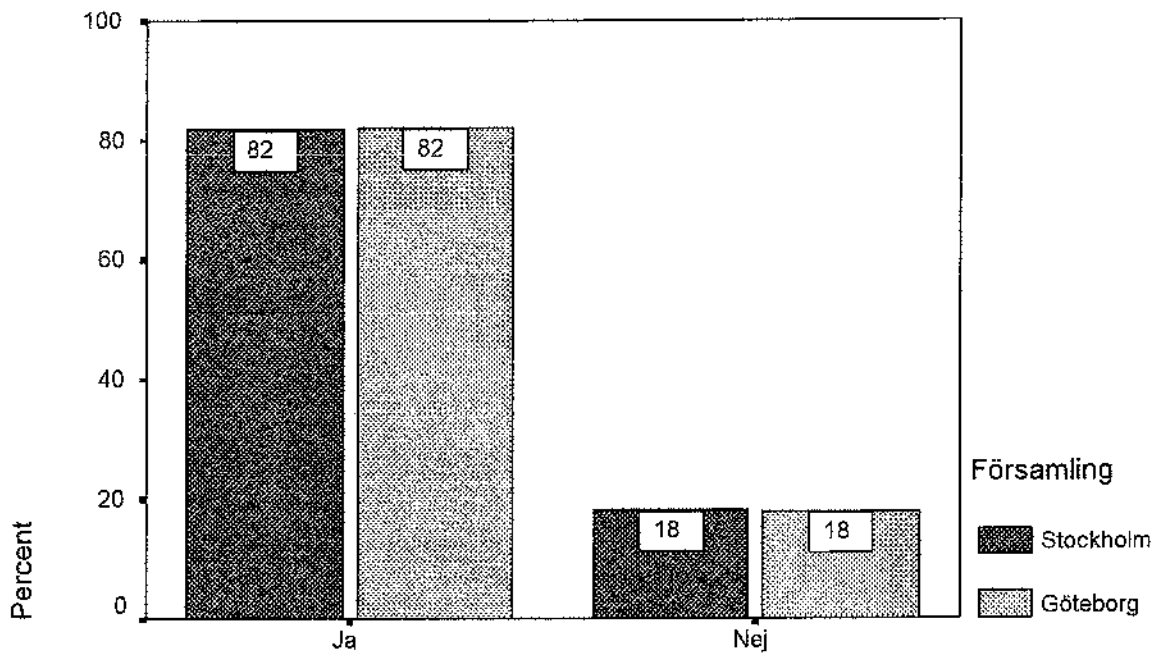
FRÅGA4

1. Det känns bättre att vara med judar
2. Ingen skillnad
3. Det känns bättre att vara med icke-judar

Fråga 5. Hur många av dina närmaste vänner är judar?

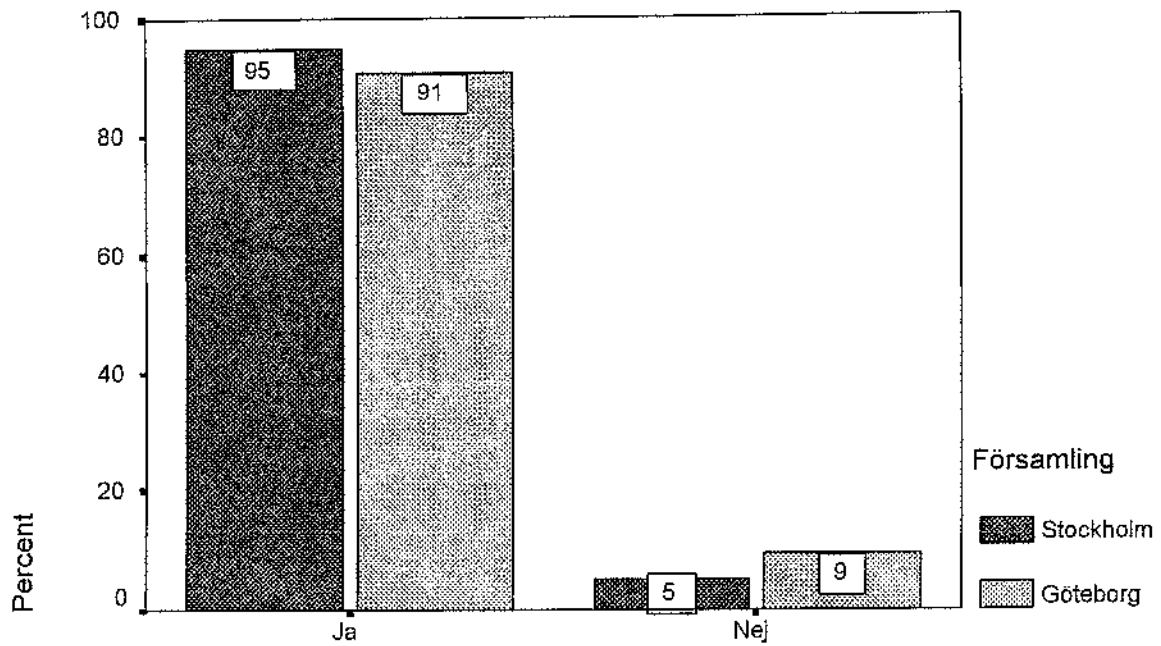


Fråga 6. Har du några nära vänner eller släktingar som bor i Israel?



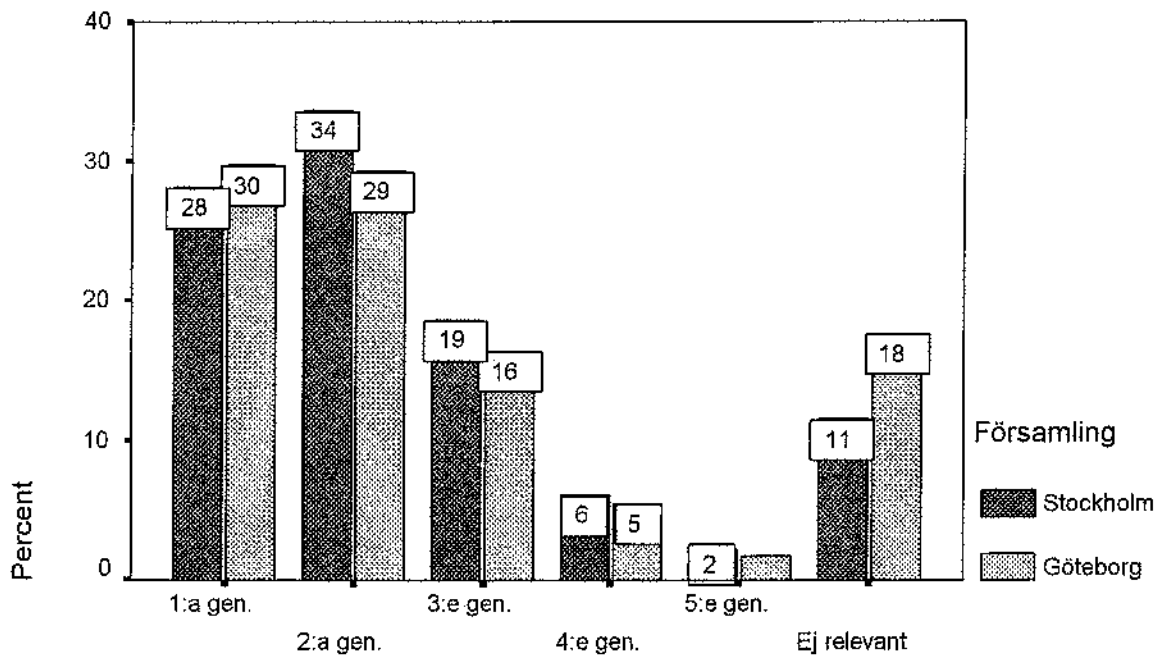
FRÅGA6

Fråga 7. Har du någonsin besökt Israel?



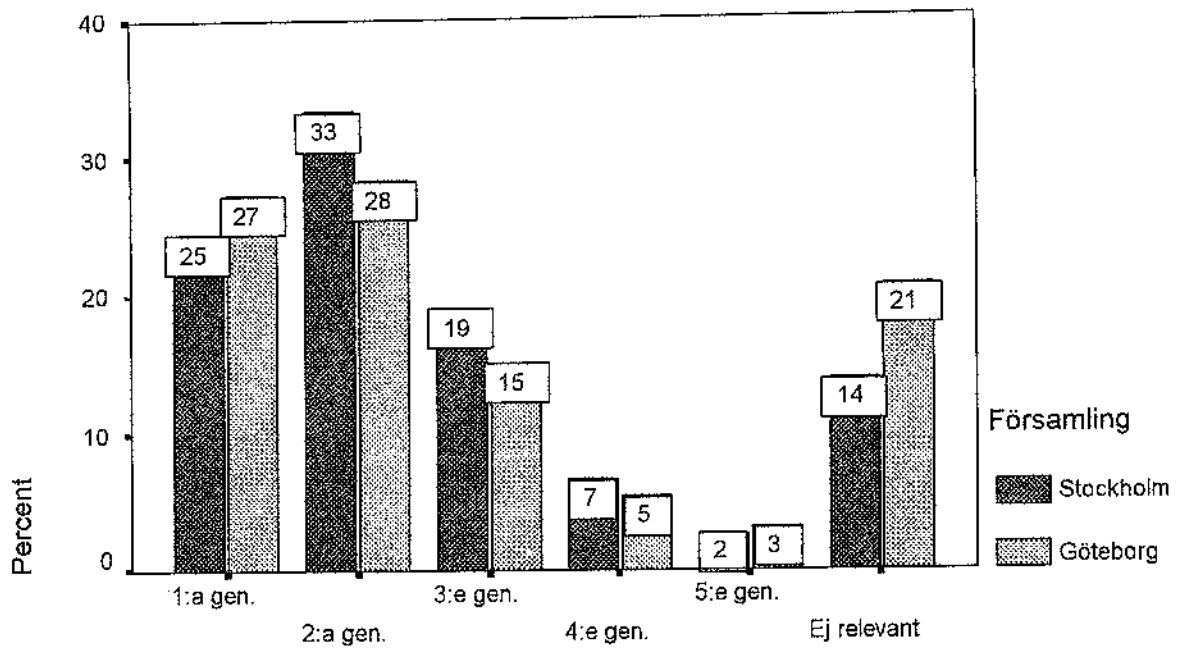
FRÅGA7

Fråga 8. Vilken generation av judar i Sverige tillhör du på din fars sida?



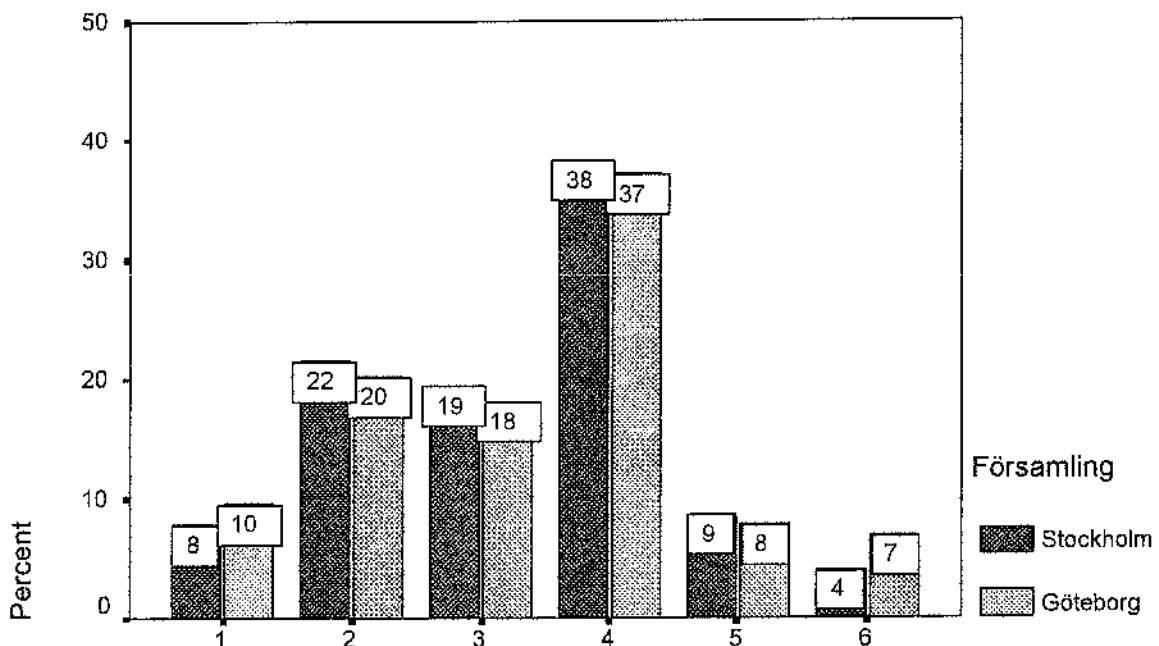
FRÅGA8

Fråga 9. Vilken generation av judar i Sverige tillhör du på din mors sida?



FRÅGA9

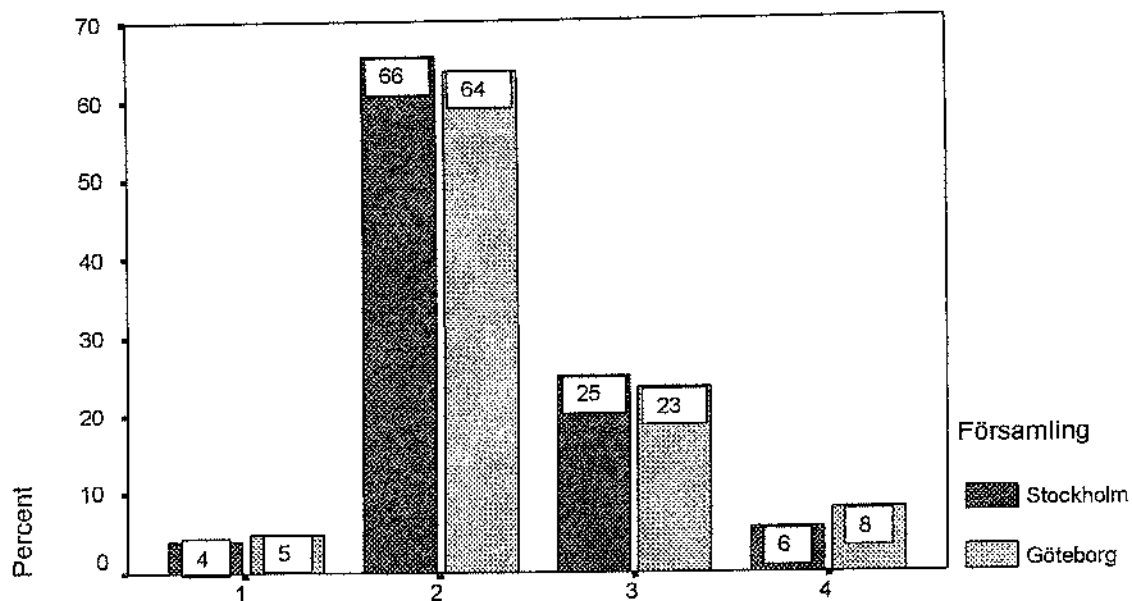
Fråga 10. Hur skulle du vilja beskriva det judiska inslaget i ditt barndomshem?



FRÅGA10

1. Inga religiösa inslag
2. Judisk, bara så där i allmänhet
3. "Liberalt" ("reform"/"conservative") judisk
4. "Traditionell", men inte ortodox
5. Ortodox
6. Har inte vuxit upp i en judisk familj

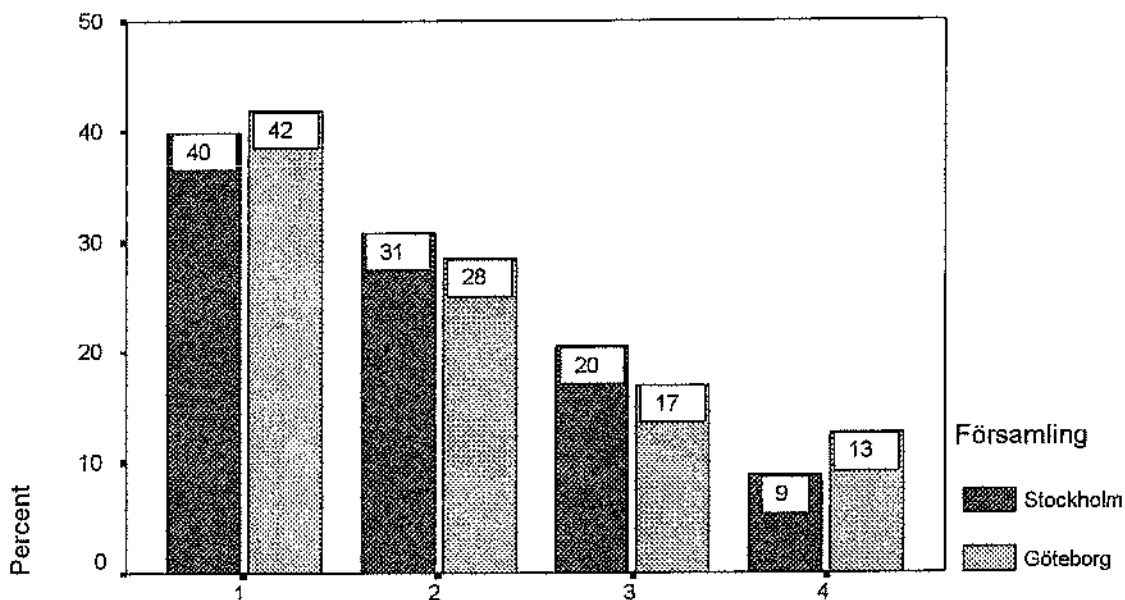
Fråga 11. Hur betraktar du den judiska gruppen i Sverige? Betraktar du den främst som en religiös grupp eller främst som en del av det judiska folket?



FRÅGA11

1. Först och främst som en religiös grupp
2. Först och främst som en del av det judiska folket
3. Lika mycket av båda
4. Vet ej

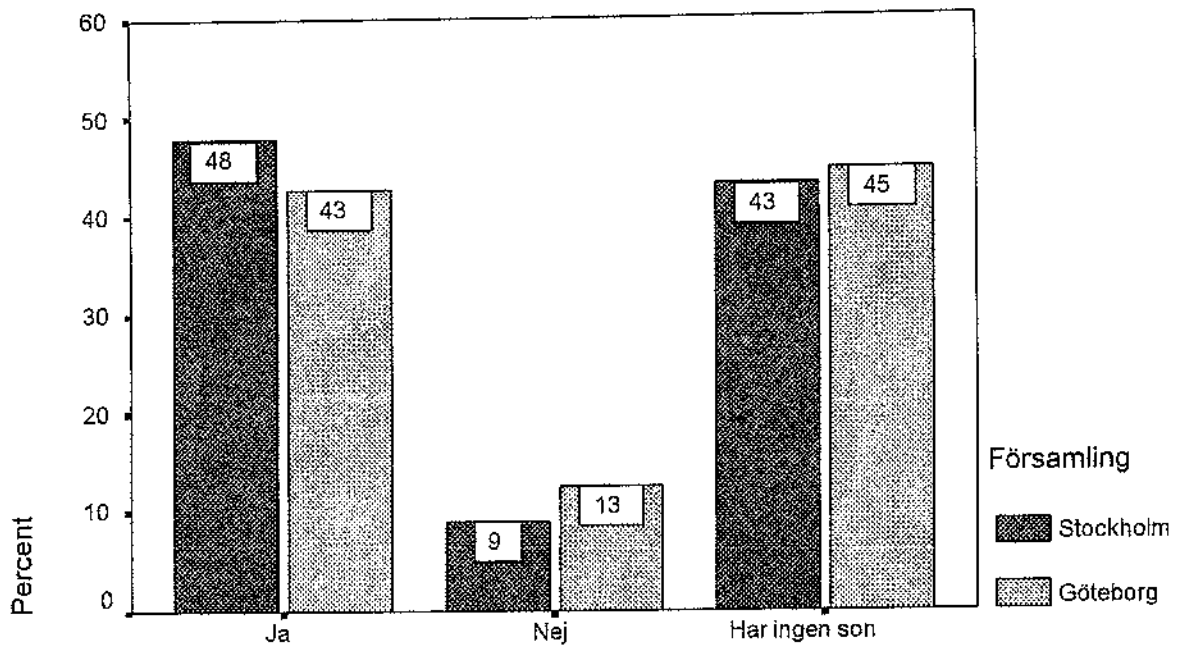
Fråga 12. I vilken grad följde ni judiska seder och traditioner i ditt barndomshem jämfört med vad du själv gör i dag?



FRÅGA12

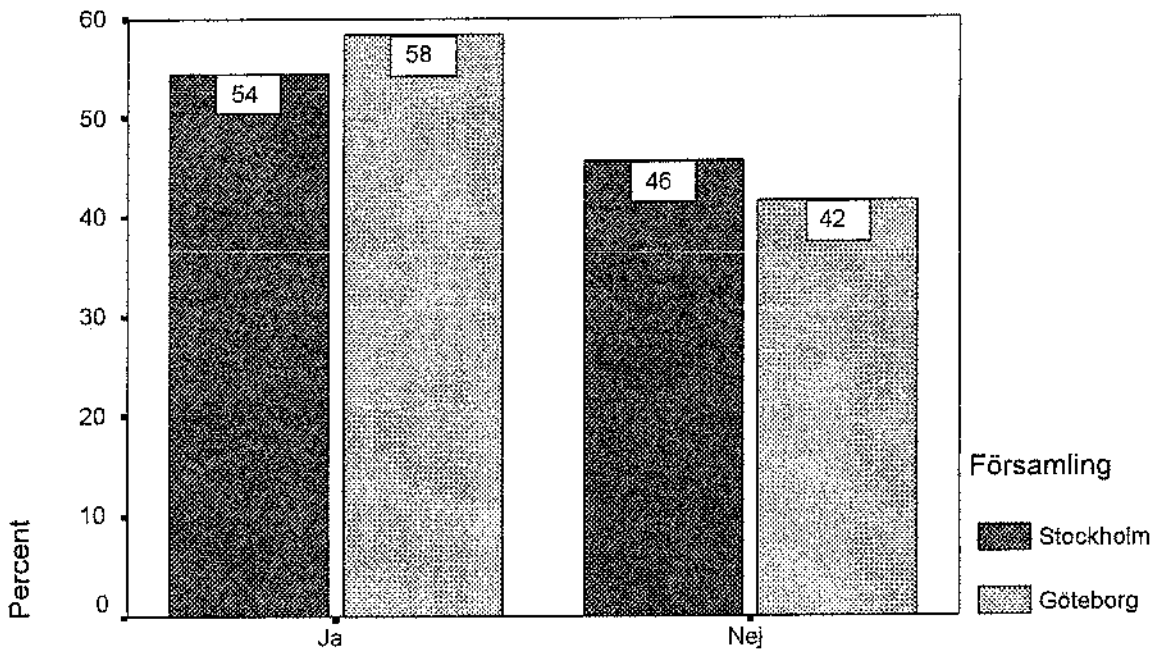
1. Vi följde i högre grad judiska seder och traditioner i mitt barndomshem än vad jag själv gör i dag
2. Det är ingen större skillnad i det avseendet mellan mitt barndomshem och det jag själv gör i dag
3. Jag följer i högre grad judiska seder och traditioner än vad vi gjorde i mitt barndomshem
4. Frågan är inte relevant för mig

Fråga 13. Är din son/dina söner omskuren/-na?



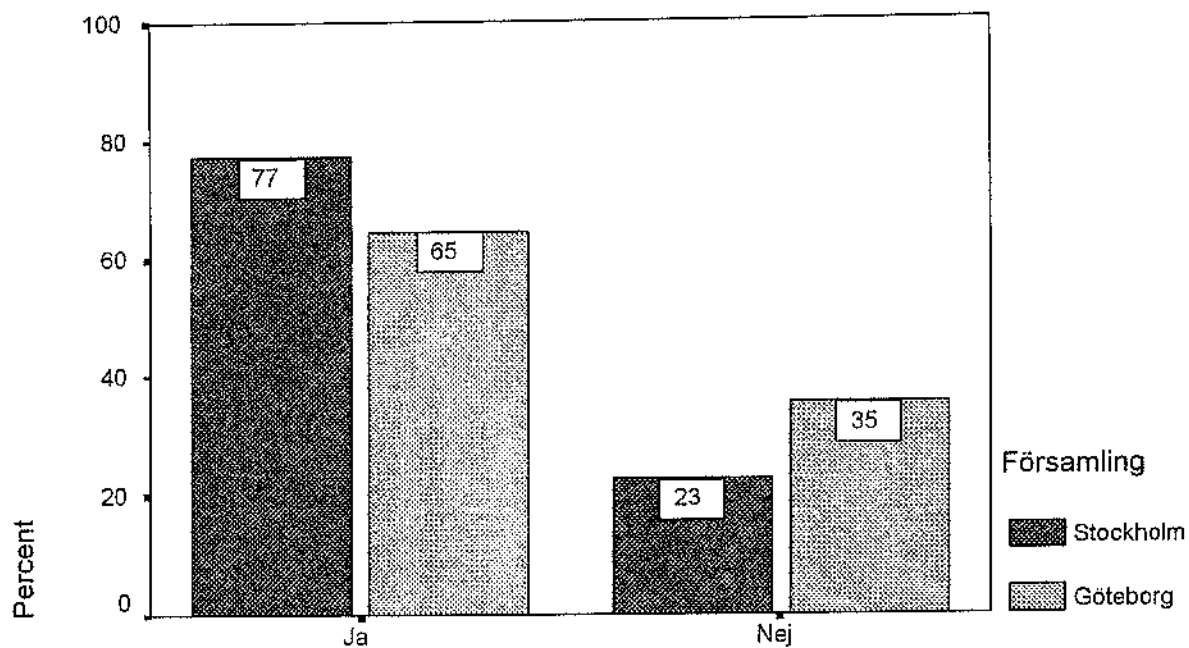
FRÅGA13

Fråga 14. Har du stått Bar-Mitzwa/Bat-Mitzwa?



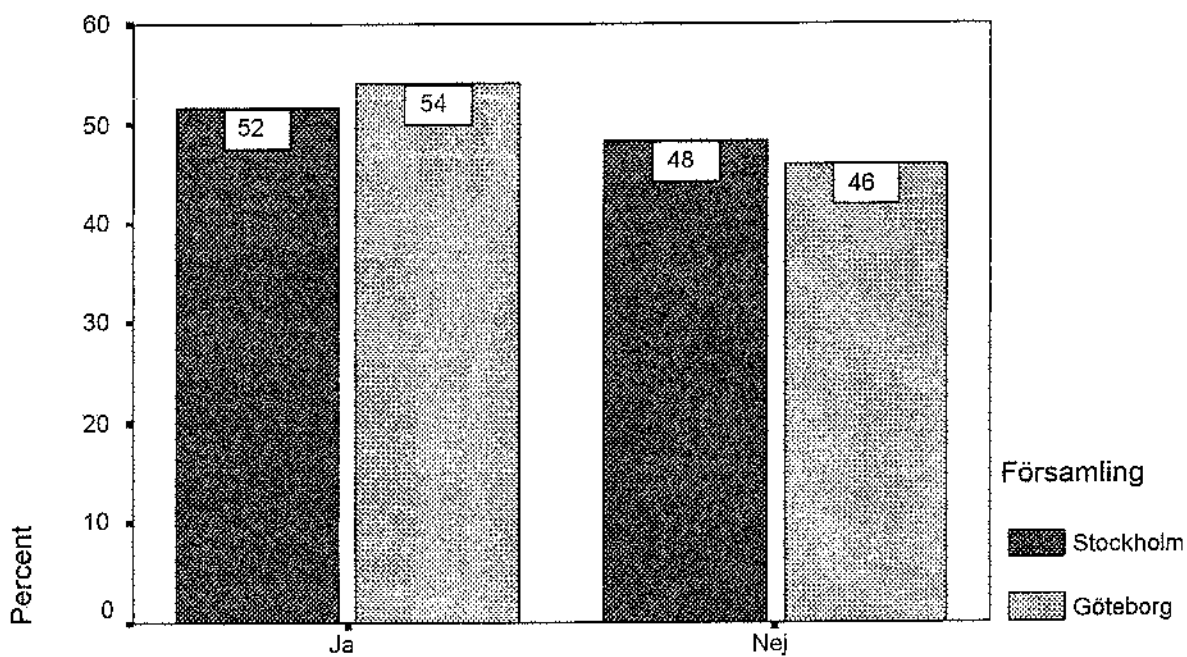
FRÅGA14

Fråga 15. Har din(a) son (söner) som är 13 år eller äldre stått Bar-Mitzwa?



FRÅGA15

Fråga 16. Har din(a) dotter (döttrar) som är 12 år eller äldre stått Bat-Mitzwa?



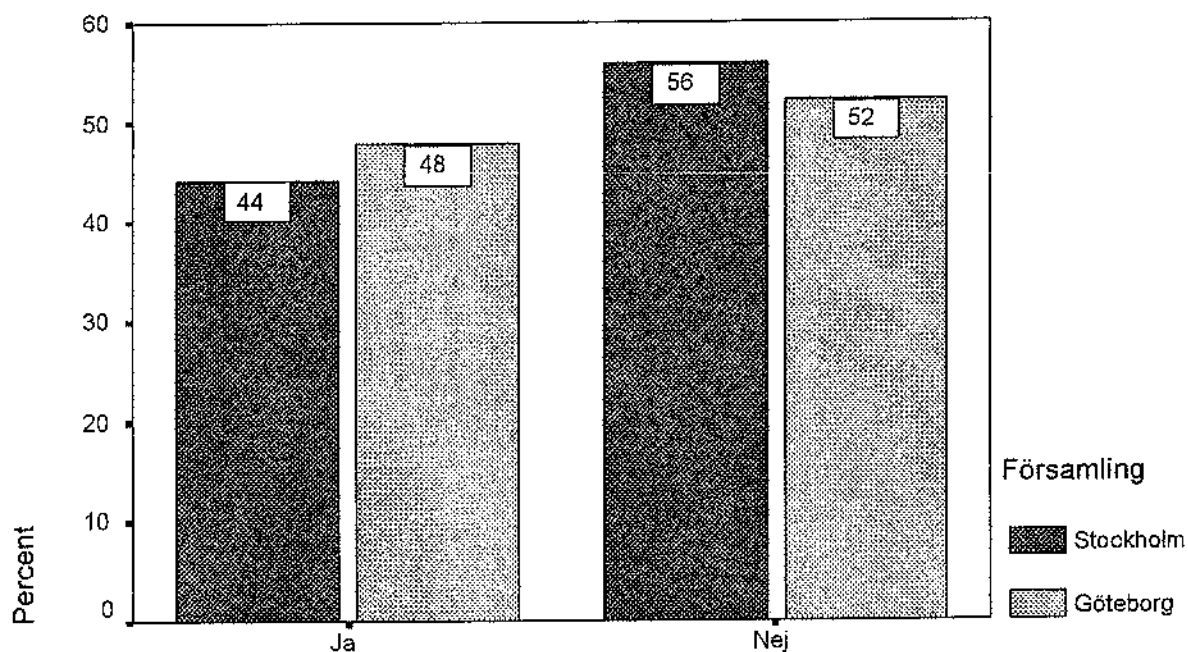
FRÅGA16

Fråga 17. Det finns olika egenskaper man kan lägga vikt på i uppfostran av sina barn.

(Procentandelen som tycker att egenskapen är bland de tre viktigaste)

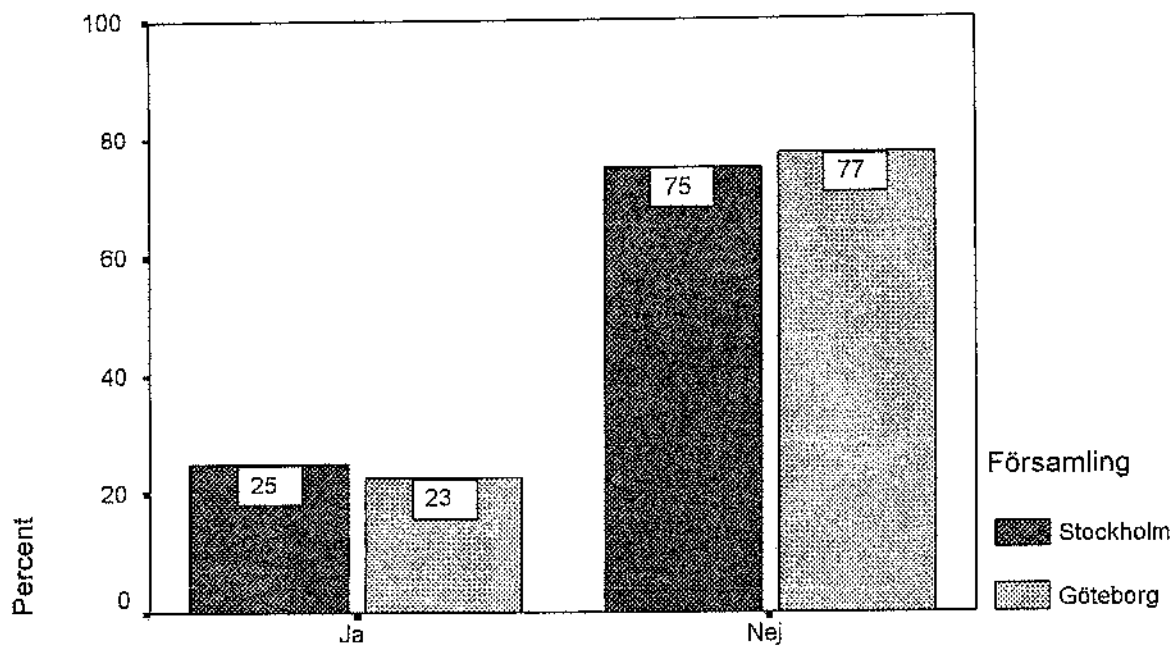
	<u>Stockholm</u>	<u>Göteborg</u>
Självständighet	69,3	68,2
Att ta hänsyn till andra	67,2	67,6
Ansvarskänsla	66,4	65,8
Tolerans	62,7	60,3
Att uppföra sig väluppfostrat	26,0	29,5
Fantasi	22,8	24,2
Lydnad	9,6	12,1
Sparsamhet	9,5	12,8

Fråga 18a Brukar du fasta på Jom Kippur?



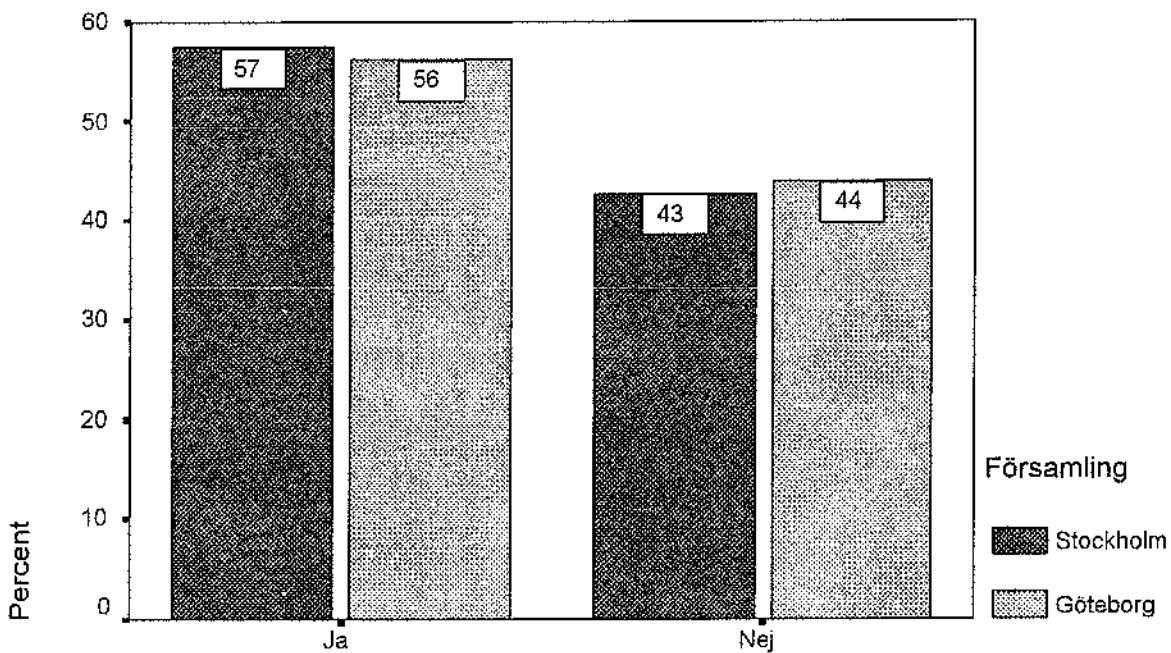
FRÅGA18A

Fråga 18b. Brukar du undvika att gå ut på fredagskvällarna?



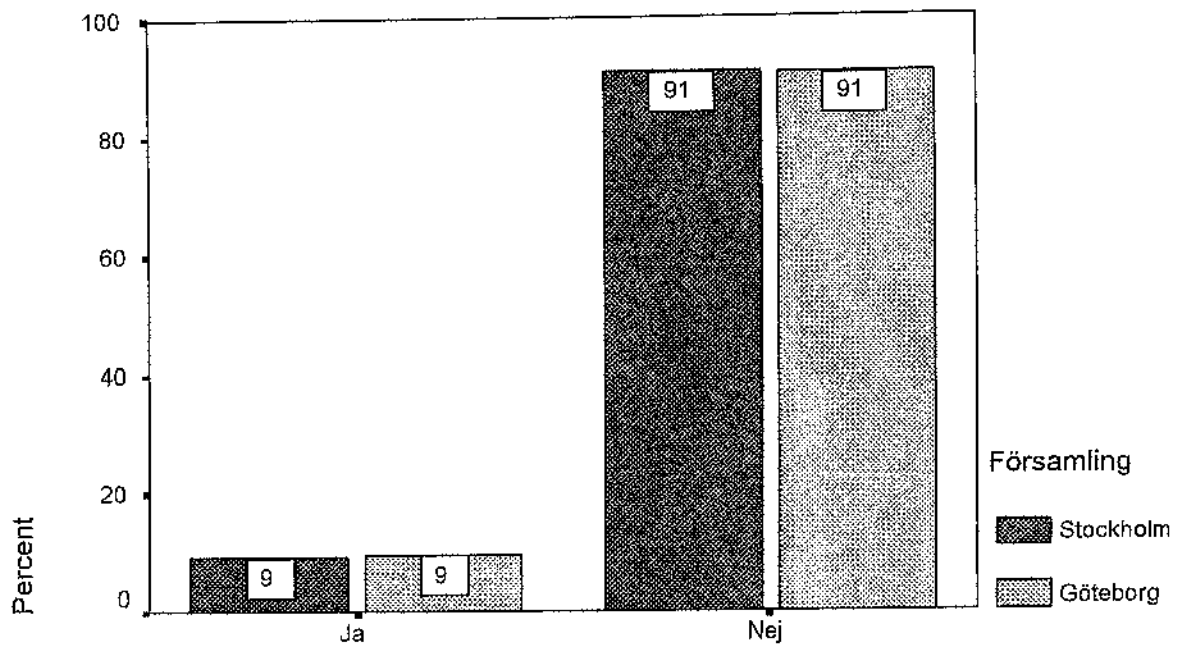
FRÅGA18B

Fråga 18c. Brukar du undvika att arbeta på Rosh Hashana?



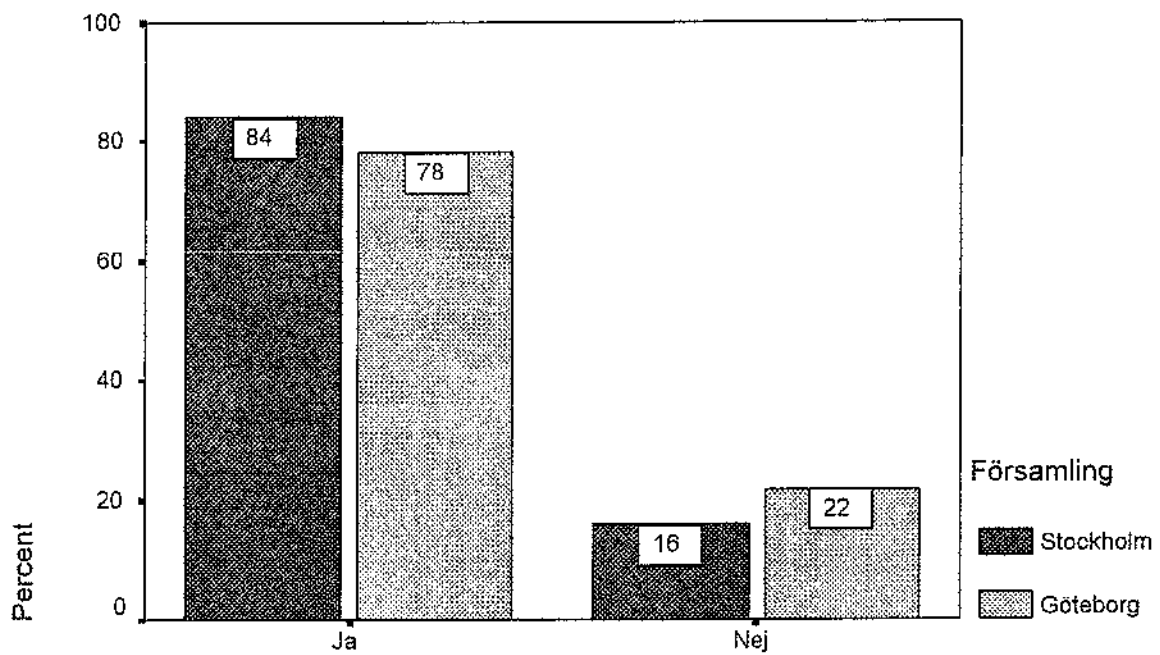
FRÅGA18C

Fråga 18d. Brukar du undvika att köra bil eller resa på sabbaten?



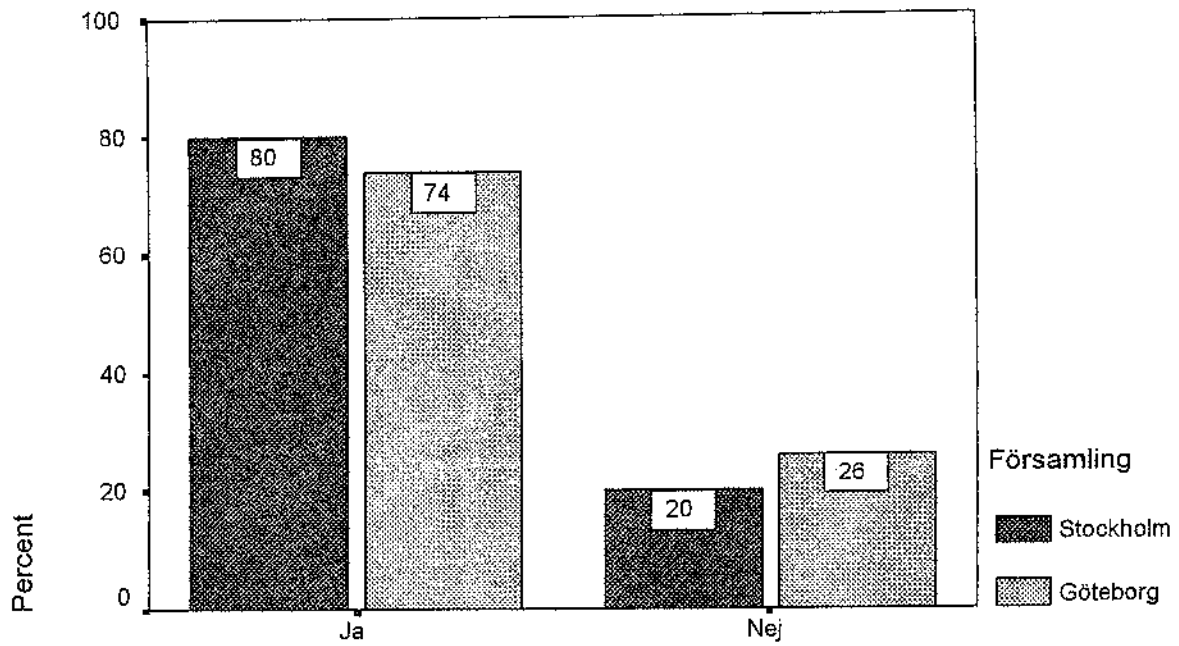
FRÅGA18D

Fråga 18e. Brukar du fira chanuka?



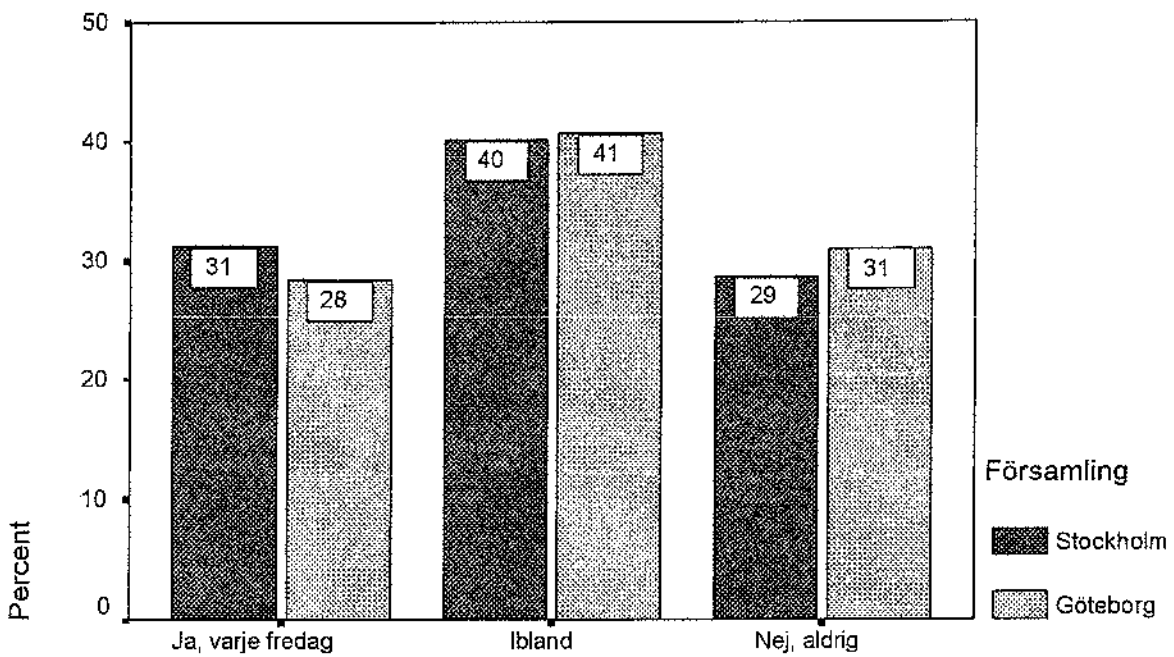
FRÅGA18E

Fråga 19. Har du mezuzah på dörren där hemma?



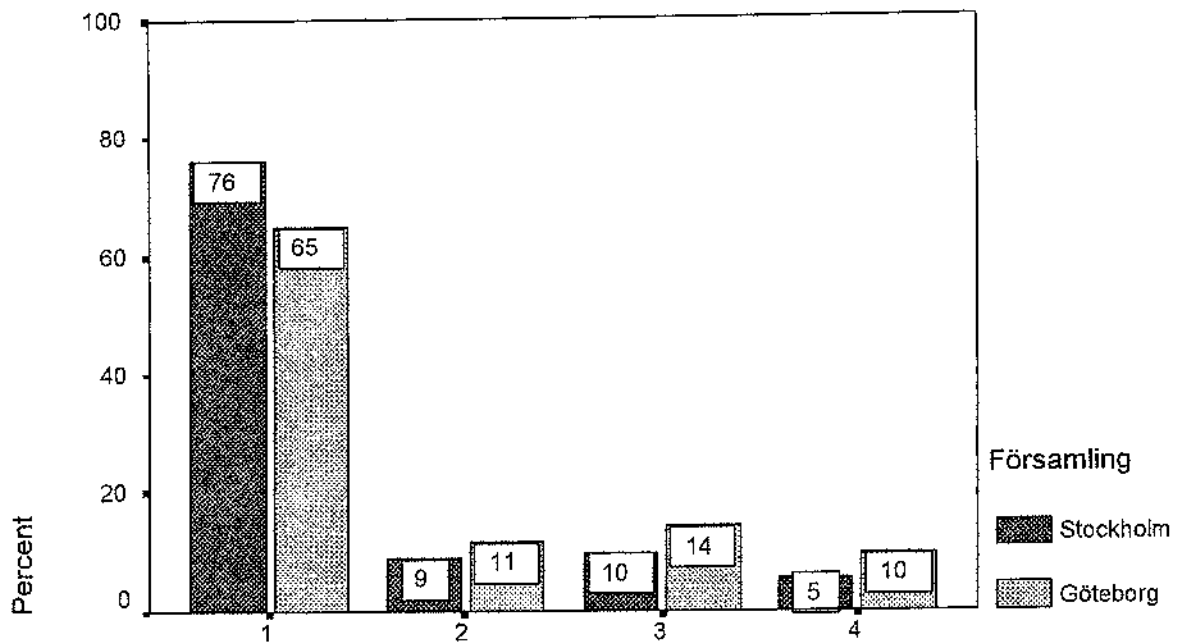
FRÅGA19

Fråga 20. Brukar ni tända shabbat-ljus?



FRÅGA20

Fråga 21. När det är pesach, brukar du då delta i sederfirandet (antingen hemma eller hos någon annan)?



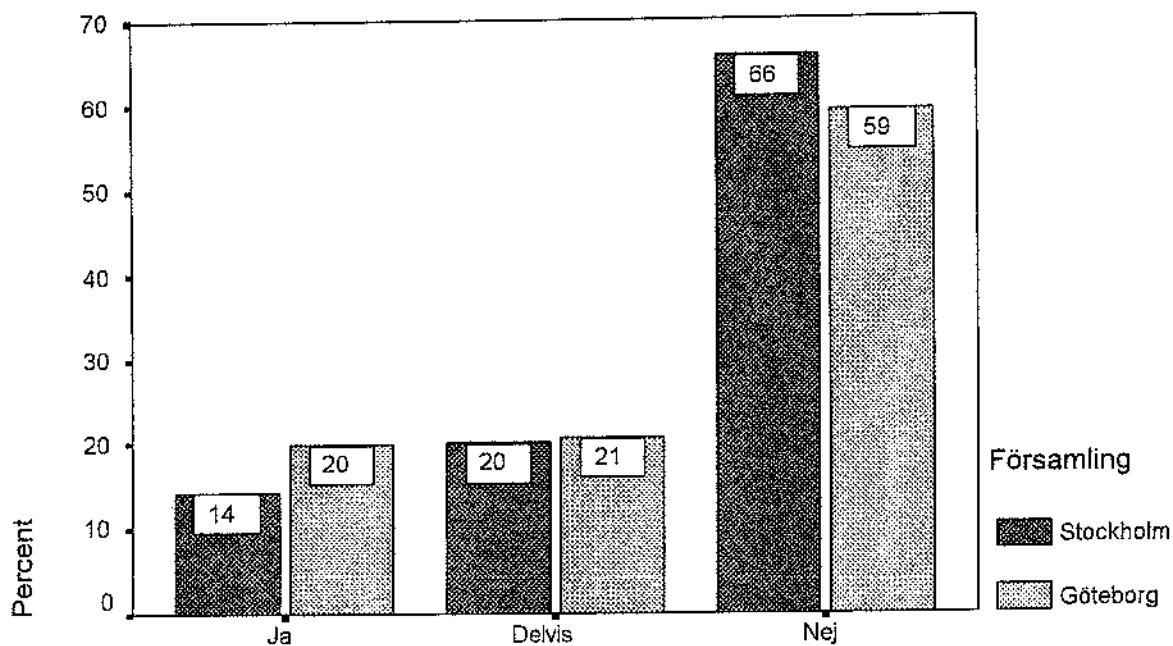
FRÅGA21

1. Ja, varje år
2. Ja, för det mesta, men inte varje år
3. Bara någon enstaka gång
4. Nej, aldrig

Fråga 22. När det är jul, har ni något som har med julen att göra i ert hem?

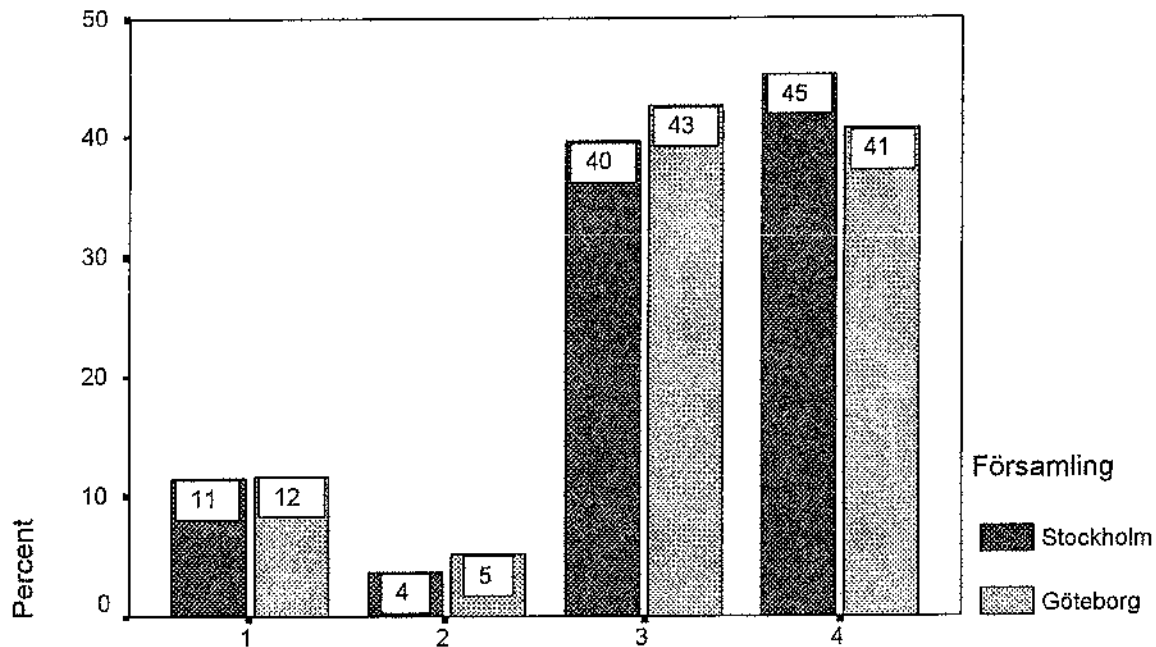
	<u>Stockholm</u>	<u>Göteborg</u>
Julklappar	36 %	40 %
Julmat	25 %	27 %
Julpynt	24 %	30 %
Adventskalender	17 %	19 %
Julgran	16 %	19 %
Adventsljus	14 %	21 %

Fråga 23. Håller du kosher hemma hos dig?



FRÅGA23

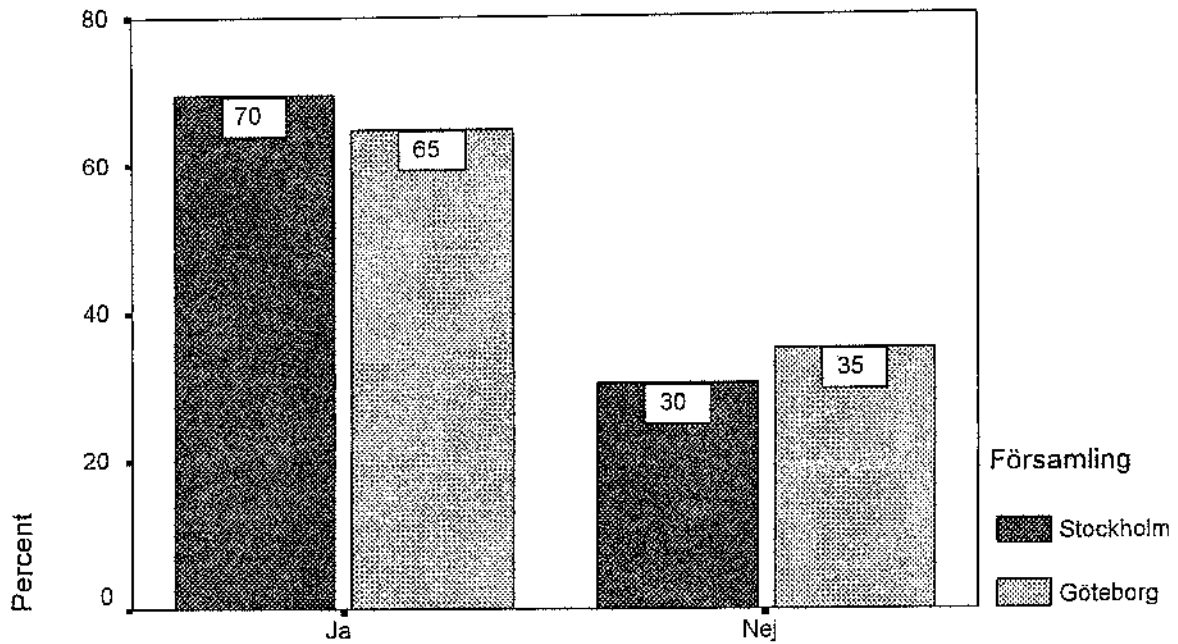
Fråga 24. När du äter någon annan stans än hemma, vilka regler brukar du då följa?
(Sätt kryss för ett av alternativen)



FRÅGA24

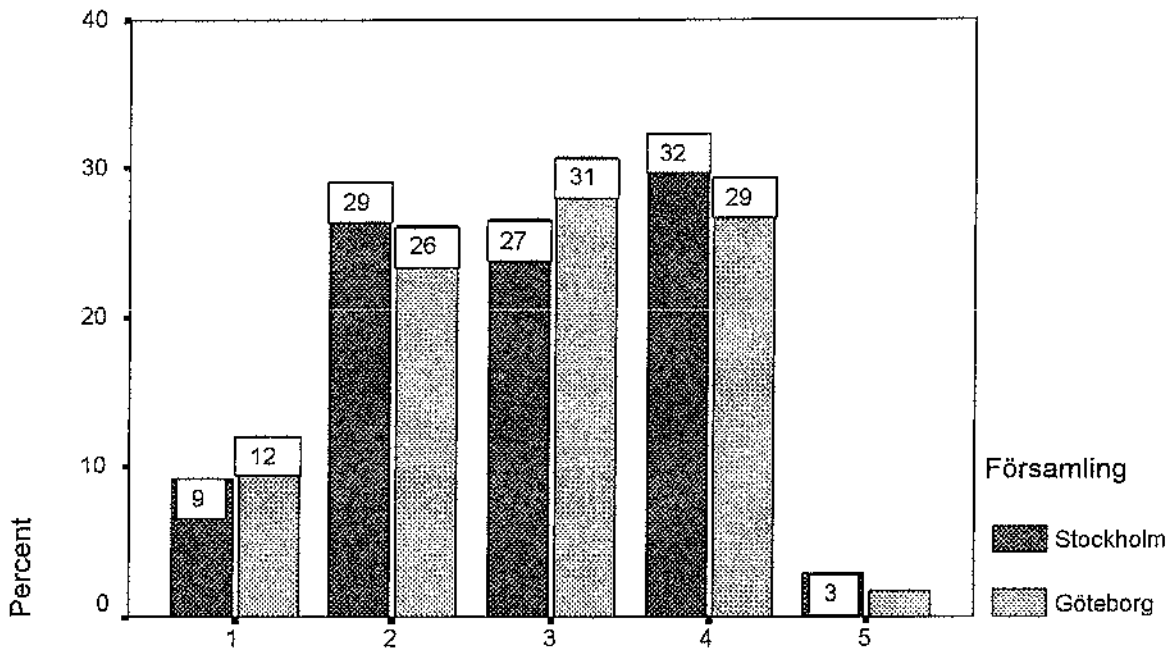
1. Äter uteslutande vegetariskt och/eller fisk
2. Äter köttet bara om det är kosherslaktat
3. Äter kött, men inte fläskkött
4. Äter allt slags kött, också fläskkött

Fråga 25. Äter du skaldjur?



FRÅGA25

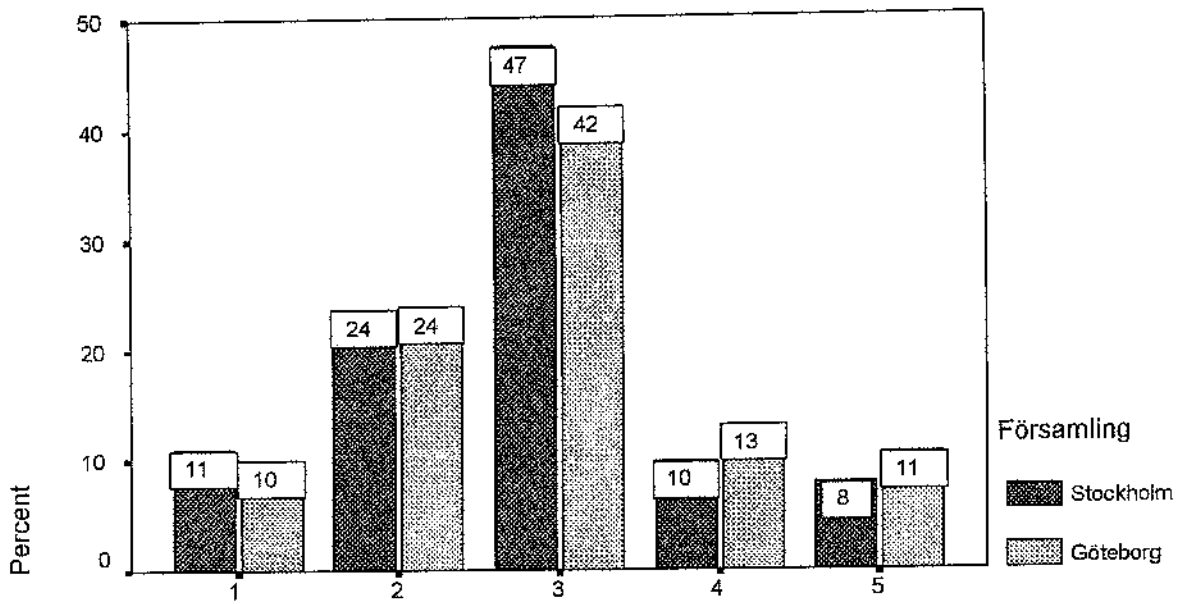
Fråga 26. Hur skulle du vilja beskriva dig i förhållande till judisk religionsutövning?



FRÅGA26

1. Jag utövar inte alls religionen
2. Jag är judisk, bara så där i allmänhet
3. Jag är "liberal" ("reform"/"conservative") judisk
4. Jag är "traditionell", men inte ortodox
5. Jag är ortodox

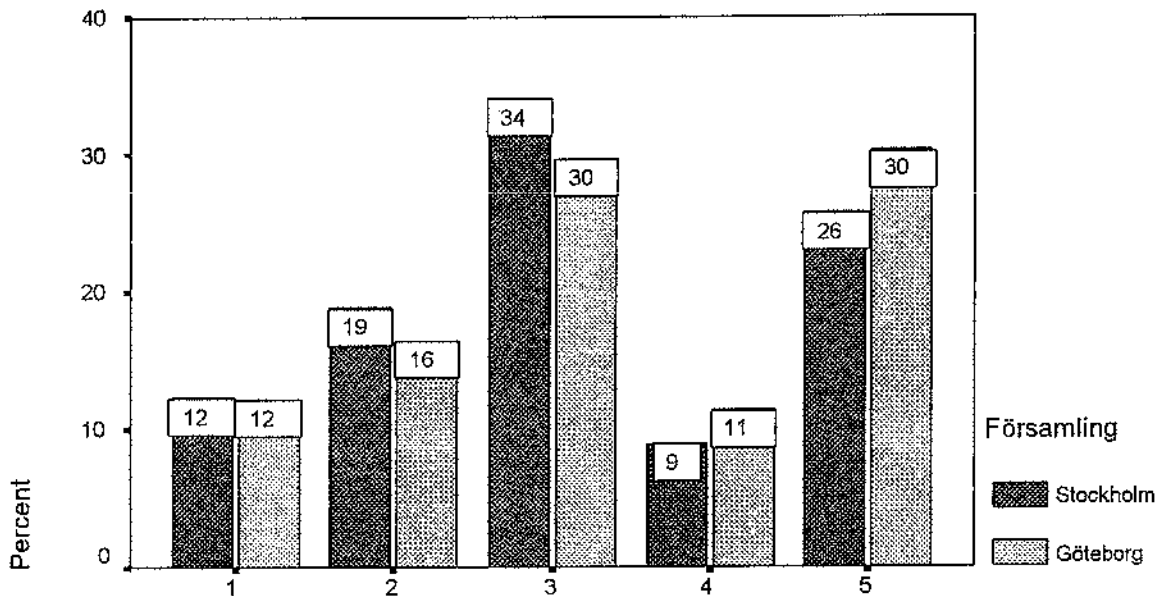
Fråga 27. Hur ofta har du gått i synagogan det senaste året?



FRÅGA27

1. Aldrig
2. Sällan, endast vid speciella tillfällen
3. Vid några tillfällen per år (t.ex. vid helger eller Jahrzeit)
4. Ungefär en gång i månaden
5. Vanligtvis varje sabbat eller ännu oftare

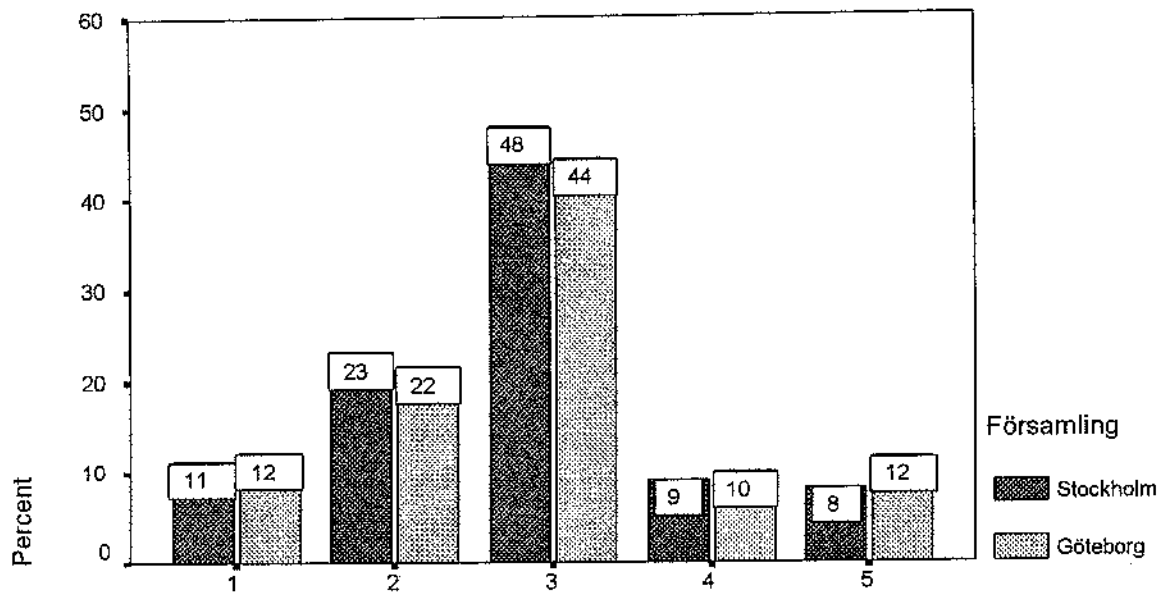
Figur 28. Hur ofta brukar/brukade din far gå i synagogan?



FRÅGA28

1. Aldrig
2. Sällan, endast vid speciella tillfällen
3. Vid några tillfällen per år (t.ex. vid helger eller Jahrzeit)
4. Ungefär en gång i månaden
5. Vanligtvis varje sabbat eller ännu oftare

Fråga 29. Hur ofta brukar/brukade din mor gå i synagogan?

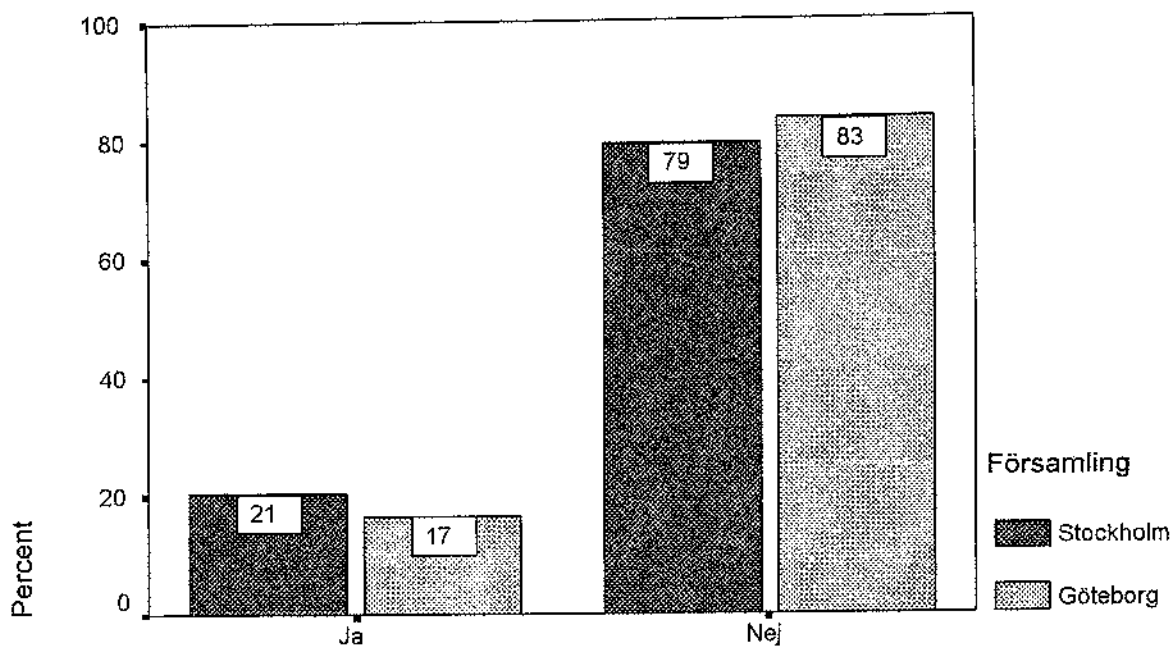


FRÅGA29

1. Aldrig
2. Sällan, endast vid speciella tillfällen
3. Vid några tillfällen per år (t.ex. vid helger eller Jahrzeit)
4. Ungefär en gång i månaden
5. Vanligtvis varje sabbat eller ännu oftare

Fråga 30. Redovisas inte

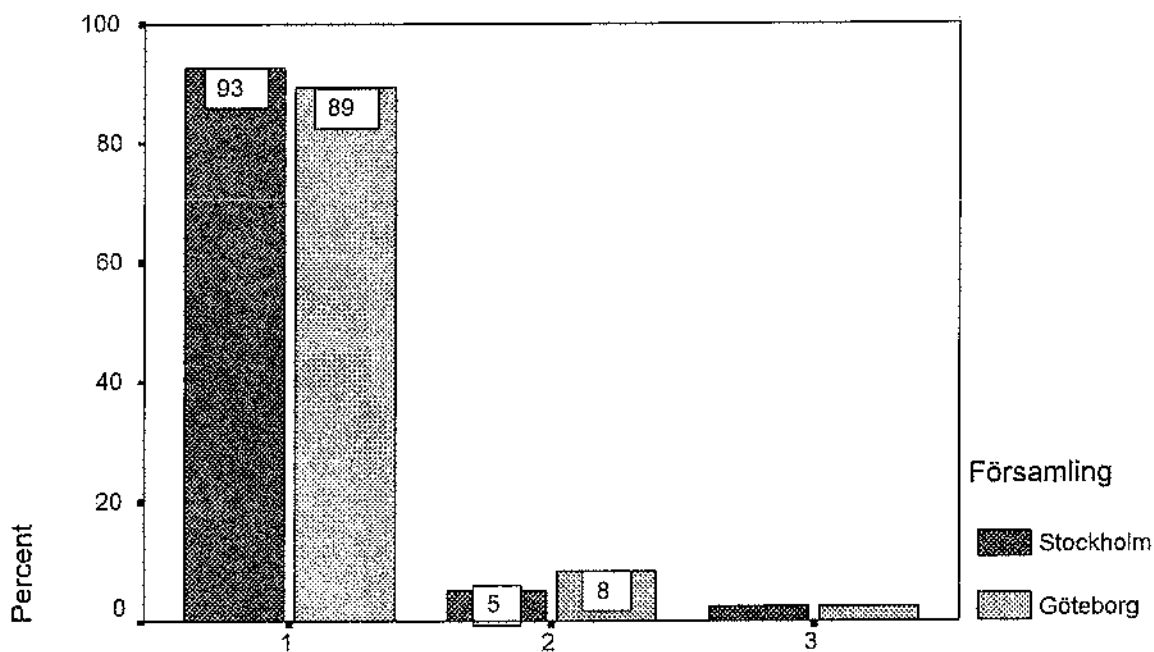
Fråga 31. Har du någonsin övervägt att gå ur Judiska Församlingen?



FRÅGA31

Fråga 32 redovisas inte

Fråga 33. Tycker du att det är viktigt eller inte, att så många judar som möjligt är med i Judiska Församlingen?



FRÅGA33

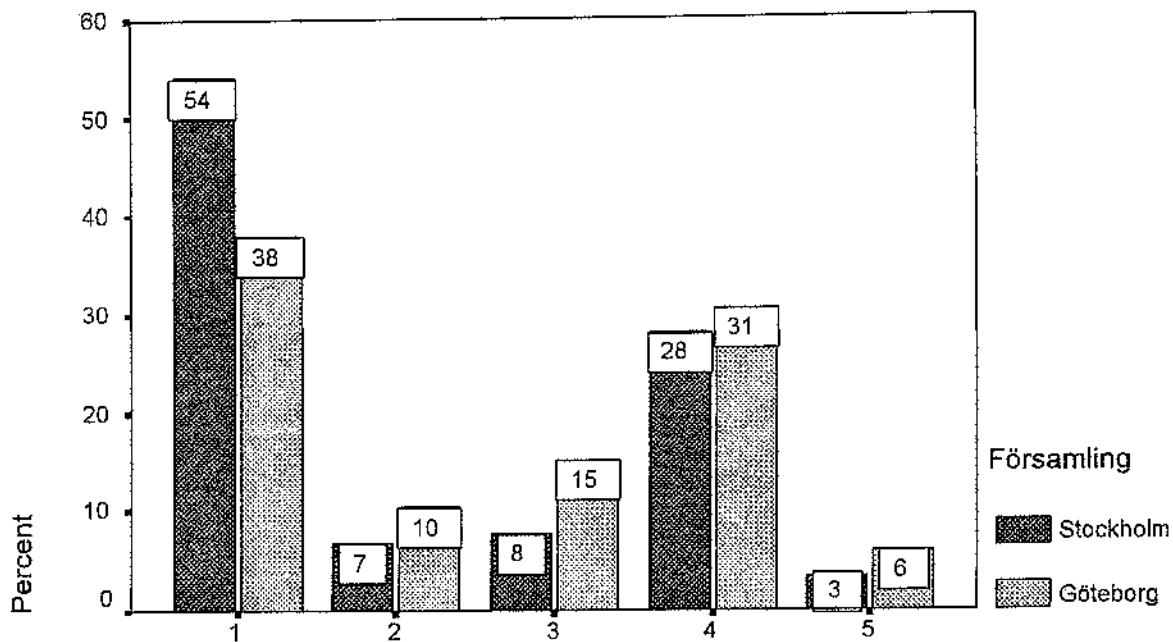
1. Det är viktigt
2. Det är inte särskilt viktigt
3. Det är likgiltigt

Fråga 34 Redovisas inte

Fråga 35. Om man tänker på den Judiska Församlingen, så kan man tycka att det finns verksamheter/ områden som det satsas för lite och andra som det satsas för mycket på idag. Vad tycker du det bör satsas mer respektive mindre på i framtiden?

	"Bör det satsas mera på"		"Insatsen bra som den är"	
	Stockholm	Göteborg	Stockholm	Göteborg
Kampanjer mot antisemitism	69 %	61 %	24 %	27 %
Judiska servicehus och annat stöd till de gamla	57 %	47 %	29 %	39 %
Barn- & ungdomsverksamhet	54 %	61 %	30 %	23 %
Sociala aktiviteter, hjälpa flyktingar o.likn.	52 %	52 %	31 %	28 %
Deltagande i den offentl. debatten	52 %	51 %	34 %	30 %
Judisk kulturverksamhet, teater, filmfestival o.likn.	49 %	57 %	37 %	28 %
Judisk efterutbildning för församlingsmedlemmarna	43 %	50 %	30 %	26 %
Tillgång till kosher matvaror, mikva o. likn.	38 %	35 %	35 %	36 %
Ett judiskt museum som kan visa judiskt liv för allmänheten	37 %	64 %	53 %	9 %
Den judiska (religions-)skolan	36 %	47 %	36 %	27 %
Informationsverksamhet, Judisk Krönika, judisk närradio o.likn.	35 %	31 %	55 %	57 %
Informationsverksamhet, Judisk Krönika, judisk närradio o.likn.	35 %	31 %	55 %	57 %
Det judiska föreningslivet	31 %	40 %	48 %	36 %
Stödja Israel	26 %	32 %	51 %	52 %
Säkerhetsåtgärder	24 %	23 %	52 %	48 %
Upprätthållande och vård av Begravningsplatserna	19 %	28 %	63 %	49 %
Synagogan och andra judiska byggnader	15 %	33 %	73 %	49 %
Religiösa aktiviteter, gudstjänster o. likn.	12 %	21 %	67 %	52 %
Annat	19 %	3 %	42 %	3 %

Fråga 36. Vad tycker du om den Judiska Församlingens religiösa linje?



Fråga 36

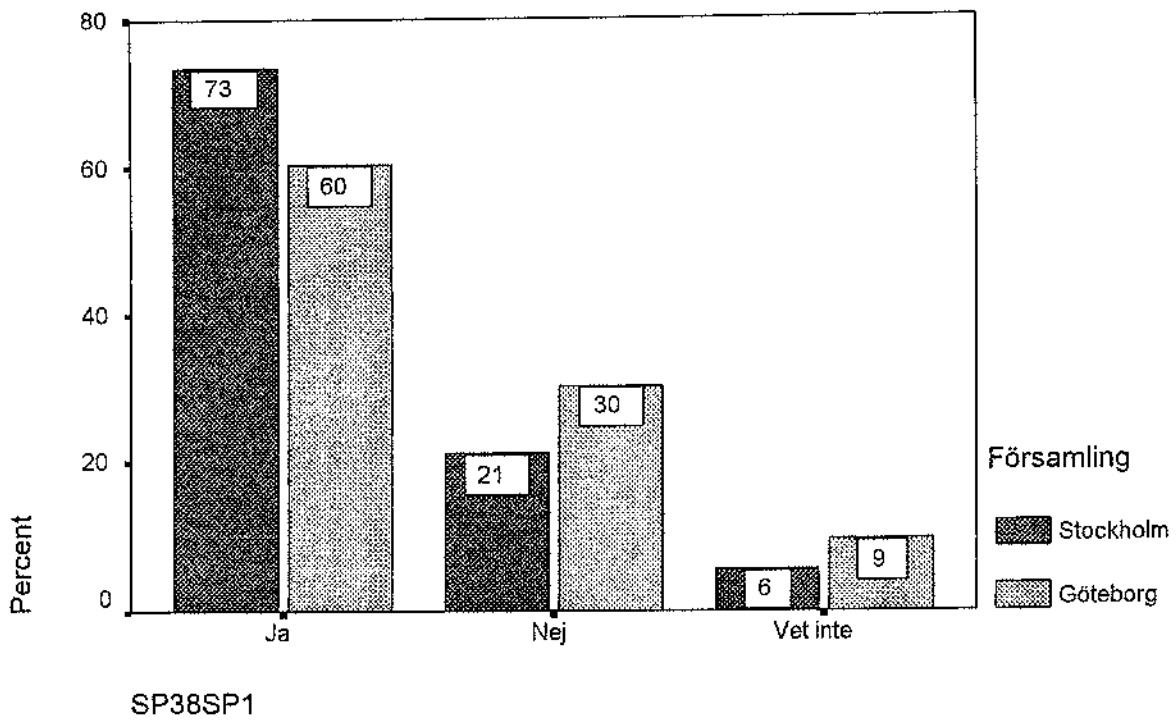
1. Den är bra som den är
2. Den är för liberal
3. Den är för ortodox
4. Jag vet för lite om det
5. Annat

Fråga 37. Vem tycker du ska kunna bli medlem i Judiska Församlingen?

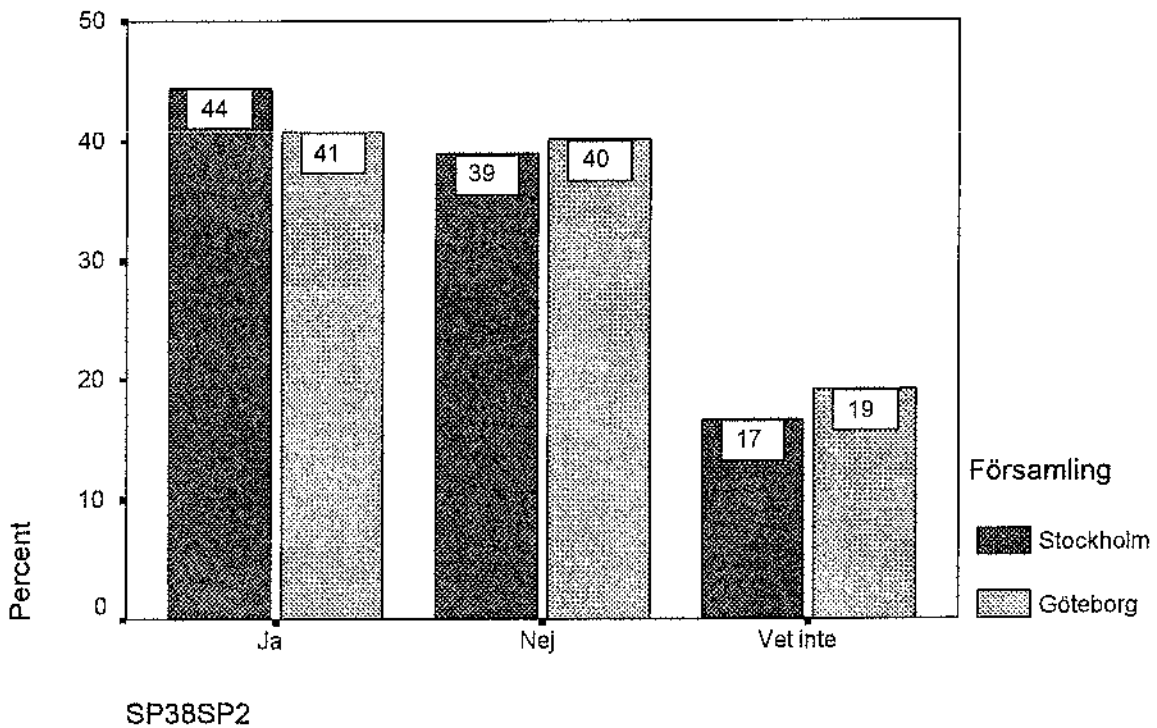
(Tabellen visar hur många som instämmer i påståendet)

	Stockholm	Göteborg
Bara den som är född av en judisk mor eller har konverterat till judendomen	25 %	37 %
Den som har en judisk far skall också kunna bli medlem	56 %	48 %
Den som är gift med en jude skall också kunna bli medlem	38 %	34 %
Alla som önskar det oavsett bakgrund ska kunna bli medlemmar	28 %	27 %

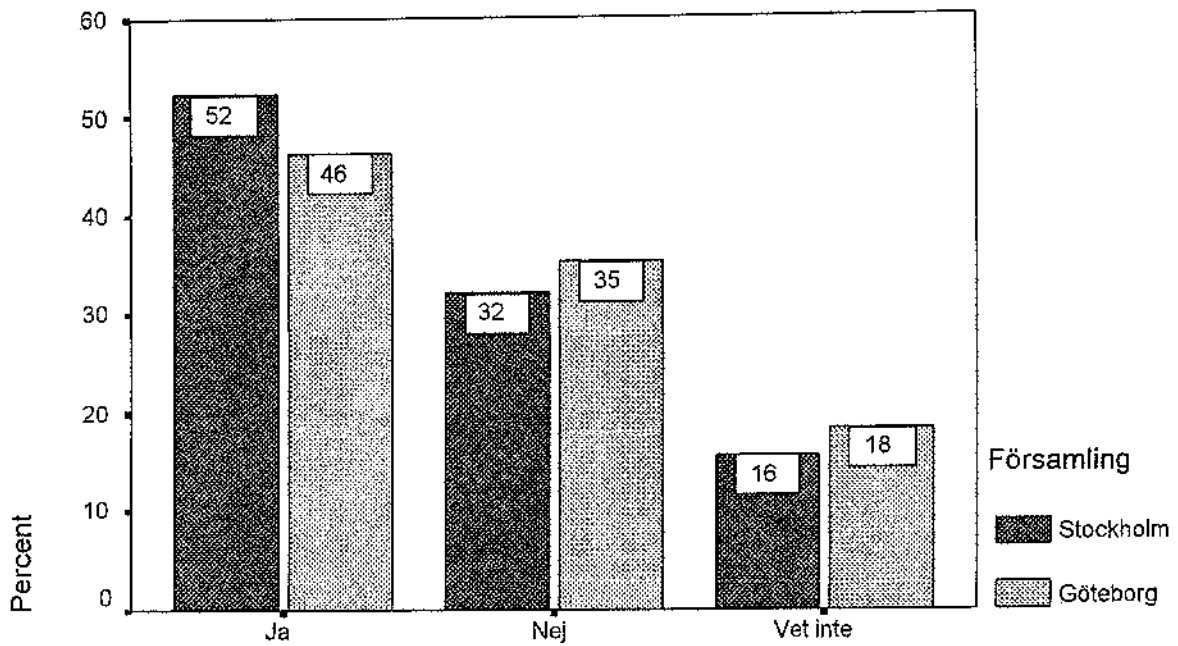
Fråga 38a. Tycker du att kvinnan i det judiska livet bör kunna sitta bland männen i synagogan?



Fråga 38b. Tycker du att kvinnan i det judiska livet bör kunna räknas in i minjan?

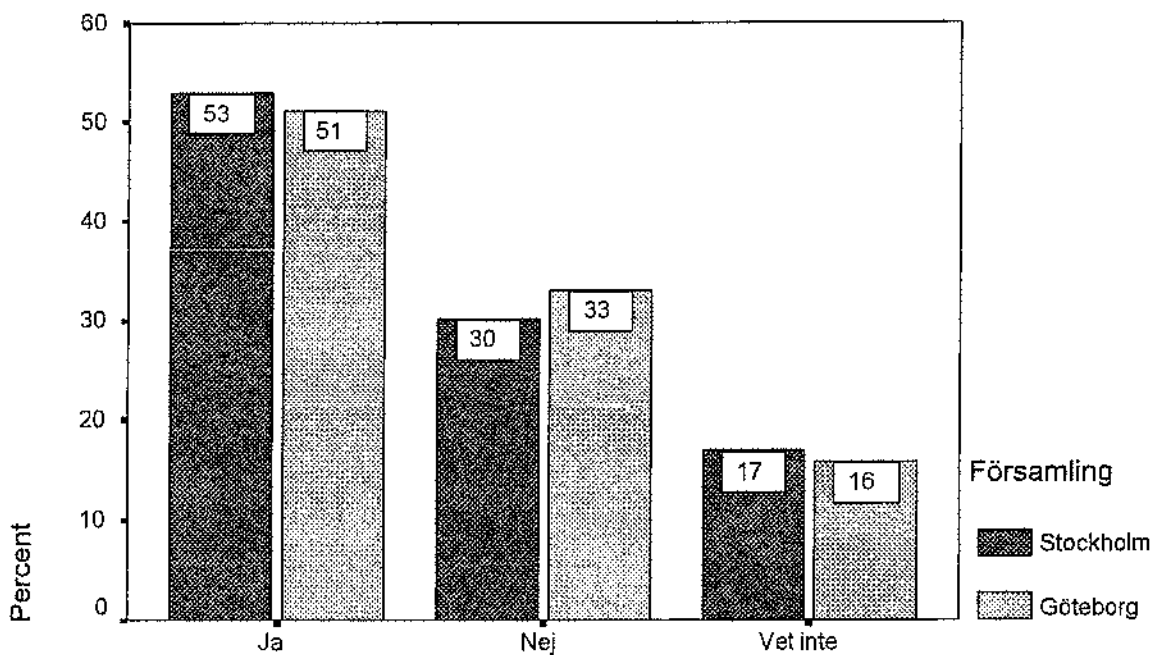


Fråga 38c. Tycker du att kvinnan i det judiska livet bör kunna kallas till Toran?



SP38SP3

Fråga 38d. Tycker du att kvinnan i det judiska livet bör kunna bli rabbin?

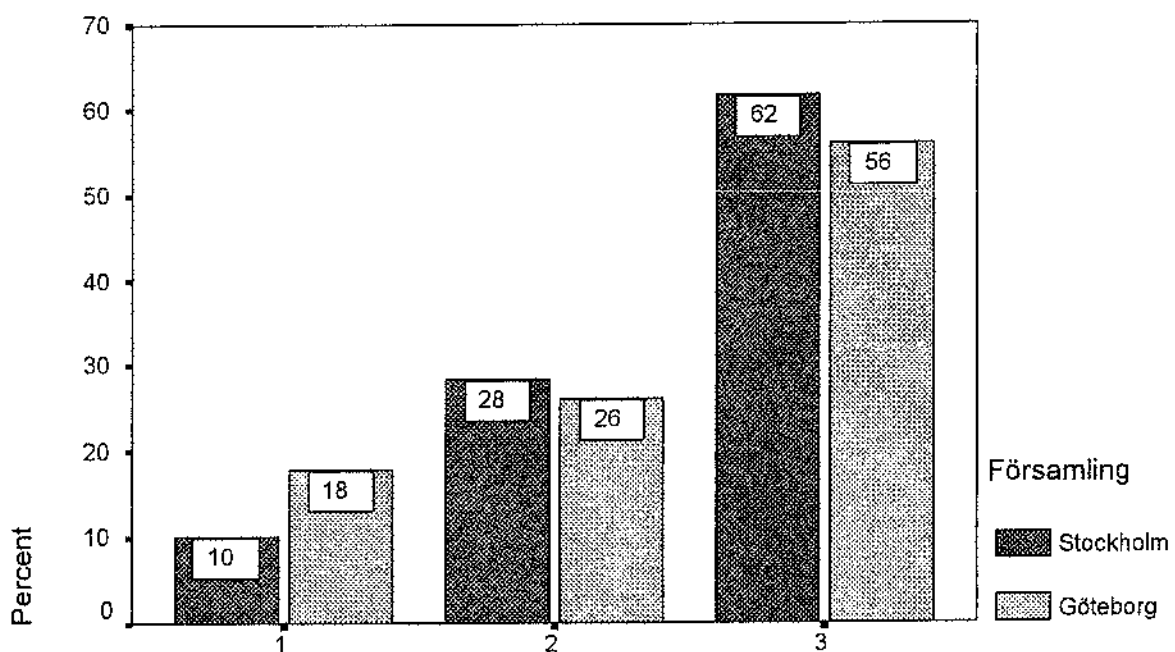


SP38SP4

Fråga 39. Hur viktig är var och en av följande aspekter för din personliga känsla av "judiskhet"?

	"Är mycket viktig"		"Är inte alls viktig"	
	Stockholm	Göteborg	Stockholm	Göteborg
Känslan av att vara jude innerst inne (t.ex. personlighet etc.)	81 %	82 %	2 %	3 %
Lojalitet med mitt judiska arv	78 %	79 %	2 %	2 %
En känsla av samhörighet med andra judar	76 %	77 %	2 %	2 %
En känsla av samhörighet med Israel	59 %	64 %	8 %	7 %
Judisk kultur (musik, litteratur, konst etc.)	56 %	58 %	5 %	5 %
Religiösa aktiviteter, gå i synagogan, hålla religiösa bud m.m.	56 %	56 %	22 %	16 %
Den judiska hematmosfären (mat sedvänjor m.m.)	51 %	54 %	9 %	10 %

Fråga 40. Vilken av följande beskrivningar stämmer bäst överens med din uppfattning om de fem Moseböckerna?



FRÅGA 40

1. De fem Moseböckerna är Guds sanna ord
2. De fem Moseböckerna är inspirerad av Gud men skall inte tas bokstavligt
3. De fem Moseböckerna är en gammal historisk urkund med moralbegrepp upptecknade av människor

Fråga 41. Här följer elva påståenden. Ta ställning till var och ett av dessa, genom att kryssa för det svarsalternativ som bäst stämmer överens med din uppfattning.

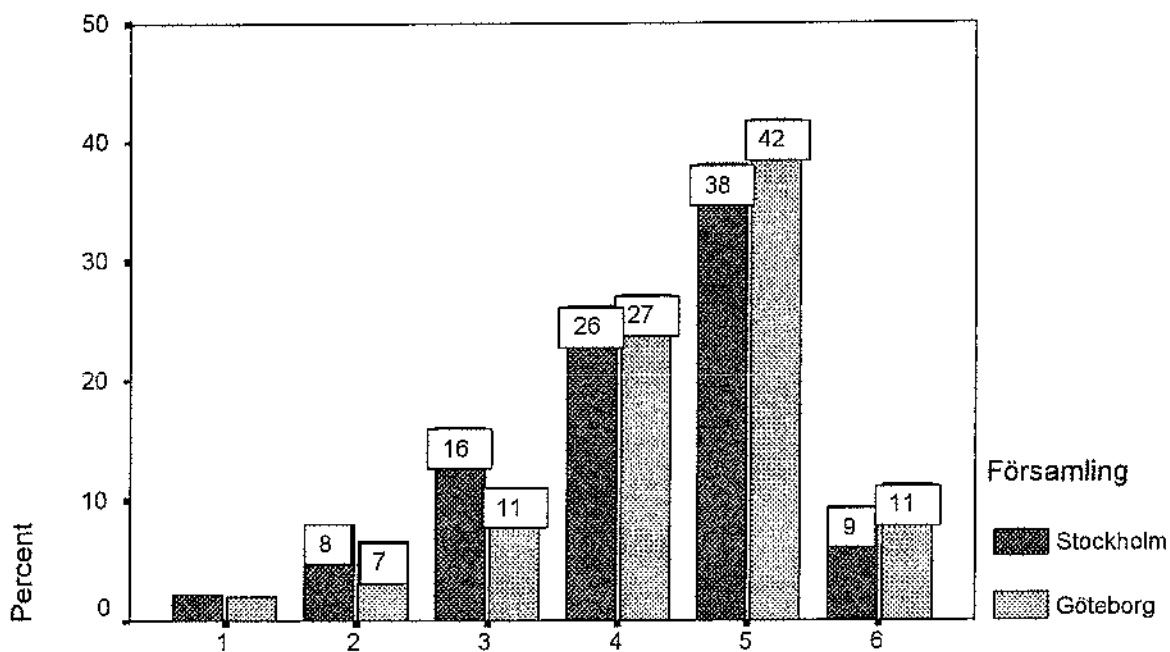
Procentandel som:	<u>Instämmer</u>		<u>"Tar avstånd"</u>	
	<u>Stockholm</u>	<u>Göteborg</u>	<u>Stockholm</u>	<u>Göteborg</u>
Det judiska folket har en speciell relation til Gud	55	64	19	17
En jude bör gifta sig med någon som också är jude	48	46	32	34
Ett ouplösligt band förenar judar över hela världen	84	84	7	5
Det är viktigt att judar överlever som ett folk	94	96	2	1
Att tro på Gud är INTE det avgörande för att vara en bra jude	83	79	8	11
Att be till Gud kan vara en hjälp för att klara av personliga problem	63	63	15	14
I kritiska situationer kan judar bara lita på andra judar	33	30	47	51
Assimilation utgör en större fara för judenheten än antisemitism	46	45	34	35
Israel och det som sker där kan Göra det svårt att vara jude i Sverige	33	40	41	34
Den judiska diasporan och Israel utvecklas mot att bli två skilda judenheter	56	54	18	19
Vissa judars uppförande kan väcka antisemitism ¹	64		21	

¹ Frågan ej med i Göteborgsundersökningen

Fråga 42a. Har du under det senaste året ...

	Procentandel som svarar "JA"	
	Stockholm	Göteborg
... sett någon film för att den hade judisk anknytning?	82	87
... läst någon bok för att den hade ett judiskt innehåll?	79	82
... varit på något judiskt museum/utställning?	65	45
... gått på någon teaterföreställning för att den hade judisk anknytning?	59	40
... gjort någon resa eller utflykt med judisk anknytning?	57	49

Fråga 43. Hur mycket av din fritid ägnar du åt "det judiska"?



FRÅGA 43

1. Stort sett all min fritid
2. Det mesta av min fritid
3. Cirka hälften av min fritid
4. Mindre än hälften av min fritid
5. Mycket litet av min fritid
6. Ingen tid alls

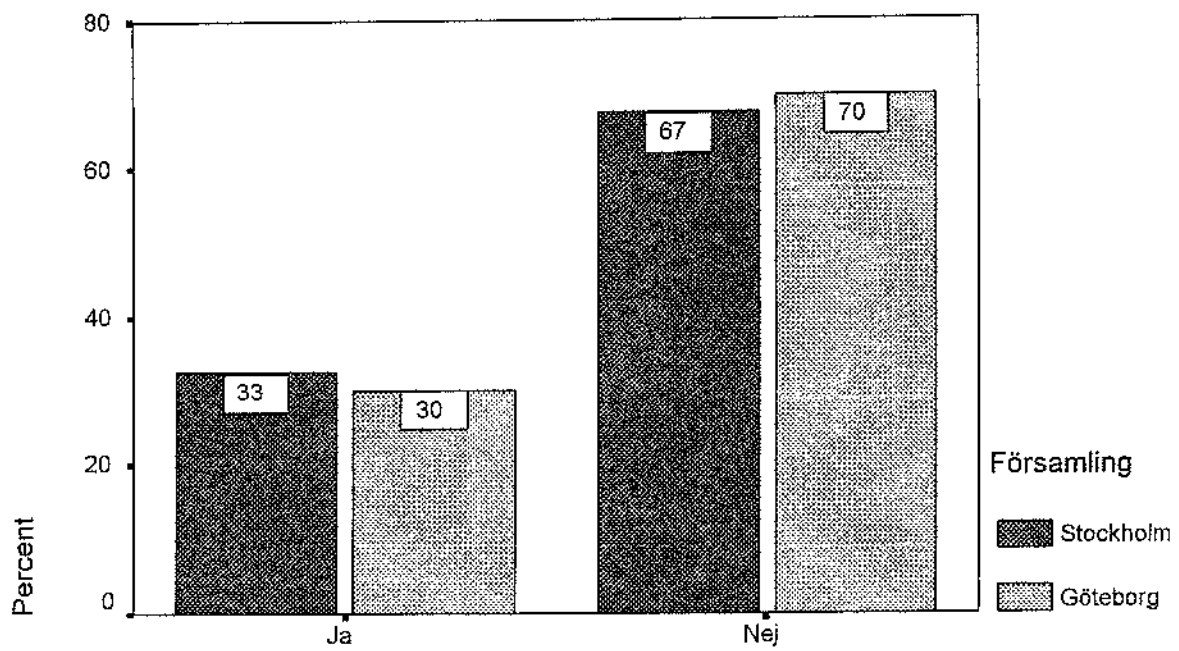
Fråga 44. Ibland hör man att judar skiljer sig från resten av befolkningen i vissa avseenden. Vad skiljer enligt din uppfattning den judiska befolkningsgruppen från den övriga befolkningen?

	Procentandel som anser, att det är					
	vanligare bland judar		ingen skillnad		vanligare bland andra	
	<u>Sth</u>	<u>Gbg</u>	<u>Sth</u>	<u>Gbg</u>	<u>Sth</u>	<u>Gbg</u>
En stark samhörighetskänsla	88	84	11	16	1	1
Djup religiös övertygelse	28	28	69	70	3	2
Respekt för lag och ordning	18	19	80	79	2	3
Stöd för kvinnans rättigheter	8	10	73	75	19	16
Rasfördomar	8	7	72	65	20	29
En tvivelaktig affärsetik	4	3	91	90	6	7
Omsorg om miljön	2	2	83	84	15	14
Skilsmässor	1	0	63	64	36	36

Fråga 45. Folks attityder påverkas ofta av deras sociala eller religiösa bakgrund. Upplever du att det finns attityder, värderingar och personlighetsdrag som är vanligare bland judar än bland andra? Vad är vanligast bland judar och vad är vanligast bland andra?

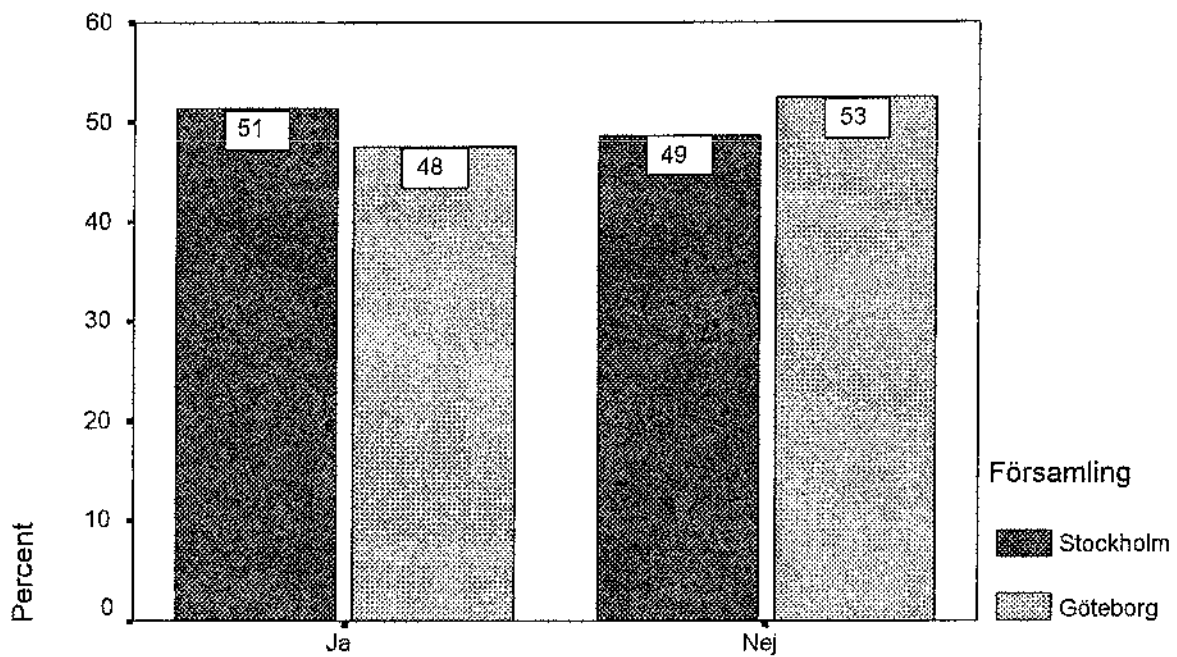
	Procentandel som anser att det är					
	vanligare bland judar		ingen skillnad		vanligare bland andra	
	<u>Sth</u>	<u>Gbg</u>	<u>Sth</u>	<u>Gbg</u>	<u>Sth</u>	<u>Gbg</u>
Att ta omsorg om de gamla	69	64	31	35	0	1
Självmedvetenhet	41	43	58	56	1	1
Paranoia (förföljelsetankar)	38	36	59	60	3	4
Intelligens	33	39	67	61	0	0
Materialism	26	29	73	69	1	2
Sparsamhet	24	22	75	77	1	1
Tolerans och respekt för andra	23	30	72	64	5	6
Prålighet	23	27	75	72	1	1
Att vara politiskt vänsterorienterad	7	7	64	62	28	31

Fråga 46a. Anser du att judar, *just för att de är judar*, i särskild grad bör lämna bidrag till välgörande ändamål?



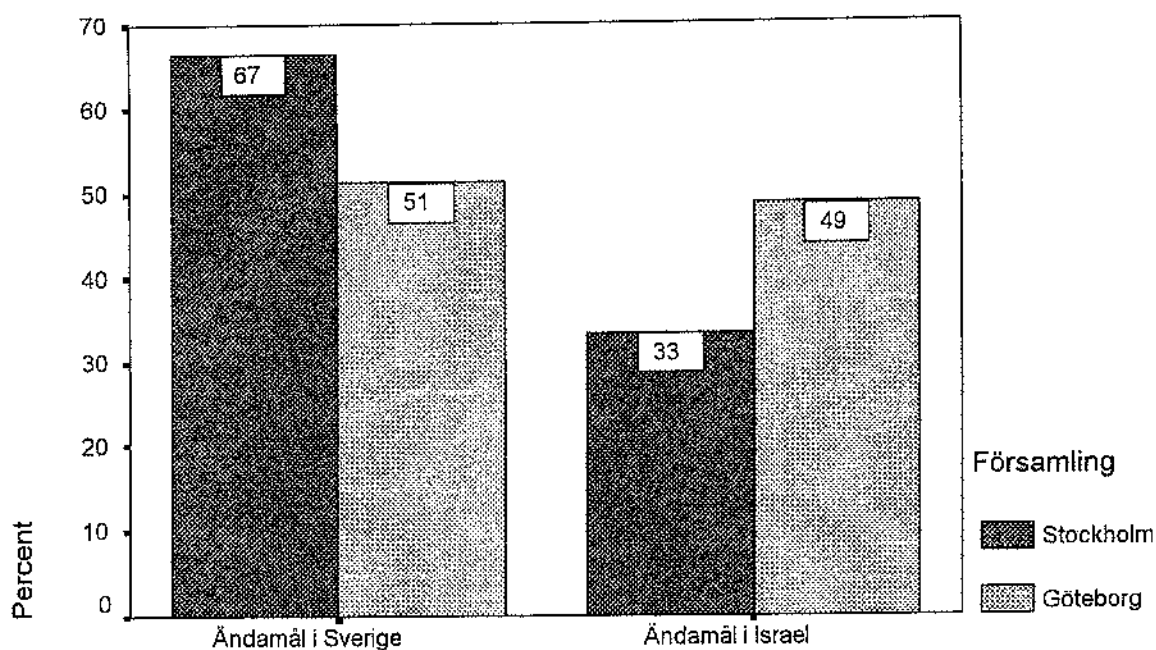
SP46SP1

Fråga 46b. Anser du att judar, *just för att de är judar*, i särskild grad bör hjälpa folk som diskrimineras?



SP46SP2

Fråga 47. Som jude ger man ofta bidrag till olika ändamål. Vilka judiska ändmål tycker du att man idag i första hand bör ge bidrag till?



FRÅGA 47

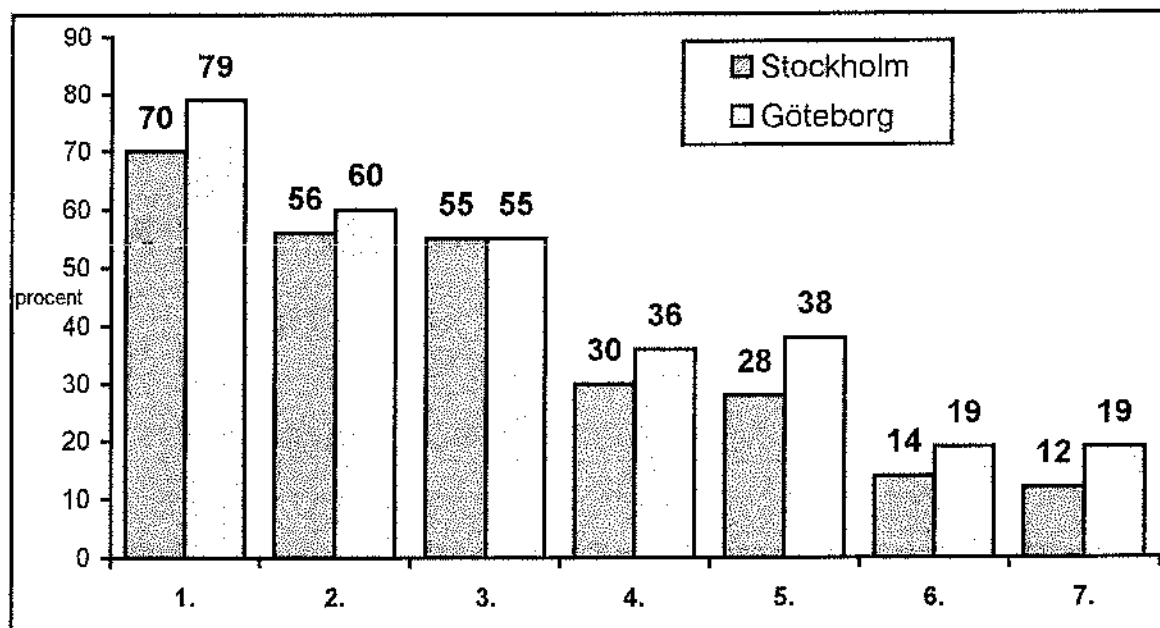
Fråga 48. Här följer sex påståenden, som berör olika aspekter av judiskt liv. Markera för var och ett av dessa din inställning.

Procentandel som :	"Instämmer"		"Tar avstånd"	
	Stockholm	Göteborg	Stockholm	Göteborg
Kvinnans ställning inom judendomen är inte tillfredsställande	54	51	51	56
De tongivande i synagogan får mig ibland att känna mig "utanför"	40	52	29	23
Rabbiner borde vara mera hjälpsamma med att få in icke-judiska partners i församlingen	38	39	27	28
Det är svårt att få en andlig upplevelse i synagogan	29	53	42	30
Om jag hade en dotter, som skulle vilja gifta sig med en icke-jude, skulle jag göra allt vad jag kunde för att försöka förhindra det	24	23	59	62
Om jag hade en son, som skulle vilja gifta sig med en icke-jude, skulle jag göra allt vad jag kunde för att försöka förhindra det	23	23	60	61

Fråga 49. Det diskuteras idag mycket om den svenska judenhetens framtid. Några uppfattningar återges nedan. Vad anser du?

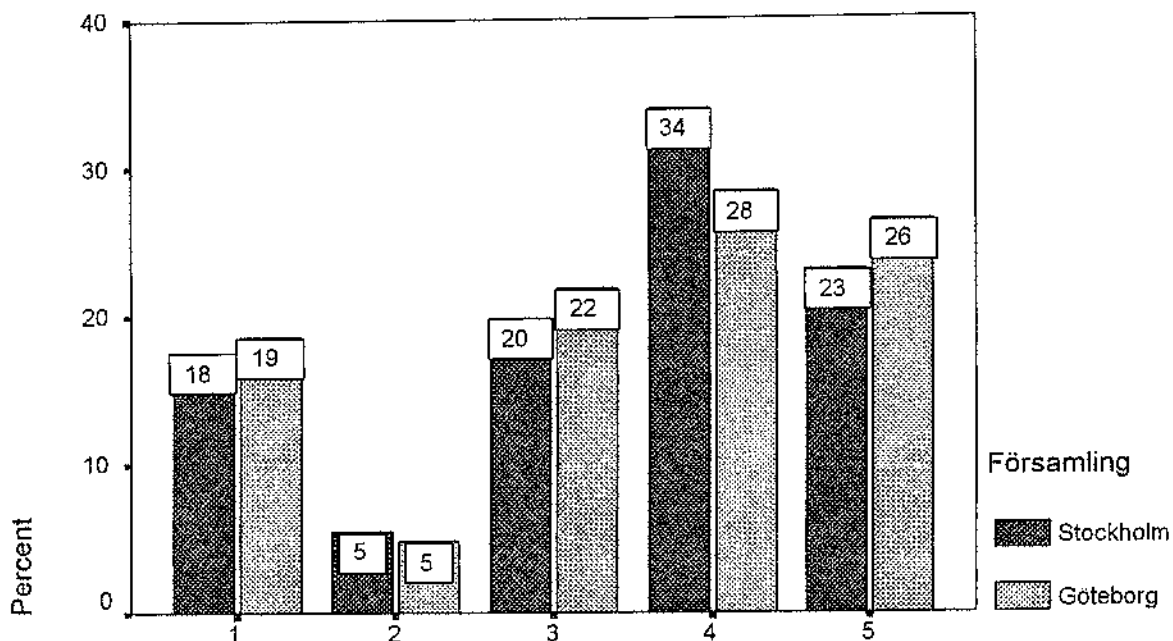
	Procentandel som			
	"Instämmer"		"Tar avstånd"	
	Stockholm	Göteborg	Stockholm	Göteborg
Genom att satsa målmedvetet på kulturell och social verksamhet, kan judenheten överleva i Sverige	80	81	6	6
Judenheten i Sverige kommer att vara ungefär likadan om 50 år	42	29	17	22
På längre sikt har judenheten bara en framtid i Israel	24	31	49	44
Endast genom att vara ortodox, kan judenheten överleva	10	13	72	69

Fråga 50. Vilka faktorer spelar enligt din uppfattning störst roll för att vidmakthålla en judisk medvetenhet och identitet bland ungdomar?



1. En familj med en stark judisk känsla och identitet
2. En familj som håller på de judiska traditionerna, vanorna, den judiska maten etc.
3. Att ha fått en bra judisk skolning
4. Att besöka Israel regelbundet
5. En familj som är aktivt engagerad i församlingsaktiviteter
6. En familj som håller på de judiska religiösa lagarna (mitzvot)
7. En familj med fast tro på Gud

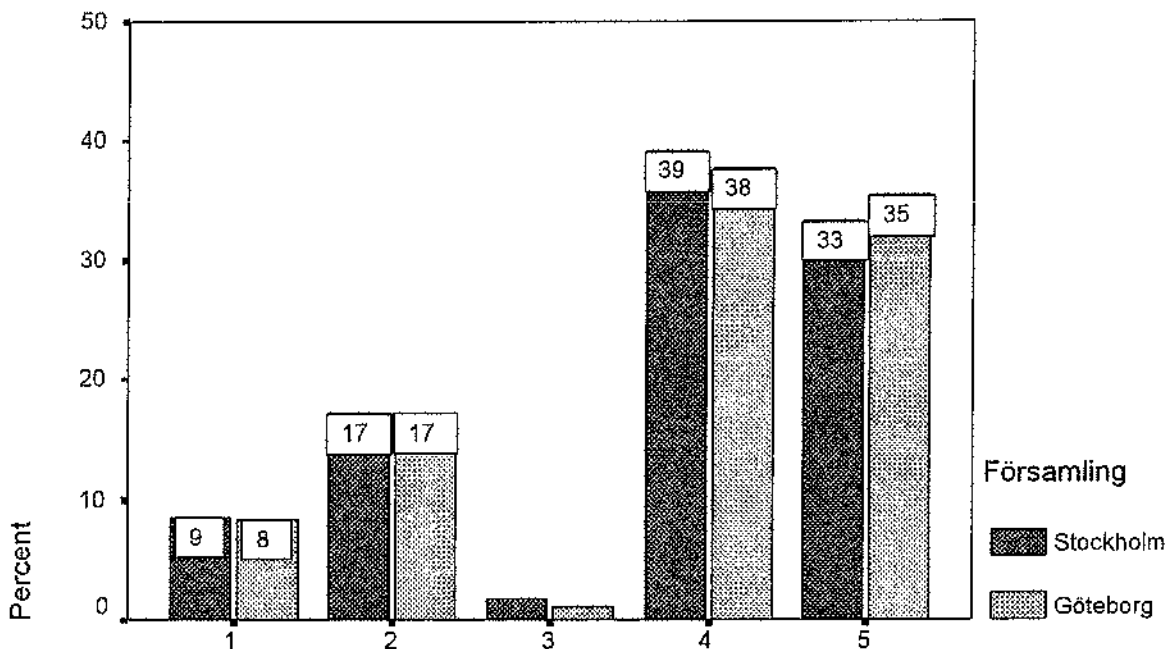
Fråga 51. Kan du hebreiska?



FRÅGA 51

1. Ja, både i tal och skrift
2. Ja, men endast i tal
3. Ja, men endast läsa
4. Jag kan bokstäverna men inte förstå orden
5. Nej, inte alls

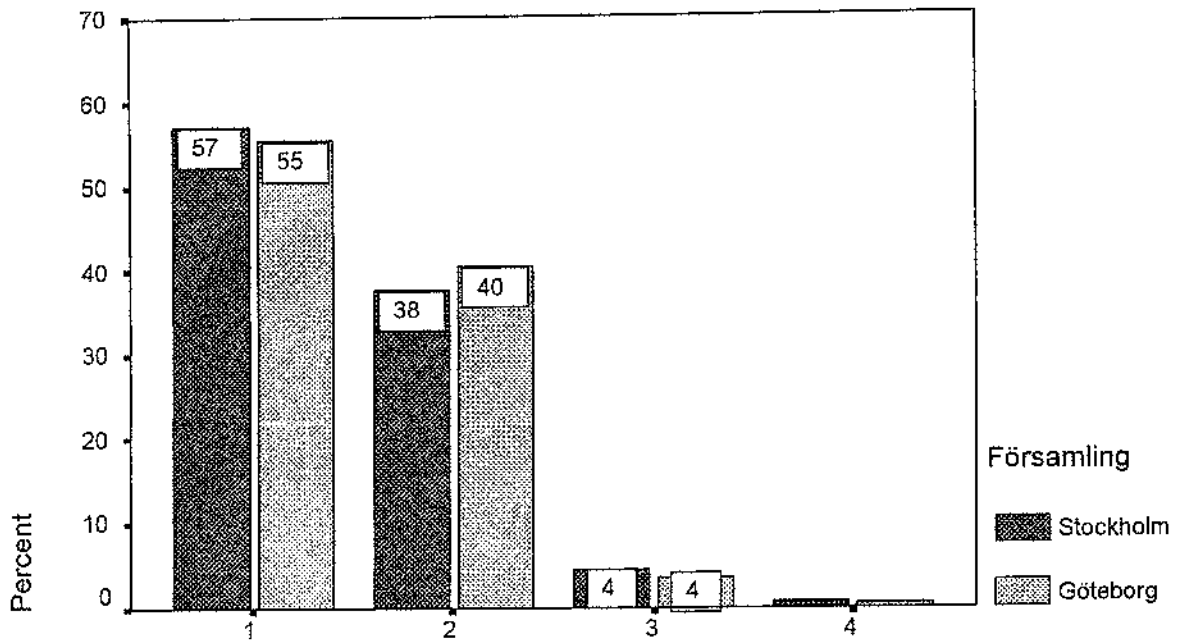
Fråga 52. Kan du jiddish?



FRÅGA 52

1. Ja, både i skrift och tal
2. Ja, men endast i tal
3. Ja, men endast läsa
4. Jag förstår en del, men kan varken tala eller läsa
5. Nej, inte alls

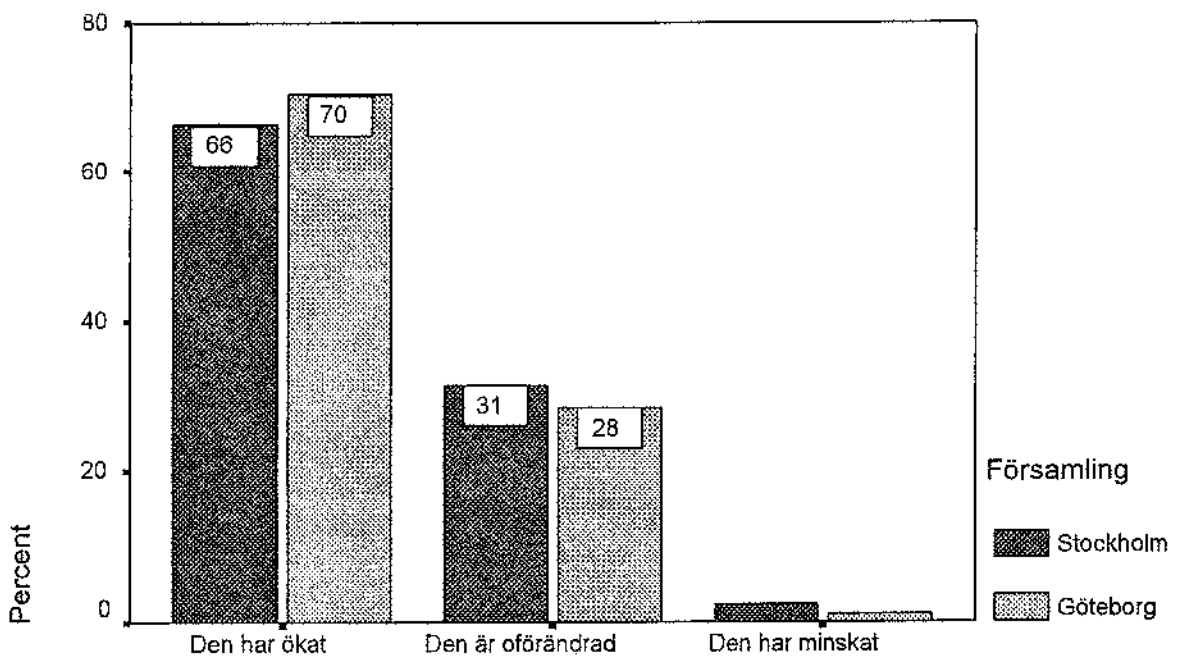
Fråga 53. Hur förhåller du dig till staten Israel?



FRÅGA 53

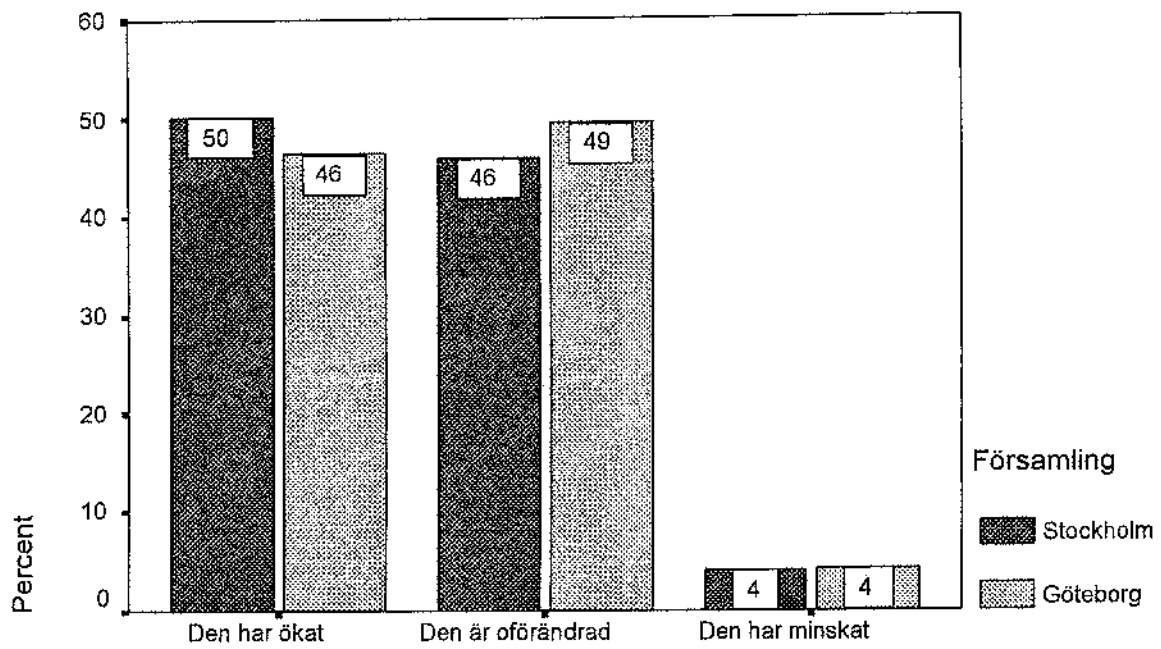
1. Jag känner en stark samhörighet
2. Jag känner en viss samhörighet
3. Jag känner ingen samhörighet
4. Jag har negativa känslor gentemot Israel

54. Upplever du att rasismen har ökat, minskat eller är ungefär oförändrad i Sverige under de senaste fem åren?



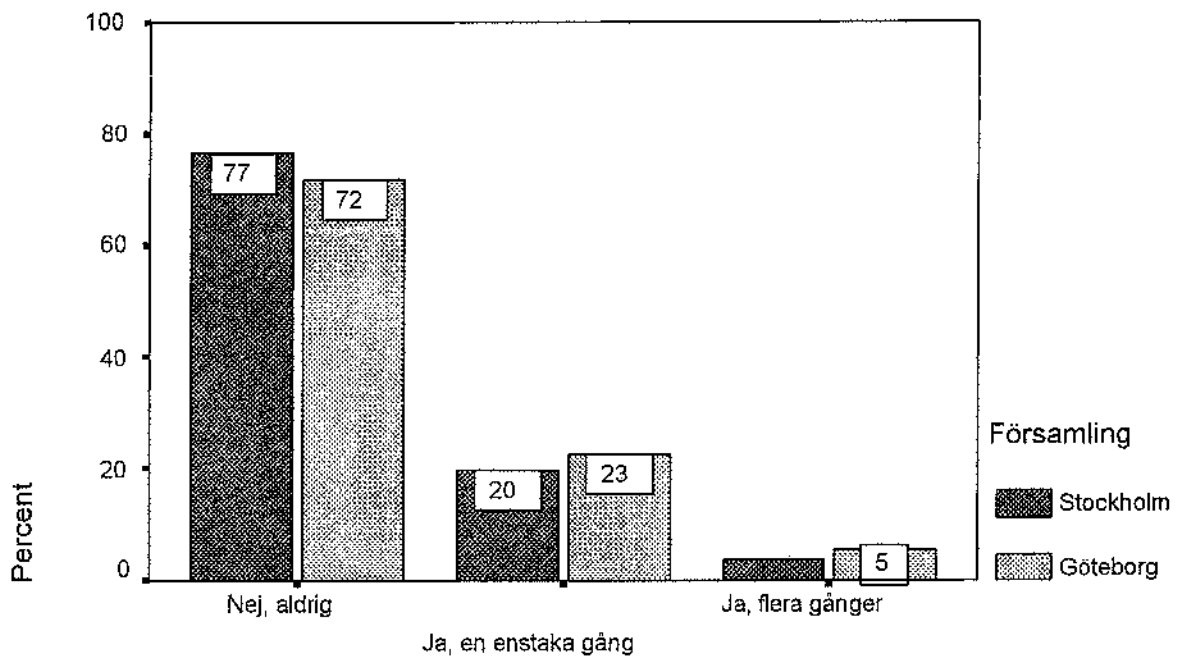
SP54

Fråga 55. Om vi ser speciellt på antisemitism, upplever du att den har ökat, minskat eller är ungefär oförändrad i Sverige under de senaste fem åren?



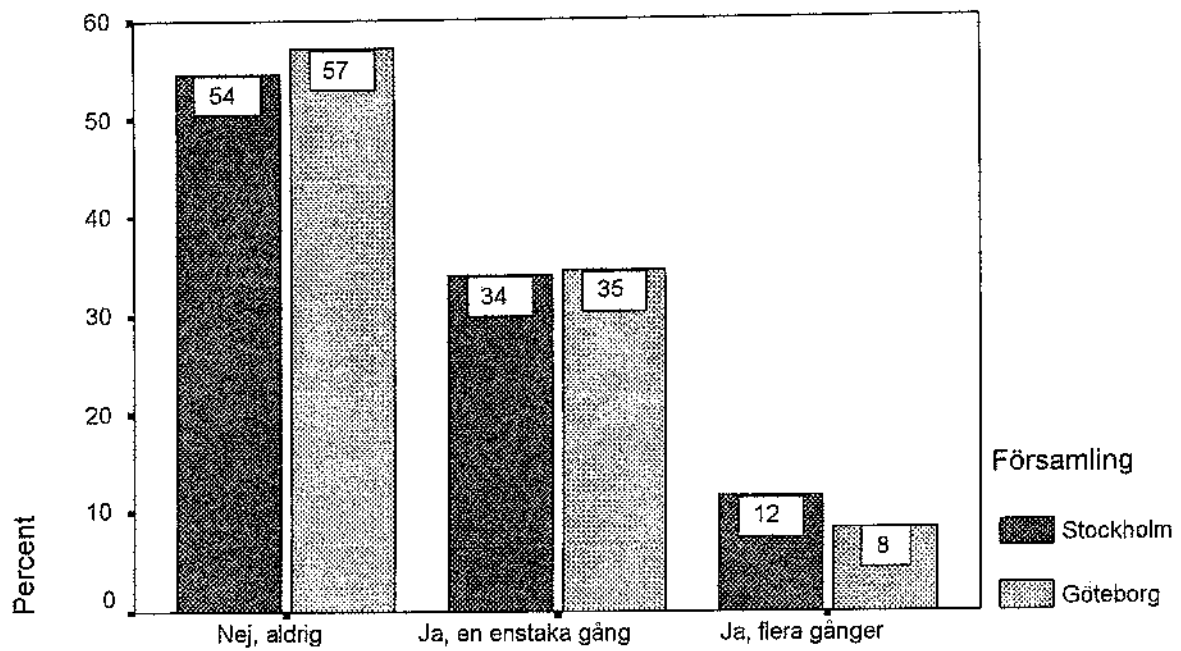
SP55

Fråga 56. Har du personligen varit utsatt för antisemitism här i Sverige under de senaste fem åren?



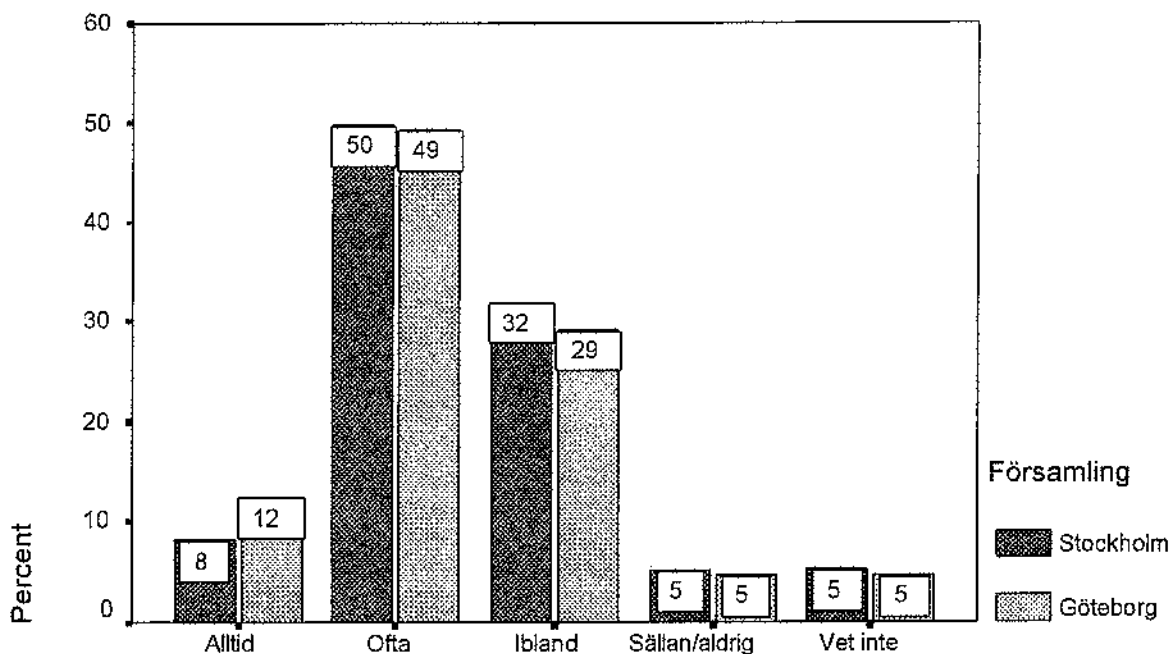
SP56

Fråga 57. Har du någonsin tidigare (än de senaste fem åren) personligen varit utsatt för antisemitism här i Sverige?



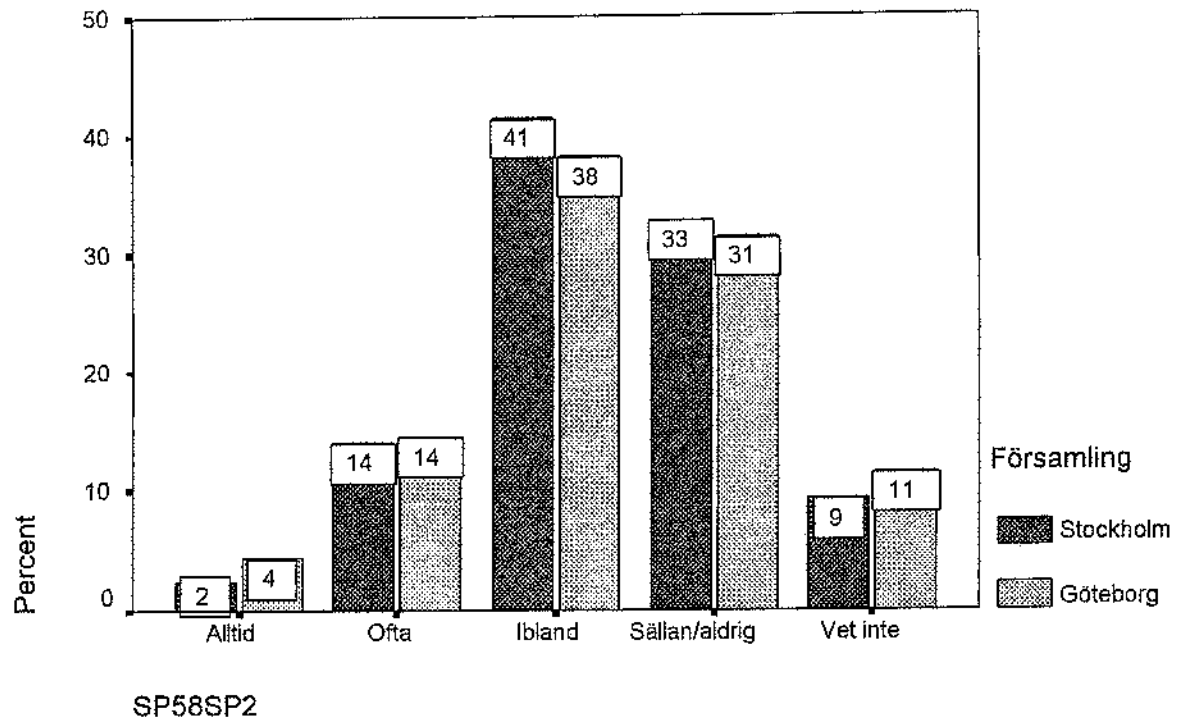
SP57

Fråga 58a. Om du tänker på hur olika ämnen presenteras i massmedia (press, TV och radio) hur ofta finner du då att rapporteringen är snedvriden eller orättvis när det gäller nyheter om Israel?

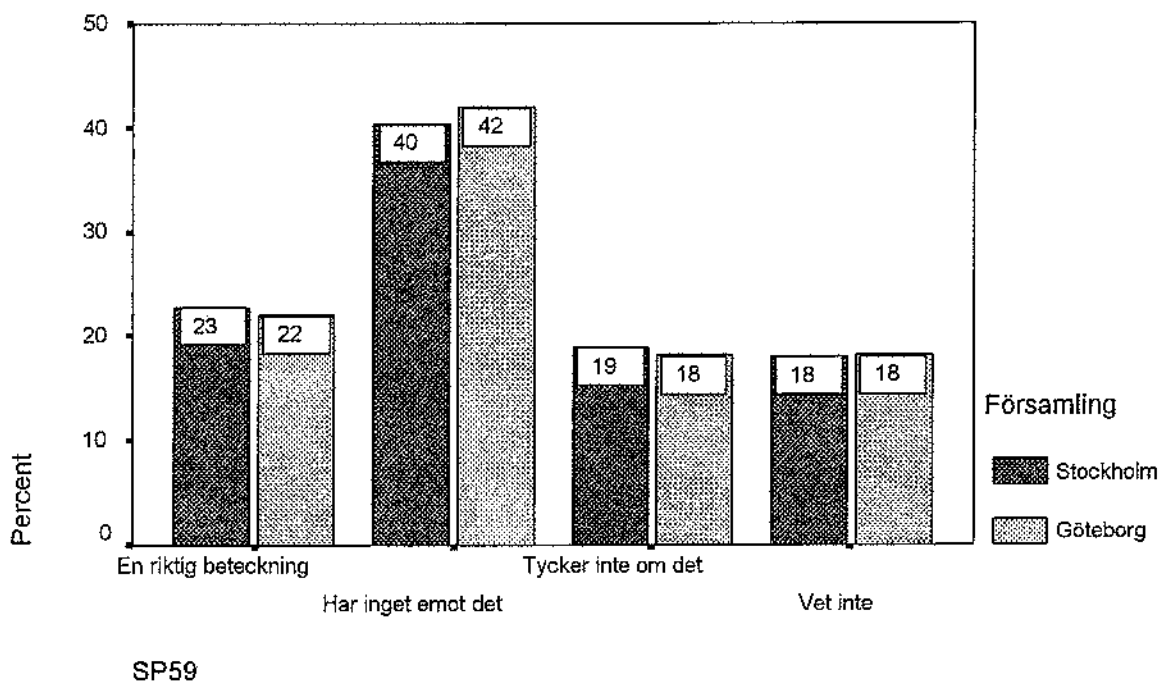


SP58SP1

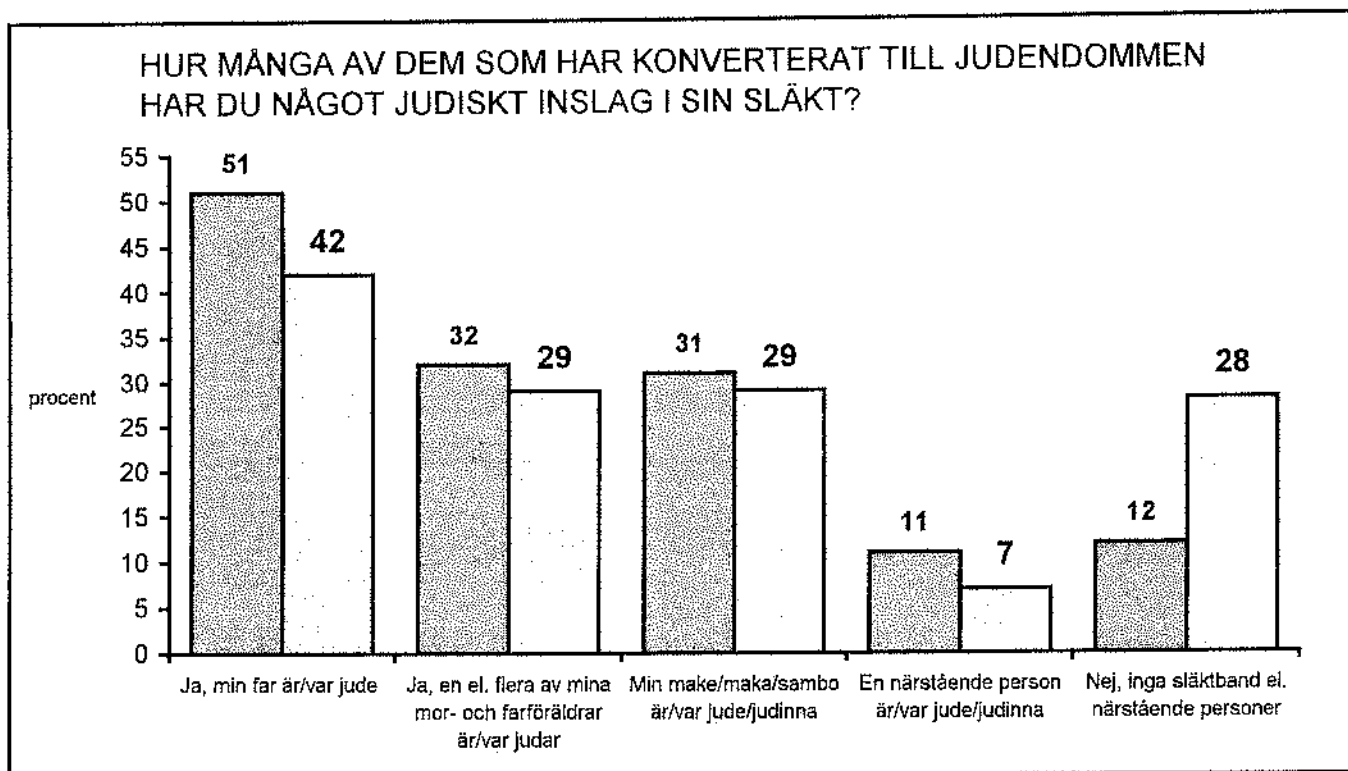
Fråga 58b. Om du tänker på hur olika ämnen presenteras i massmedia (press, TV och radio) hur ofta finner du då att rapporteringen är snedvriden eller orättvis när det gäller judar i allmänhet



Fråga 59. En statlig utredning har föreslagit att den svenska judenheten skal få status som "en svensk nationell minoritet". Med begreppet "nationell minoritet" menas i utredningen att ifrågavarande grupp har funnits så länge i Sverige att den utgör en integrerad del av nationen, men dock har en etnisk och/eller kulturell särart som det är ett allmänt intresse att slå vakt om. Vad tycker du om att uttrycket "nationell minoritet" används för att beteckna judarna i Sverige?



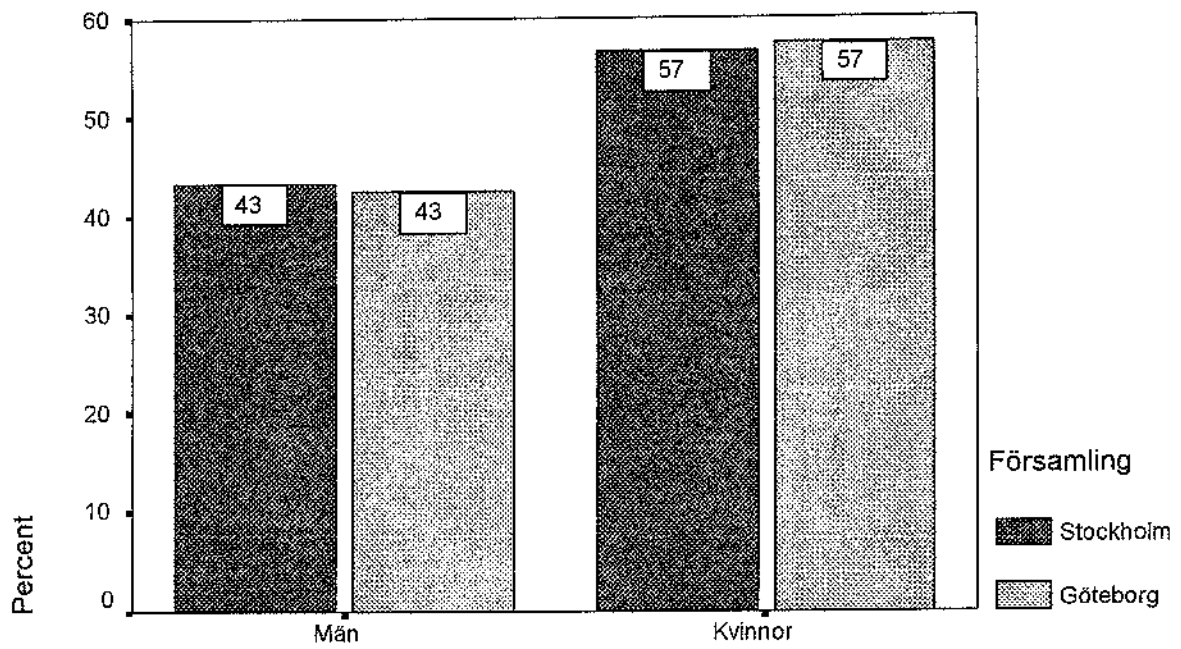
Fråga 60. En särskild fråga till dig som har konverterat till judendomen.
Har du något judiskt inslag i din släkt eller inte?



Fråga 61. Om det vore val till riksdagen idag, vilket parti skulle du då rösta på?

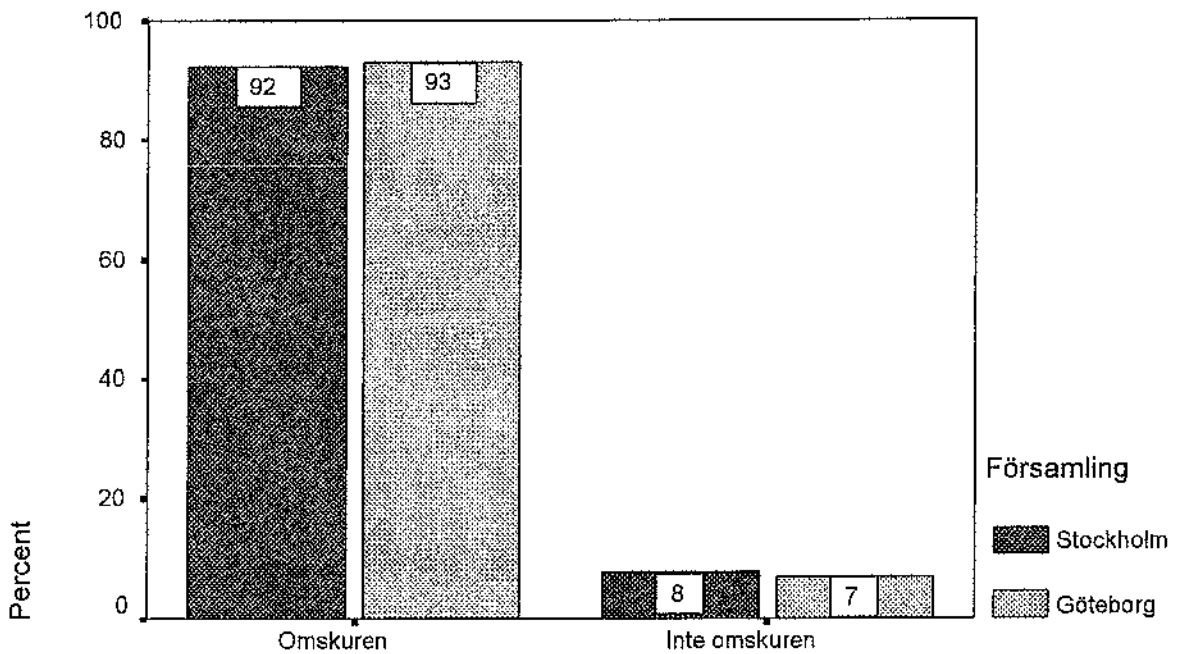
	Stockholm	Göteborg
Moderata Samlingspartiet	22 %	20 %
Kristdemokraterna	12 %	22 %
Folkpartiet	38 %	29 %
Centerpartiet	0 %	0 %
Socialdemokraterna	12 %	12 %
Miljöpartiet	1 %	2 %
Vänsterpartiet	5 %	6 %
Blankt	9 %	10 %
Annat parti	1 %	0 %

Fråga 62. Är du man eller kvinna?



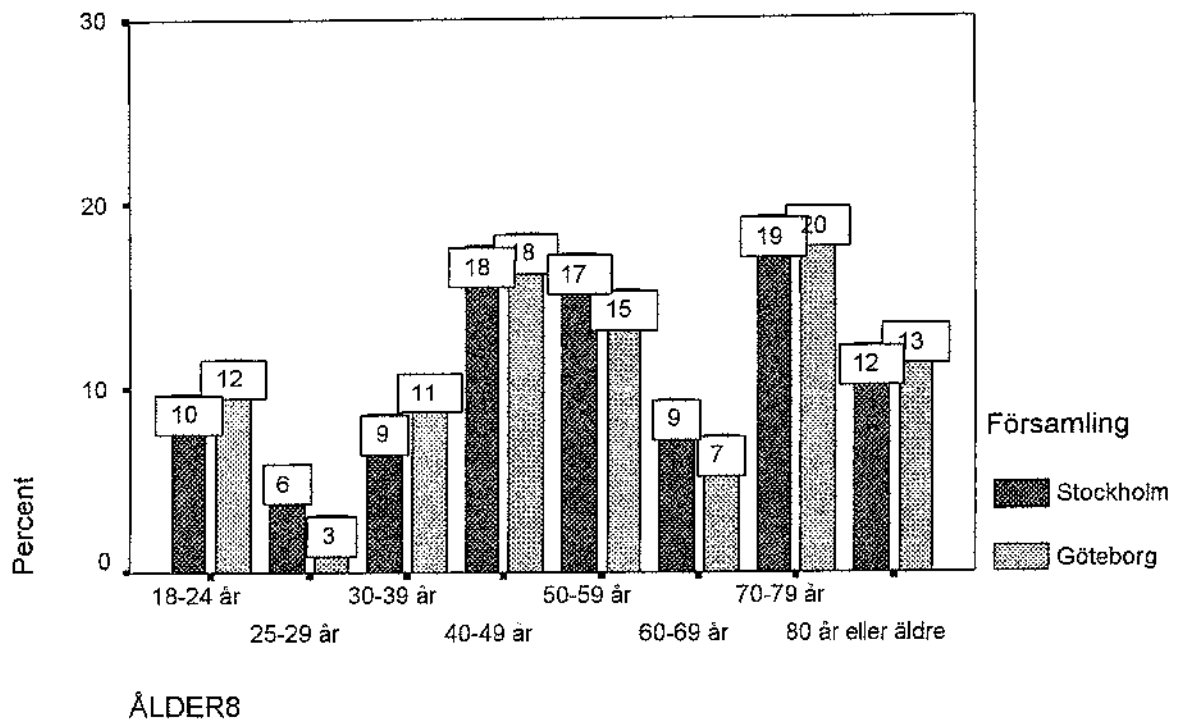
SP62SP1

Fråga 62a. Om Man – är du omskuren?

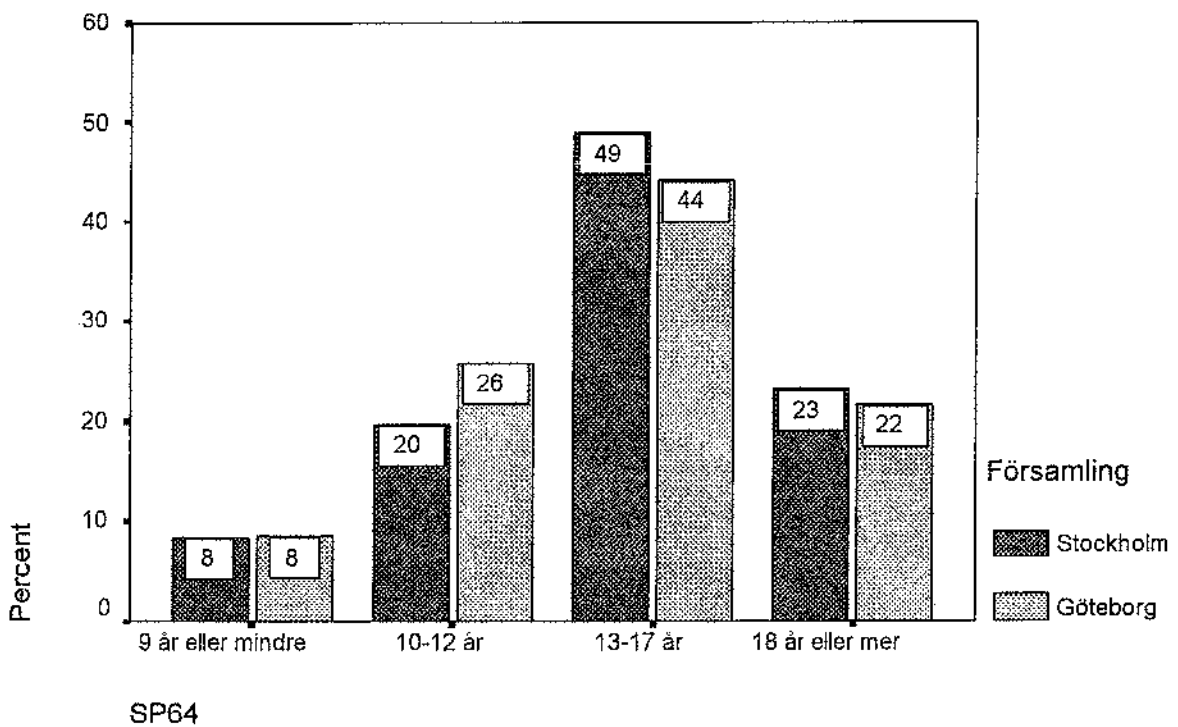


SP62SP2

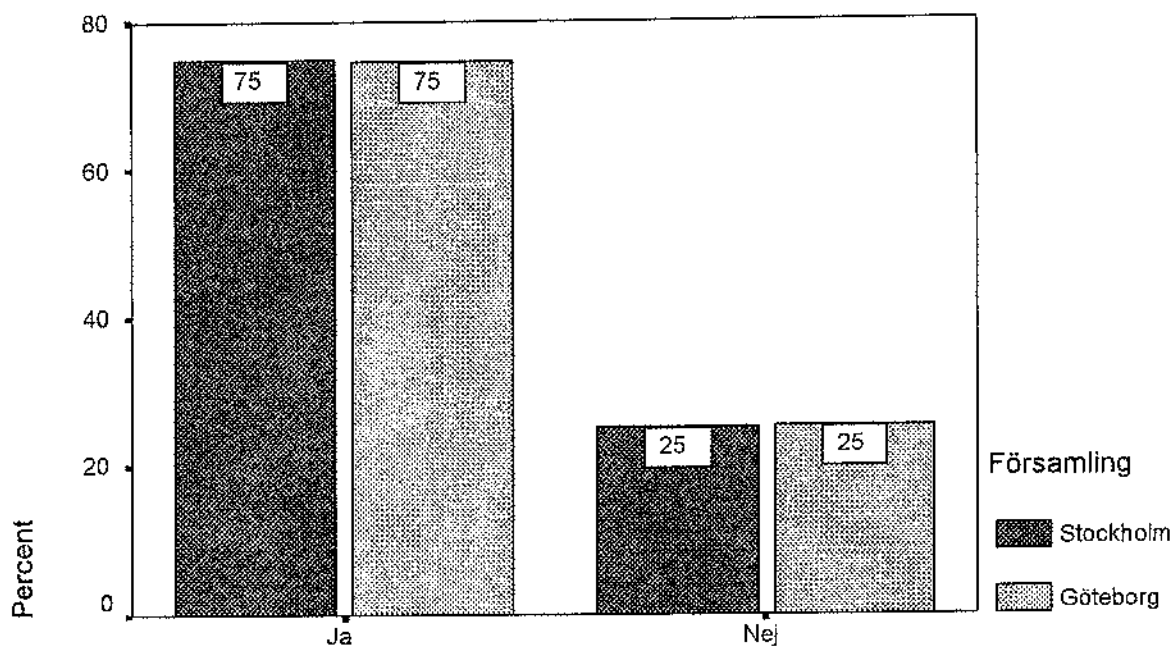
Fråga 63. Hur gammal är du?



Fråga 64. Hur många år har du sammanlagt gått i skola inklusive ev. högre utbildning?



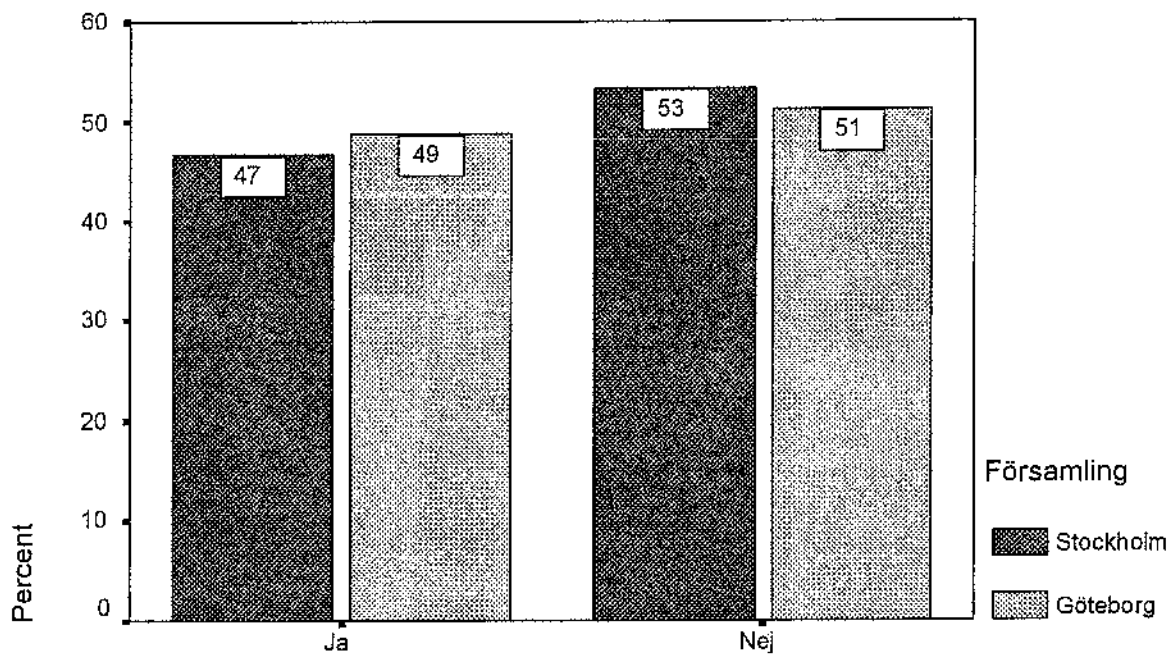
Fråga 65. Har du barn?



SP65

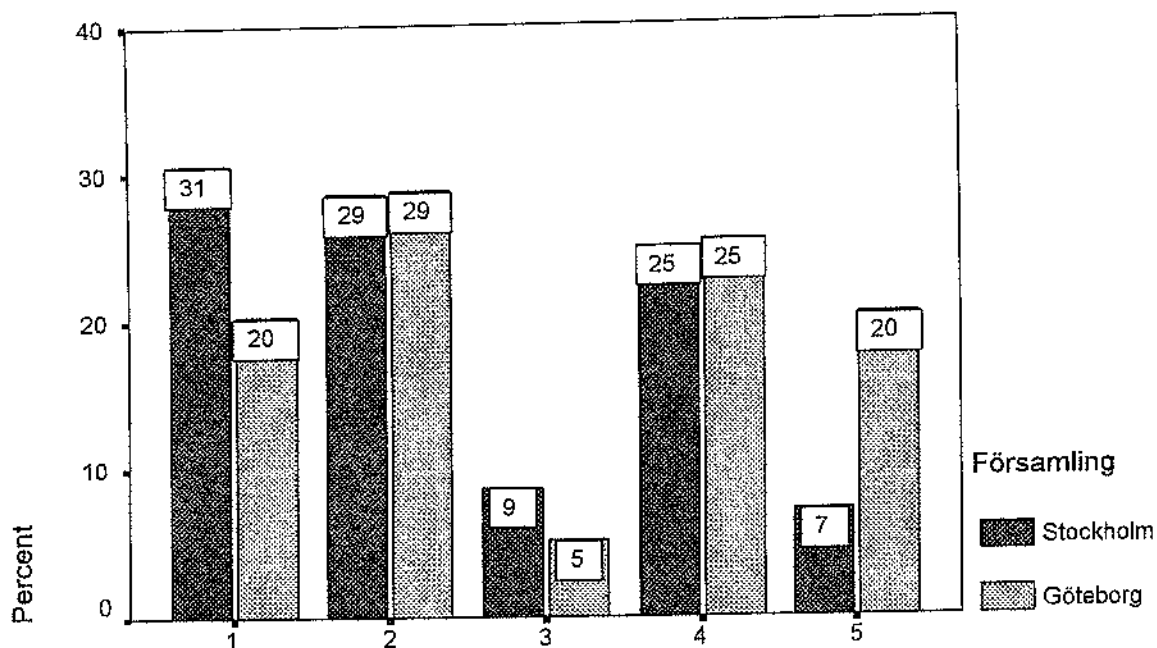
Fråga 66 redovisas inte.

Fråga 67. Om du har barn i skolåldern. Går de i någon judisk religionsskola?



SP67

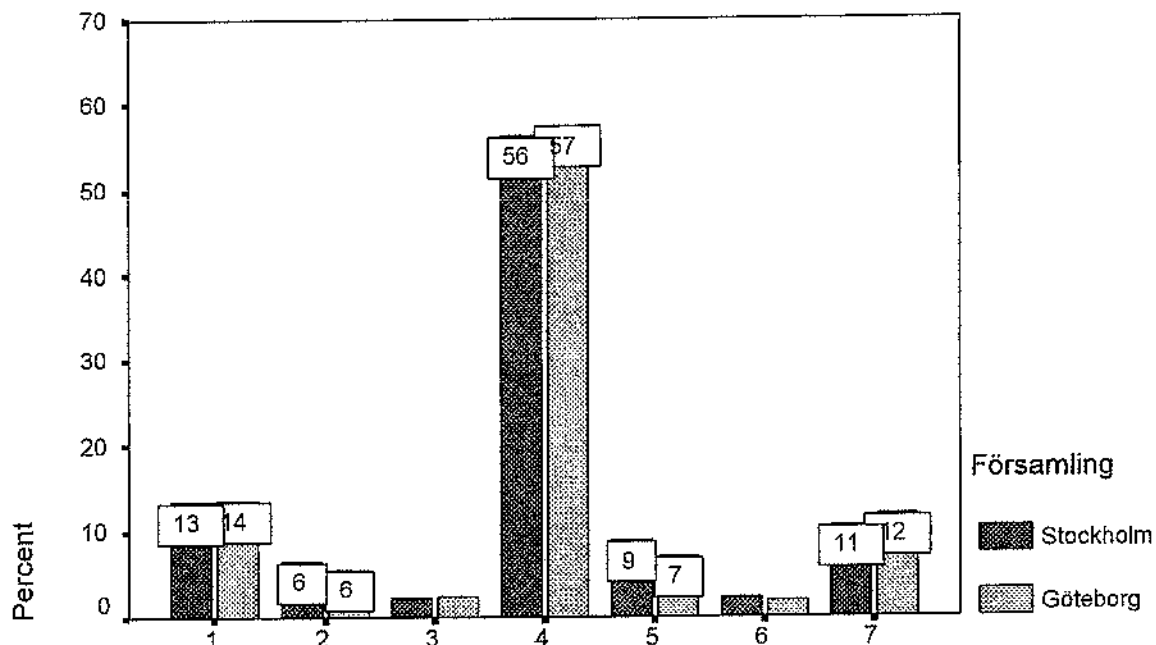
Fråga 68. Om "Ja", hur är din inställning till den judiska religionsskola ditt barn går/gått i?



FRÅGA 68

1. Den erbjuder en tillfredsställande judisk utbildning för mina barn
2. Den är OK, men heller inte mer
3. Svårt att säga, osäker
4. Skolans judiska utbildning behöver förstärkas
5. Den är så dålig att den behöver göras om i grunden

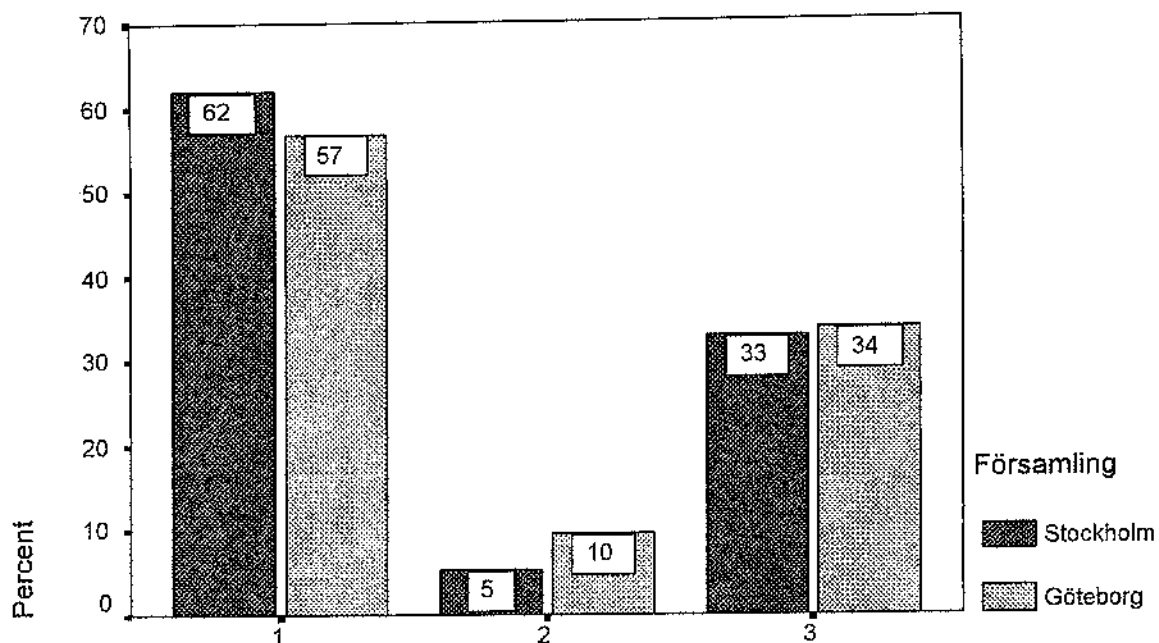
Fråga 69. Vilket är ditt civilstånd?



FRÅGA 69

- | | |
|--------------------------------------|-------------------------|
| 1. Har aldrig varit gift eller sambo | 5. Skild |
| 2. Sambo/Har aldrig varit gift | 6. Separerad från sambo |
| 3. Sambo/Har tidigare varit gift | 7. Änka/änkling |
| 4. Gift | |

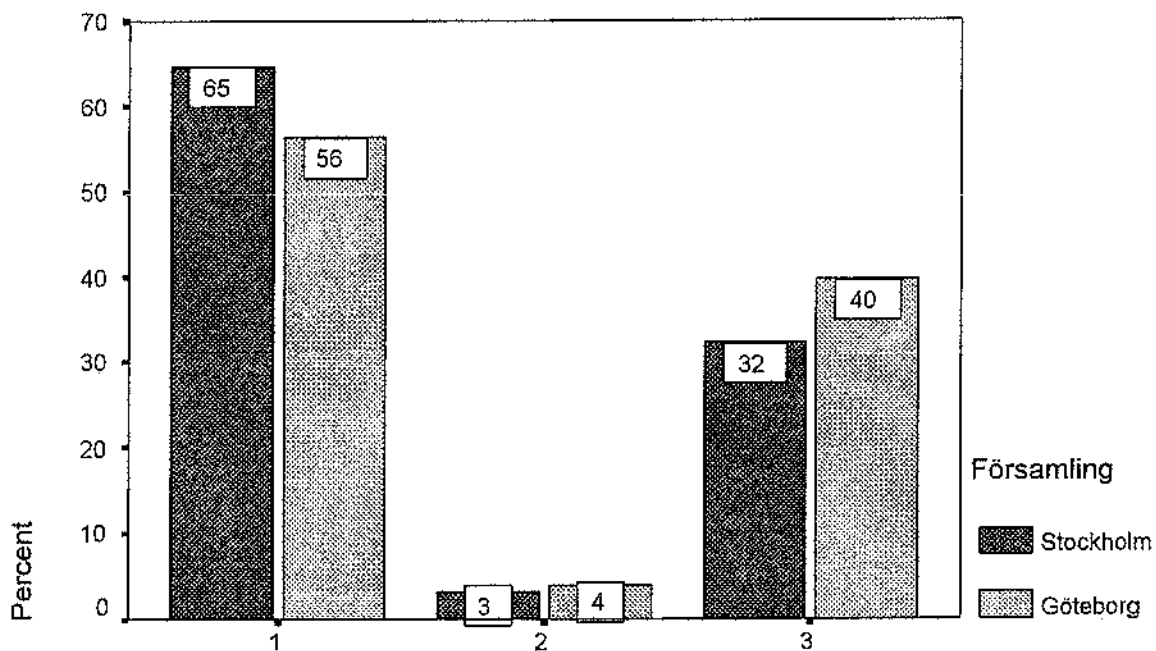
Fråga 70. Om du är gift eller sambo, är din partner jude/judinna eller ej?



FRÅGA 70

1. Jude/judinna från födseln
2. Jude/judinna genom konvertering
3. Icke-jude

Fråga 71. Om du är skild eller änka/änkling, var din partner jude/judinna eller ej?



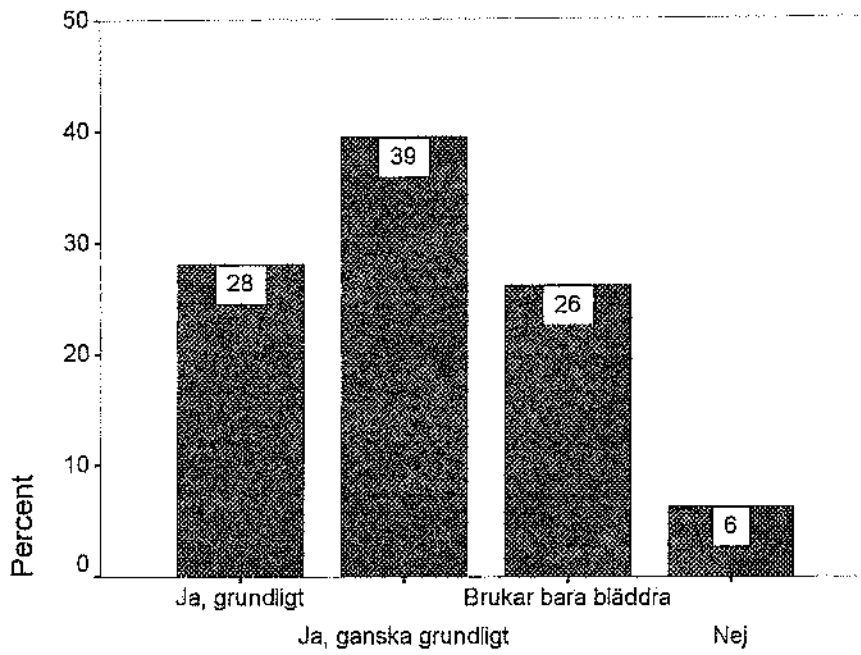
FRÅGA 71

1. Jude/judinna från födseln
2. Jude/judinna genom konvertering
3. Icke-jude

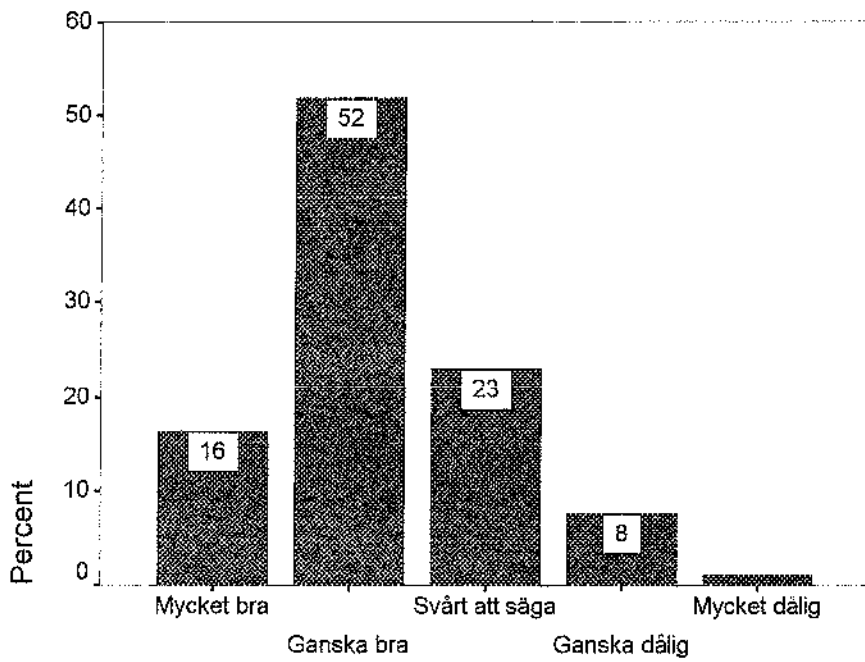


Appendix Stockholm

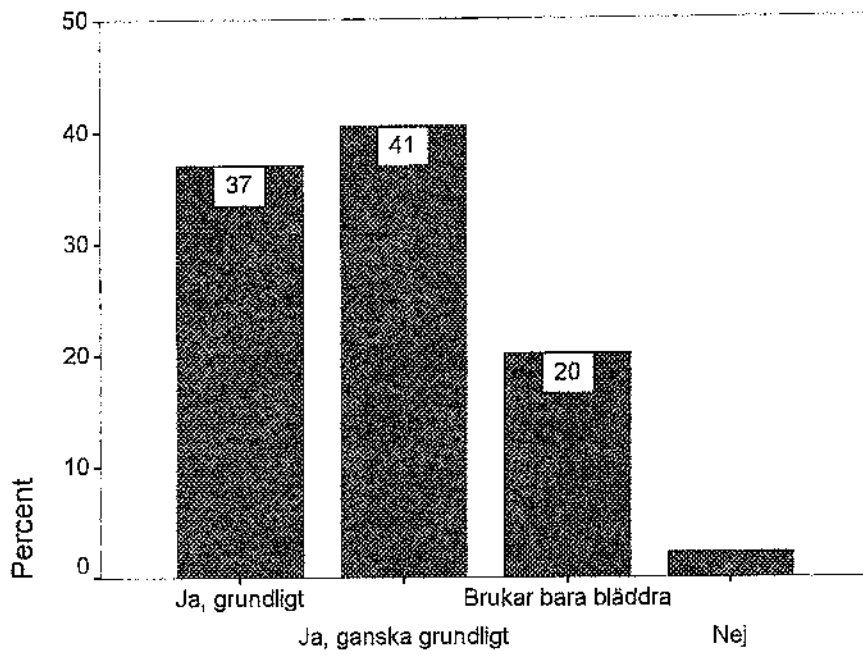
Brukar du läsa Tachles?



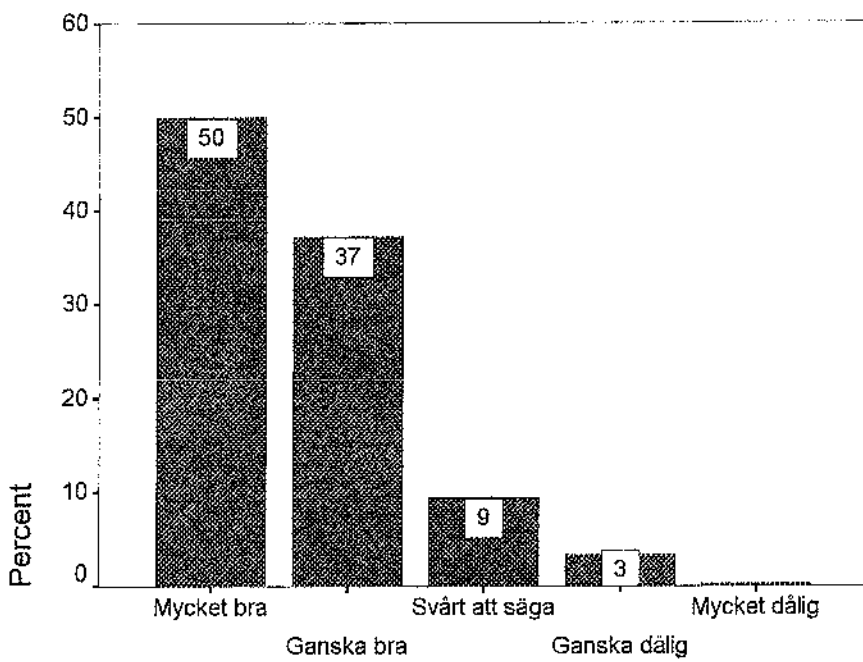
Vad tycker du om Tachles?



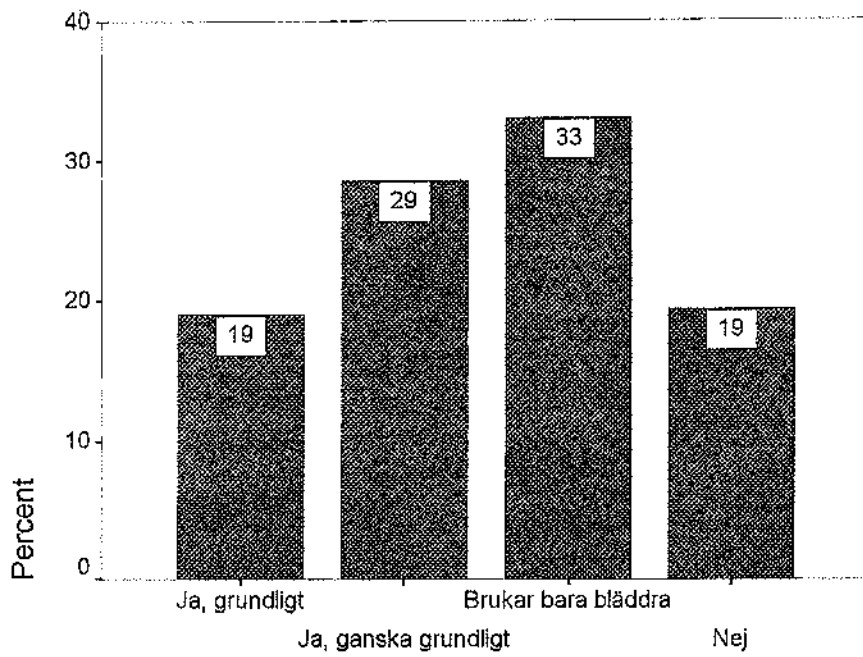
Brukar du läsa Judisk Krönika?



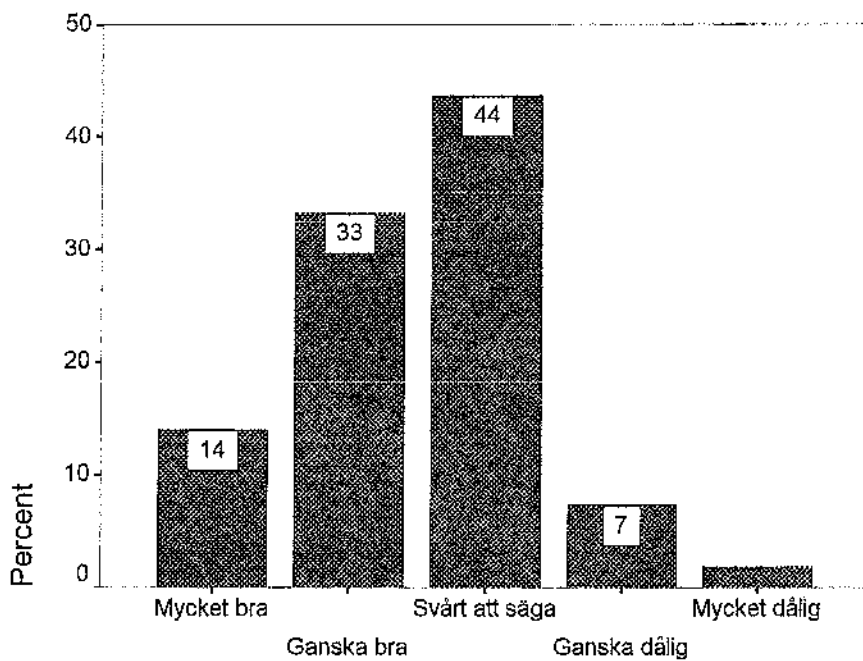
Vad tycker du om Judisk Krönika?



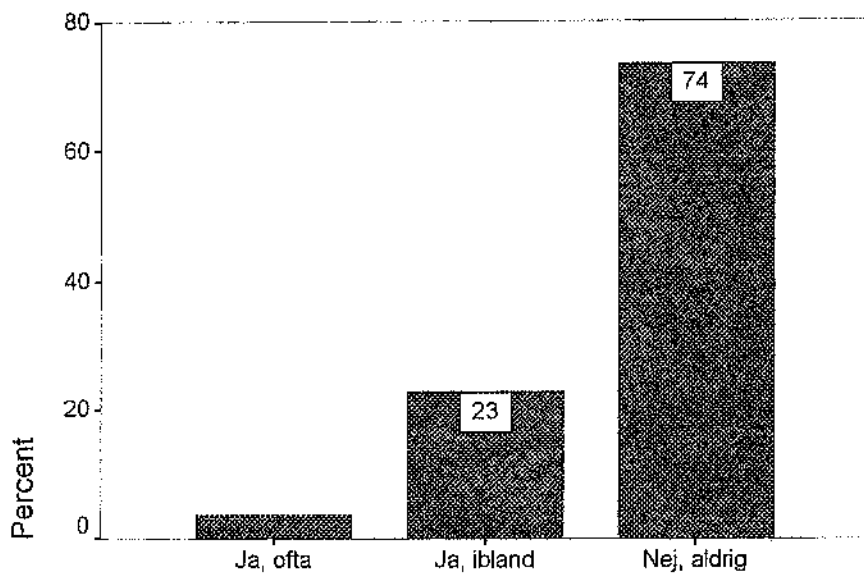
Har du läst något nummer av Mish Mash?



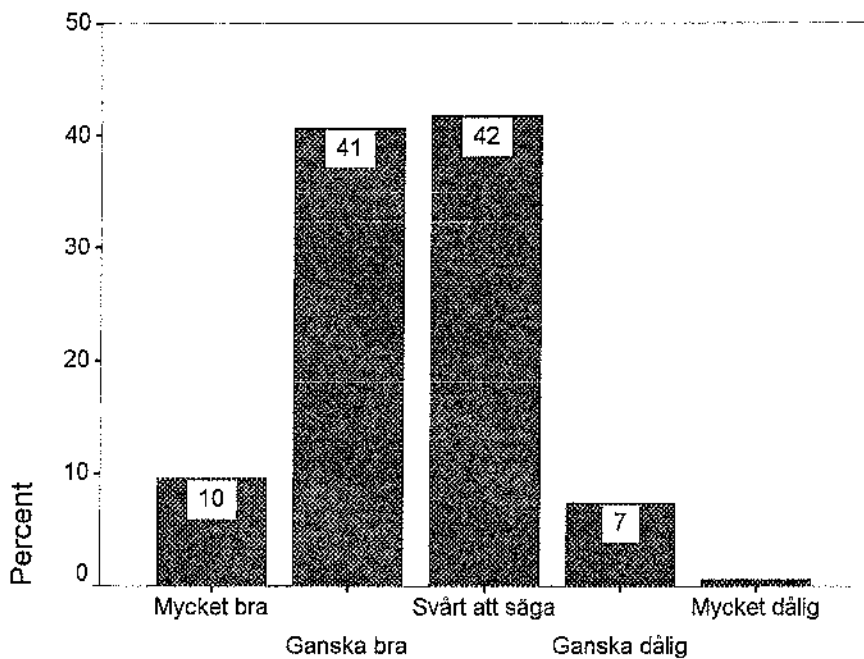
Vad tycker du om Mish Mash?



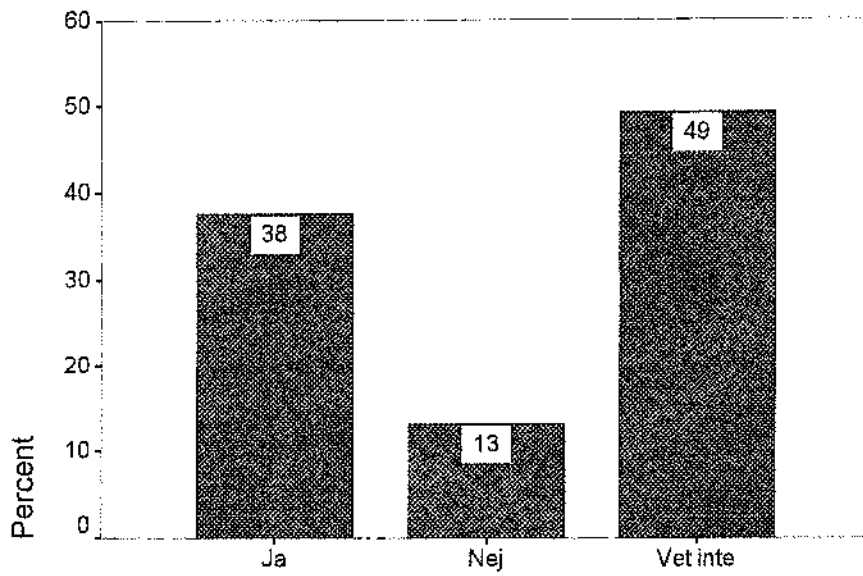
Brukade du lyssna på Judiska Närradion, när den sände i Stockholm?



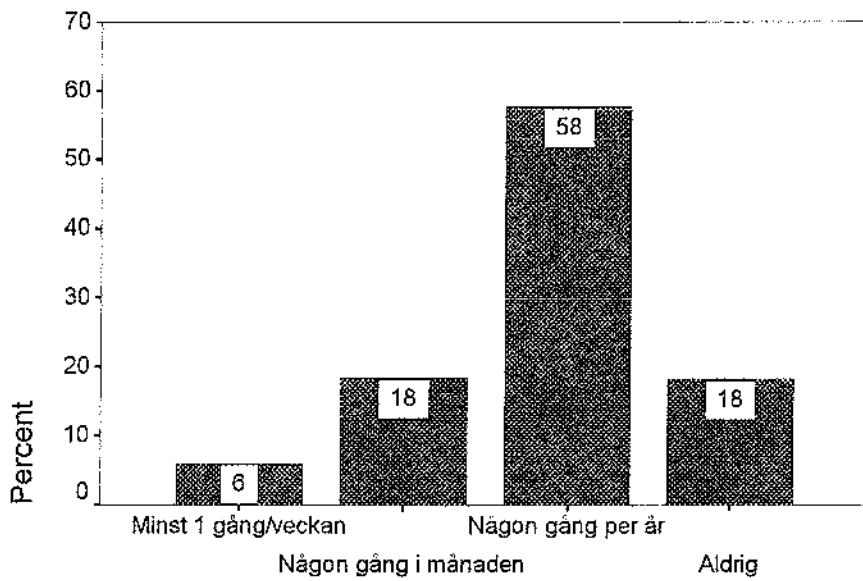
Vad tyckte du om programmen?



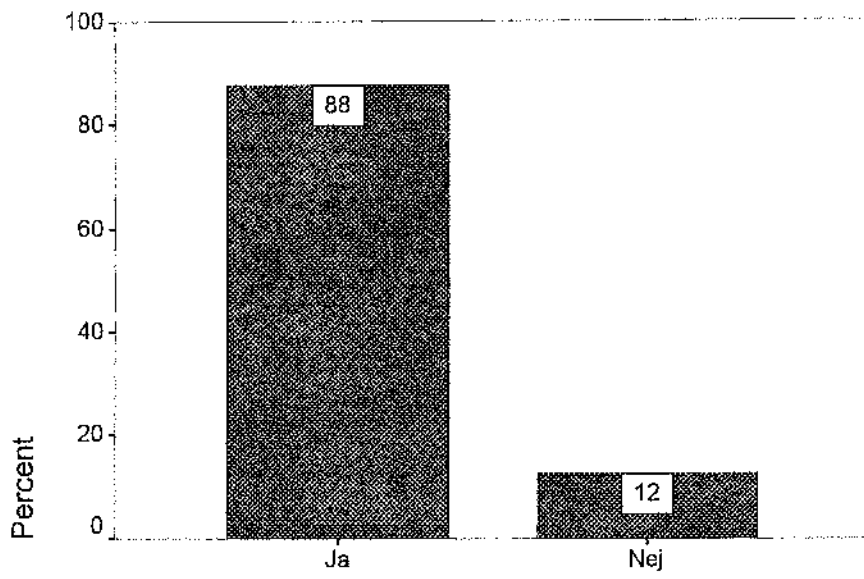
Bör man etablera en ny Judiska Närradio i Stockholm?



Brukar du bevista aktiviteter på Judiska Församlingen?

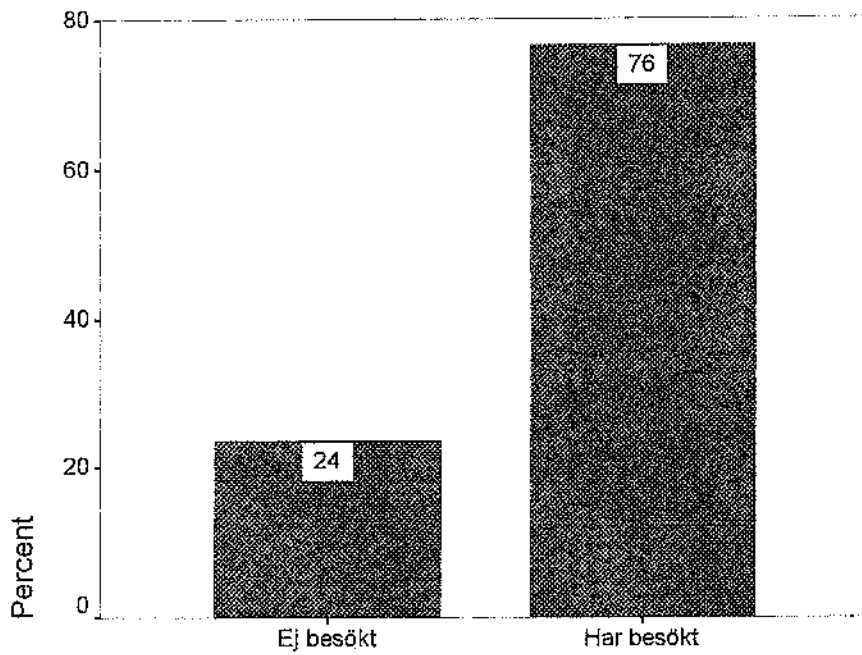


Har du besökt någon synagoga under det senaste året?

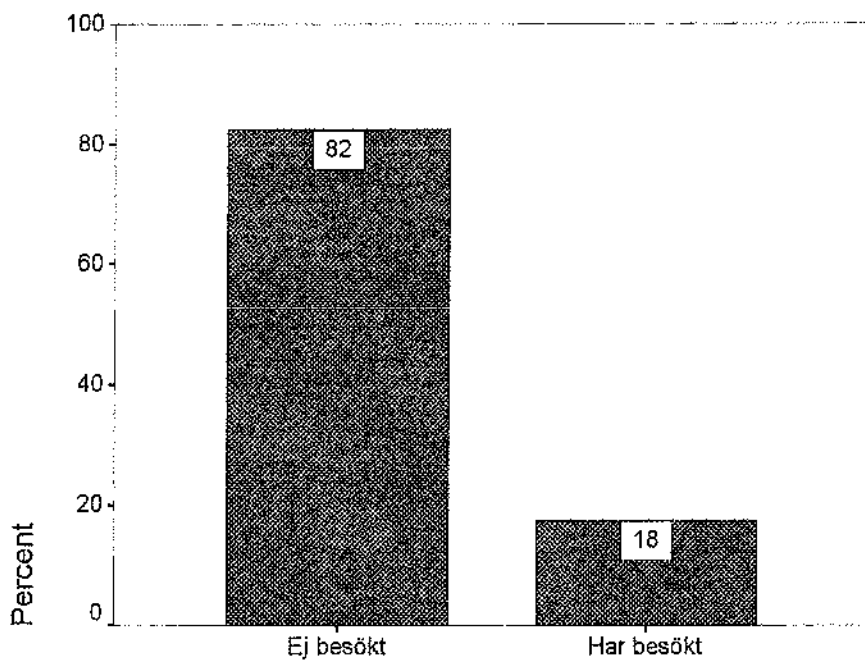


Vilken synagoga i Stockholm har du besökt under det senaste året?

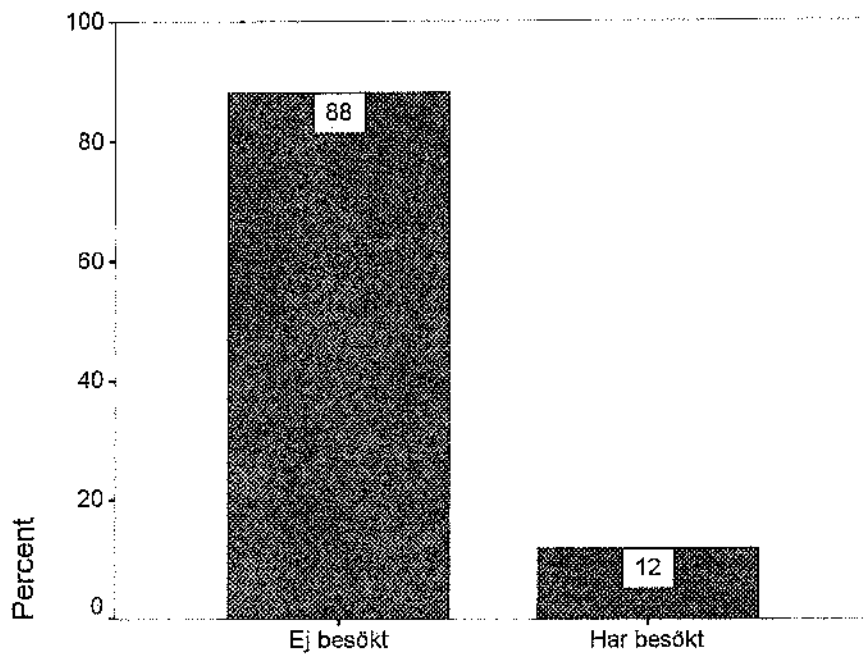
Synagogan på Warendorffsgatan



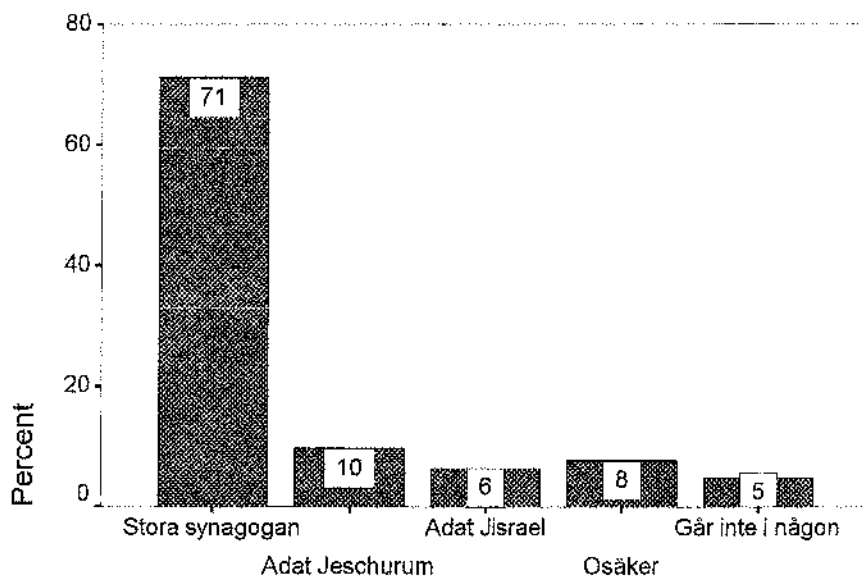
Adat Jeschurum



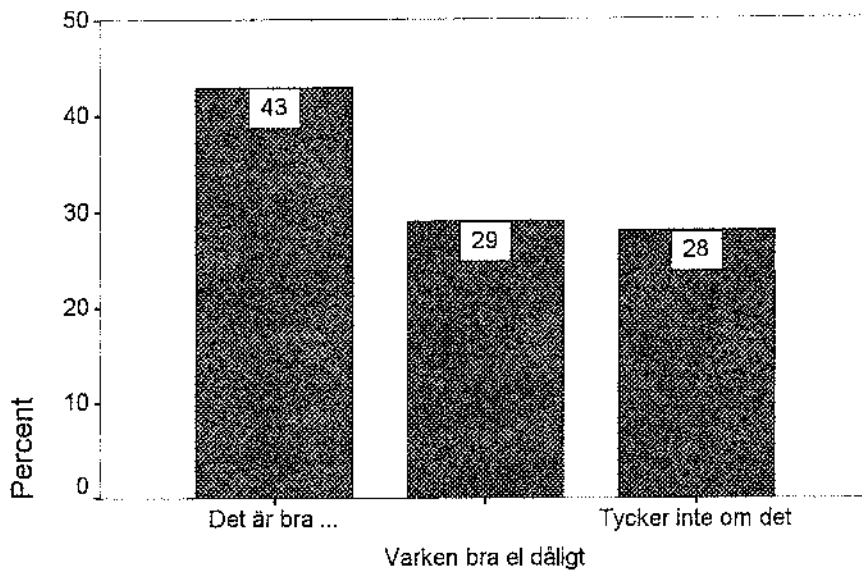
Adat Jisrael



Vilken synagoga i Stockholm
tycker du bäst om att gå i?

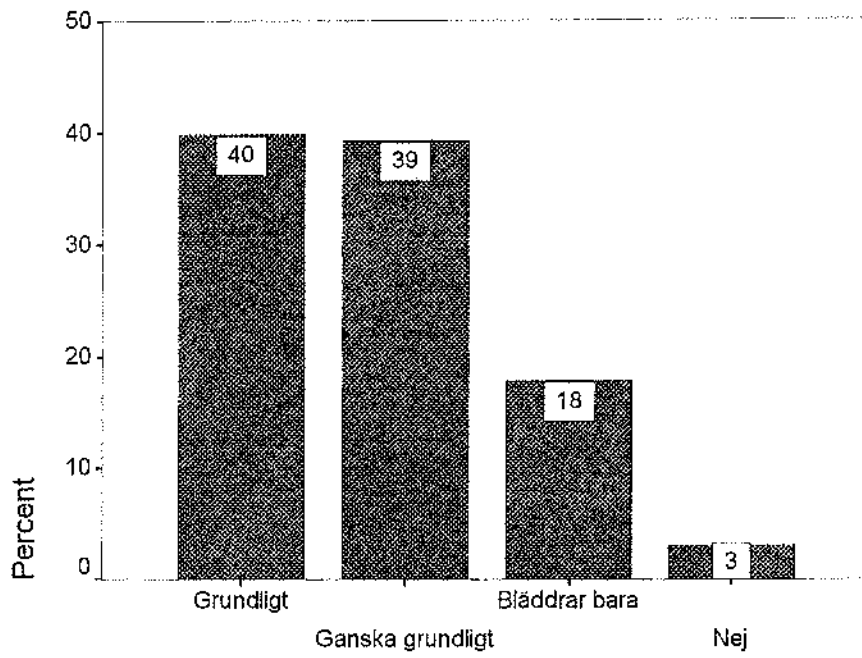


Vad tycker du om at det används orgel vid gudstjänsterna i Stora synagogan?

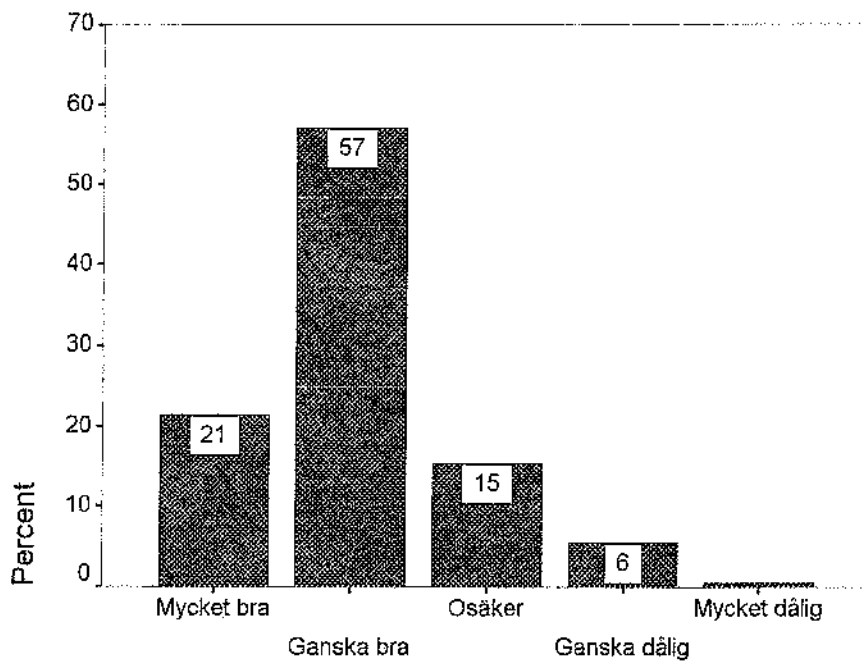


Appendix Göteborg

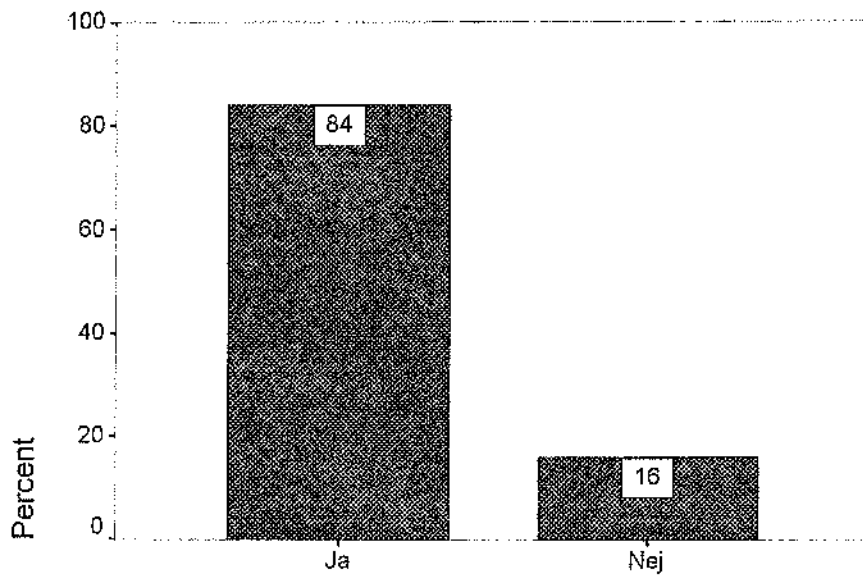
Brukar du läsa "Det senaste"?



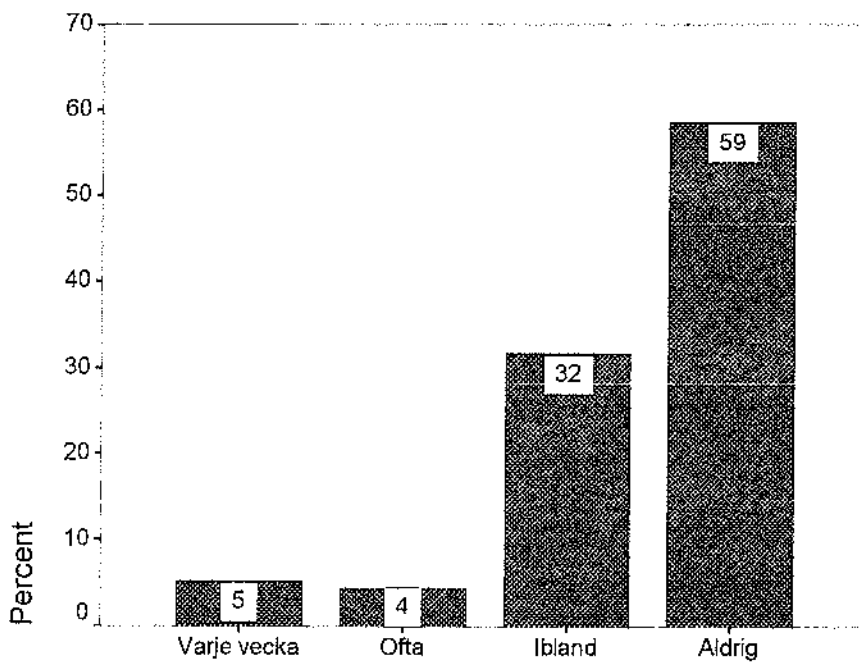
Vad tycker du om "Det senaste"?



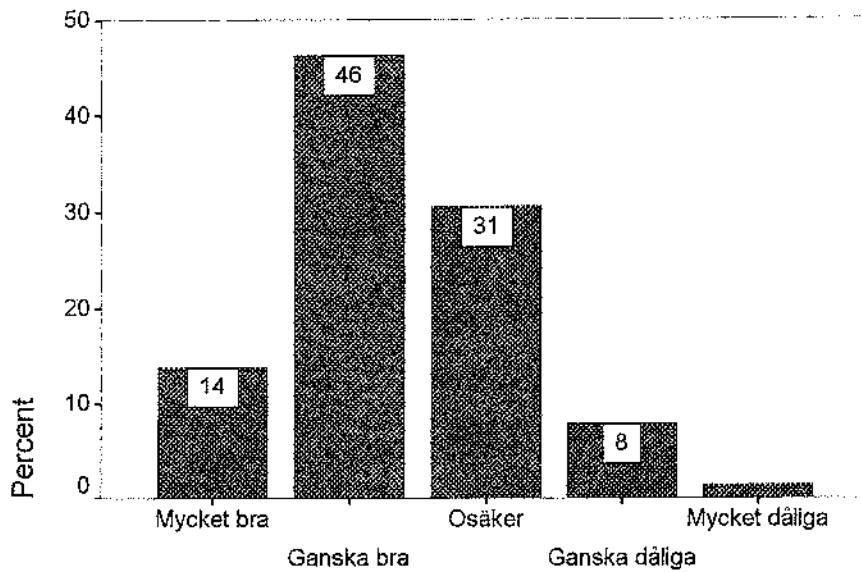
Vet du at Göteborgs Judiska Närradio sänder en gång i veckan?



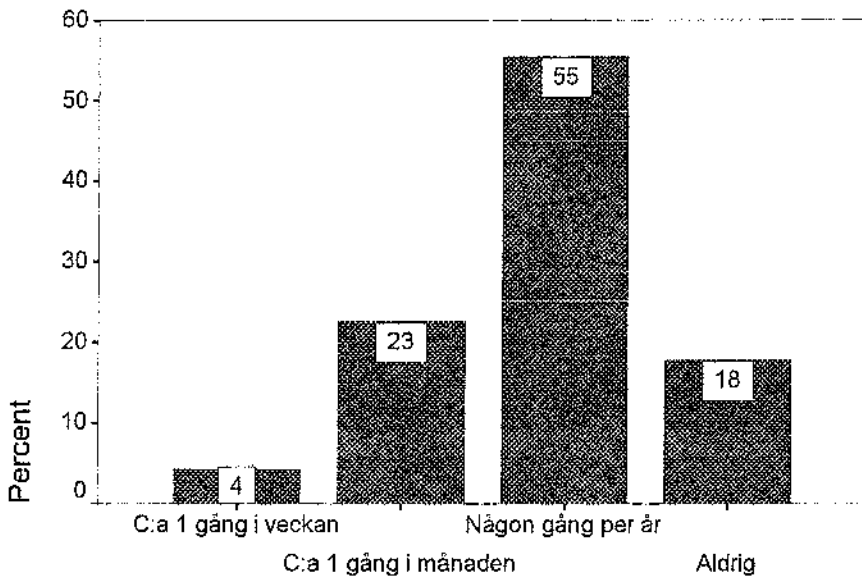
Brukar du lyssna på Judiska Närradion?



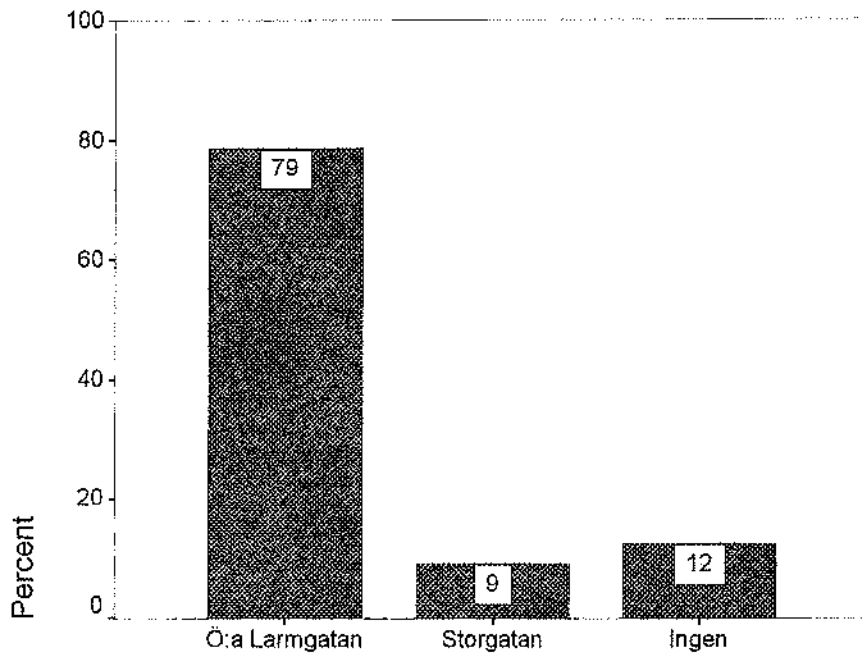
Vad tycker du om programmen i Judiska Närradion?



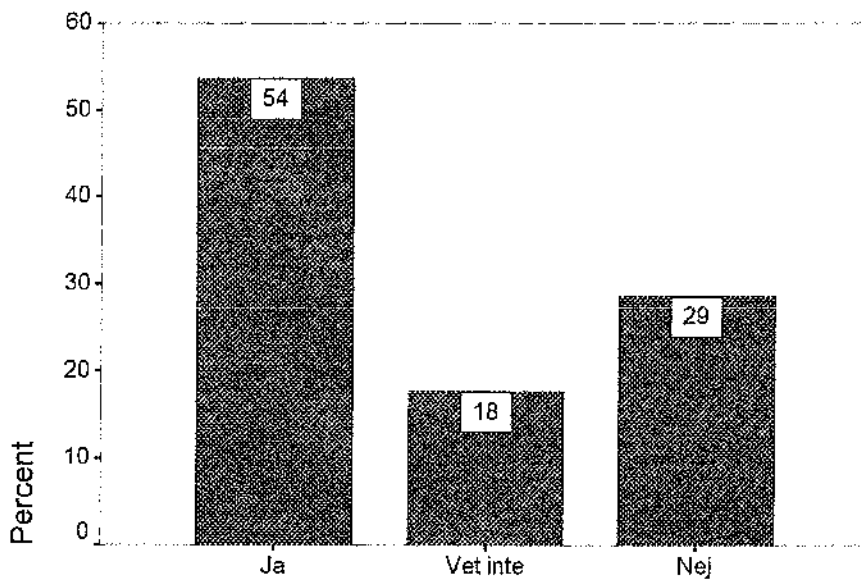
Hur ofta brukar du bevista aktiviteter på församlingen?



Vilken synagoga brukar du oftast besöka?

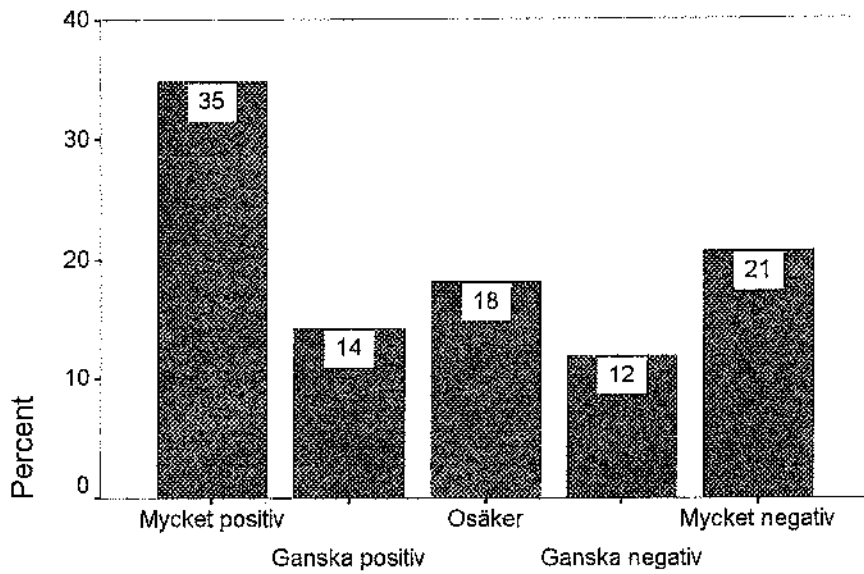


Ska män och kvinnor kunna sitta tillsammans i Stora synagogan?



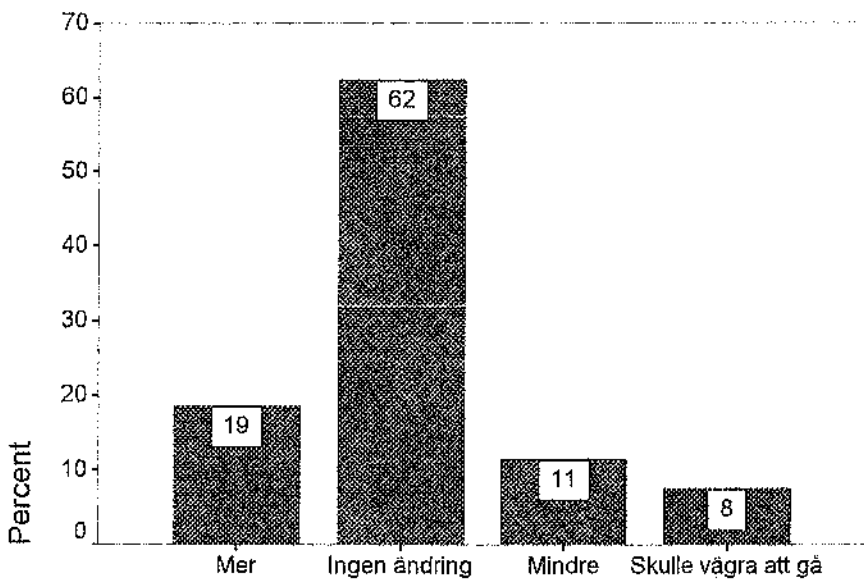
Ska man återinföra orgeln i

Stora synagogan?



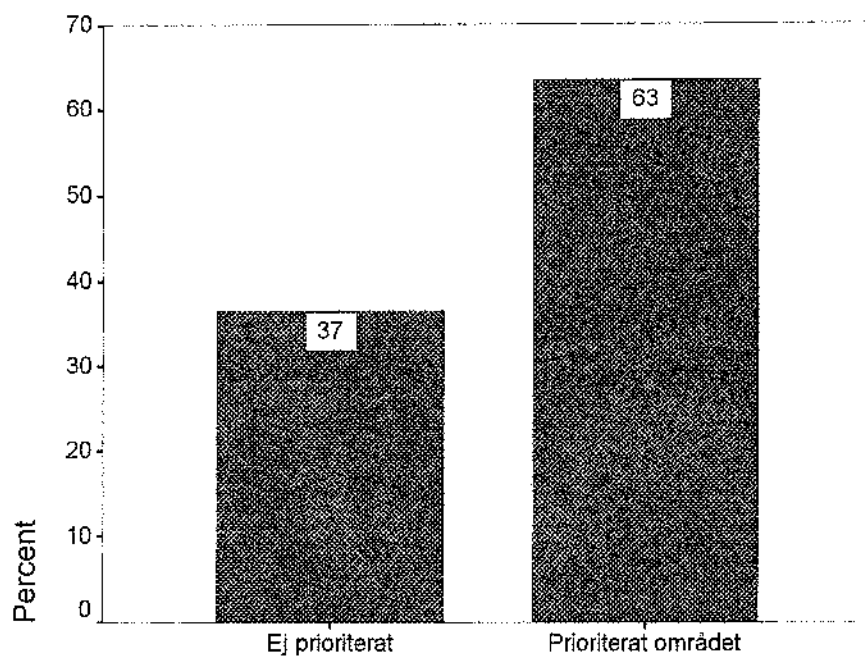
Skulle du gå mer eller mindre i

Stora synagogan om orgeln återinfördes?

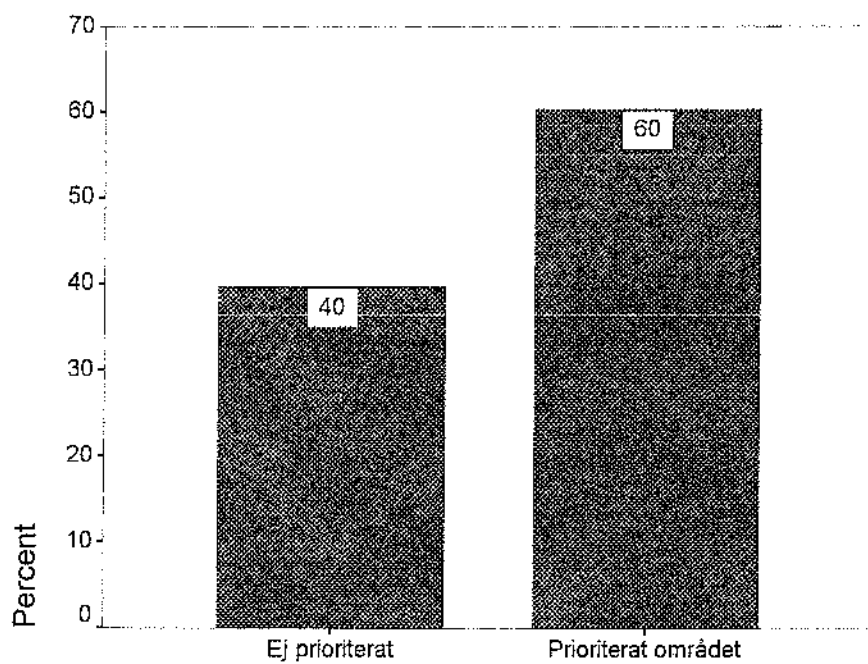


Vad tycker du att församlingen framför allt bör satsa på?

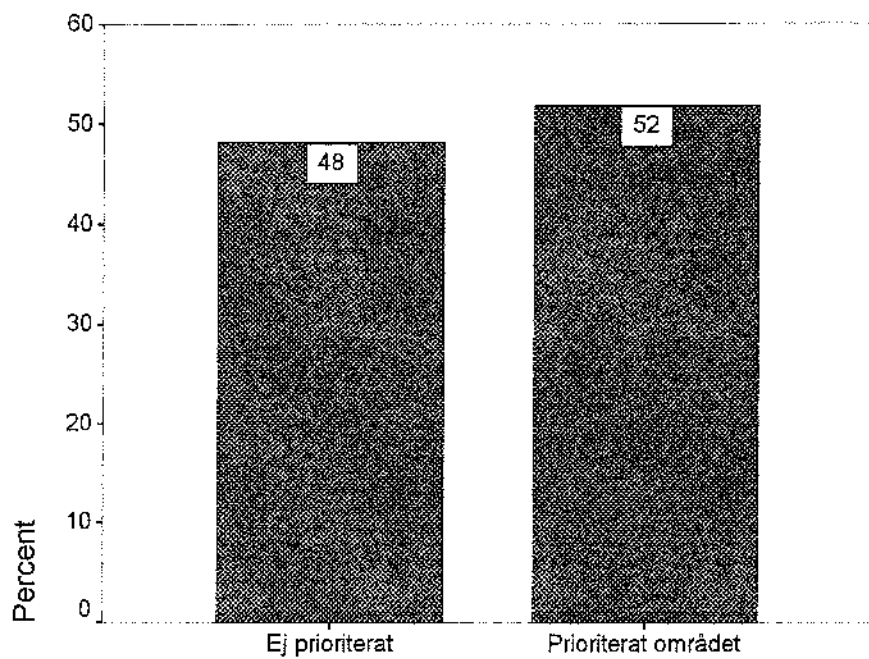
Kulturaktiviteterna



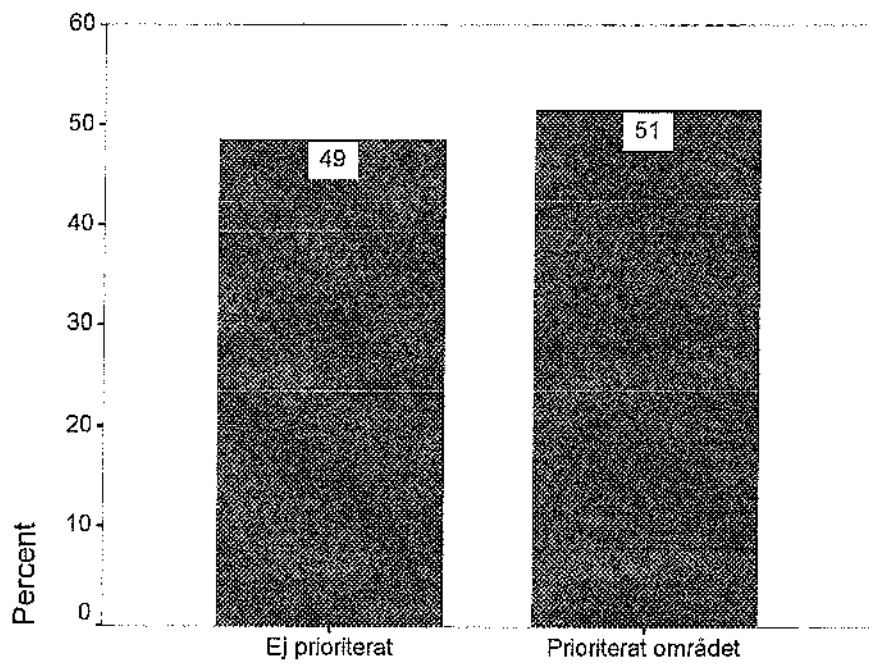
Religionsskolan



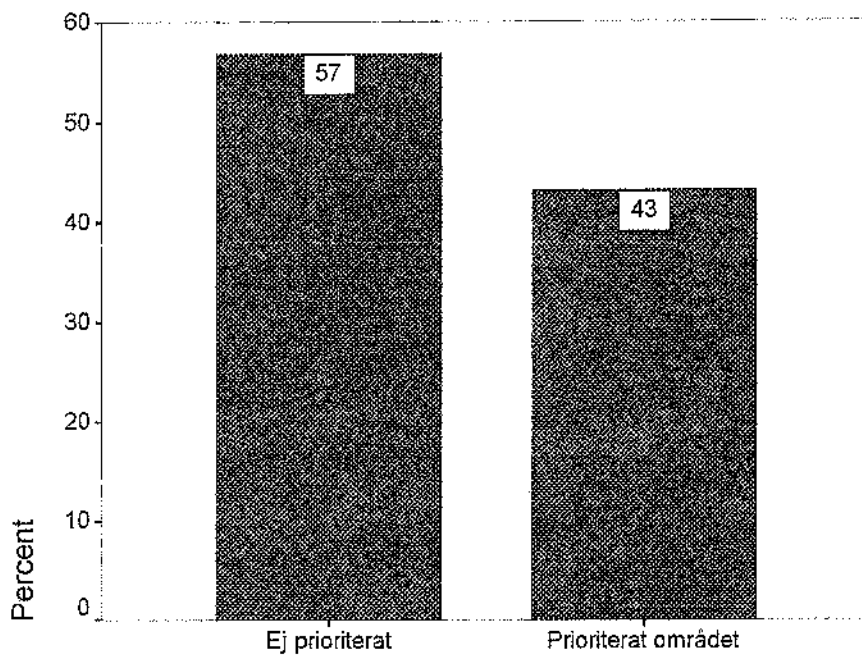
Vårdinsatser för medlemmarna



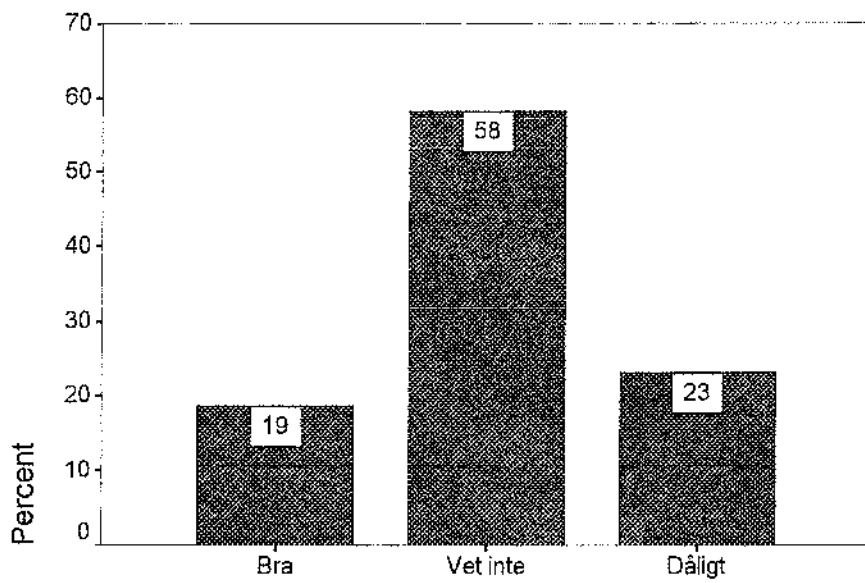
Gudstjänsterna



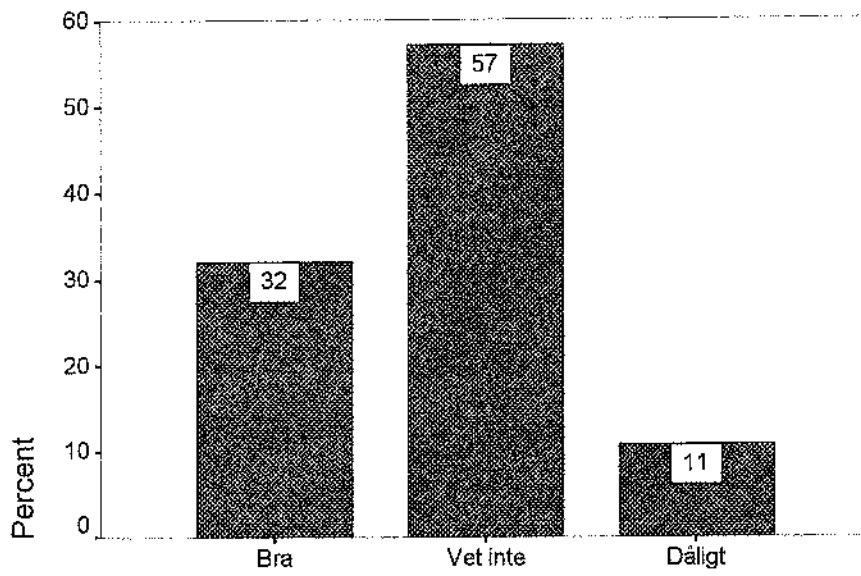
Vuxenutbildningen



Hur fungerar församlingens styrelseform/fullmäktigesystem?



Hur fungerar församlingens skattedebitering?



Hur fungerar församlingens rabbinerrekrytering?

